

gloriaris in malicia. **S**ec^o est si gloriaret^{ur} de re
pecti venialis solū. q^u licet non esset mortalis va-
na gloria. **S**ec^o est mortale peccatū q^u id de quo
gloria^m prefert deo. licet ille de quo **E**zechielis
xxviii. **E**levatū est cor tuū. dixisti deus ego sum
Istud evenire solet. q^u homo p^{ro}pter inanē glo-
riam p^{ro}fert testimonium hominum testimonio
dei. puta p^{ro}pter gloriā humanā non p^{ro}cedas
non p^{ro}fitet^{ur} deū vel fidē t^{em}p^{or}is debito. vel non vult
p^{ro}dicare vel dicere veritatem loco et t^{em}p^{or}e q^u tenet^{ur}.
Tertio ē mortale peccatū q^u ea que sunt
ordinata ad gloriā dei. ut sunt sacra et ea que
pertinent ad fidem. spem. et charitatem. princi-
palit^{er} faciunt ad gloriā suā. **U**n^{de} dicit **A**ug. li. i.
de doc. christiana. **A**d fidem spem et charitatē
tota militat diuina scriptura. que principalit^{er}
ter ordinat ad honorem dei. in quo deus p^{re}ni-
tur si principaliter ad alterius honore ordinē
hec ille. **U**n^{de} si quis principaliter p^{ro}pter gloriā
p^{ro}dicaret. vel diceret missam et b^{en}edictiō. peccaret
mortaliter. **S**ecus si aliquid aliud q^u non per-
tinet ad diuinam scripturā vel sacramenta p^{ro}p^{ter}
gloriā faceret. q^u peccaret venialiter. et amitte-
ret fructum bone operatiōis. **C**ontrariatur
secundo vana gloria charitati dei rōne finis seu
intentionis ipsius gloriantis. ut puta. q^u p^{ro}stitu-
it finem vltimū in gloria vana paratus facere
quicūq^{ue} p^{ro}pter illā. **E**t sic est peccatum mortale.
si est in deliberatione voluntatis. **E**t sic est q^u d^{icit}
Aug. v. de ci. dei. hoc vitium tunc est inimicum
pie fidei. si maior sit in corde cupiditas glorie.
quā dei timor et amor. hec ille. **A**lias est cōiter
peccatum veniale.

Que sunt eius filie. **R.** **P**rima immodestia
ornatus. vide ornatus. **S**ecunda inobedientia
Tertia sacrantia. **Q**uarta p^{ro}natia. **Q**uinta.
ypocritis. **S**exta discordia. **S**eptima p^{ro}teritio
De quibus in suis locis.

Illa sacra ecc^{les}ię debent esse sacra et bo-
nesta. et t^{em}p^{or} ab hominibus sacratis tracta-
ri. et si sint sacra inutilia vel vetustate p^{ro}sumpta
debent p^{ro}huri. et cineres condi in loco honesto.
ne pedib^{us} it^{er}antiū p^{ro}culcent^{ur}. **U**n^{de} p^{ro}se. di. i. c. altarj
c. in scā. et c. vestimēta. et de reli. do. c. ad hec. de
re. permu. mancipiū. de eoz p^{ro}secratōe. vide. s.
benedictio. et p^{ro}secratio. **D**e eoz mundicia dici-
tur in. c. ij. de custo. eucha. in fi. **P**recipim^{us} q^uz
ut oratoria. vasa. corpalia. et vestimenta mini-
stroz. pale altarj. necnon et ipsa corpalia mū-
da et nitida p^{ro}seruent^{ur}. **N**imis em^o videt^{ur} absurdū
in sacris sortis negligere que decedent etiam
in p^{ro}phanis. hec tex. ibi et c. **E**x quo patet q^u pec-
cat mortaliter. qui illa tenet ita immunda. ac si

essent p^{ro} seruitio rusticor^{um}.

Afallus d^{icitur} qui habet feudum ab aliquo
vide. s. **F**endum.

Ectigal est q^u p^{ro}stat^{ur} ex his rebus que
vendunt^{ur}. **T**ributum vero vel annona vel
publica pensario seu functio est que rōne fundi
vel soli a possidēte p^{ro}stat^{ur}. **A**d q^u d^{icitur} census. fm
Azo in summa. et ideo vide pedagia.

Clatio virginum. vide. s. **C**onsecratio
virginum.

Enatio triplex. **U**na oppressio hominū
et hec semper p^{ro}hibita vi. di. s. is ita. in fi.
Alia d^{icitur} arenaria. i. que fit in arena cū fera den-
tata. et hec similiter est p^{ro}hibita. lxxvi. di. c. qui
venatoribus. et c. se. **T**ertio d^{icitur} saltuosa que fit
in siluis et saltibus. et hec omnibus p^{ro}hibita t^{em}p^{or}e
quo hoīes tenent^{ur} esse in ecc^{les}ia et orare. lxxvi.
di. an putatis. de con. di. ij. irreligiosa. et di. v.
ieiunia. nisi forte necessitate famis ingruēte. c.
licet. de ferijs. aut. alia simili. **A**lijs aut^{em} diebus
est licita laicis. de deci. c. non ē in p^{ro}ate. **C**leri-
cis vero et religiosis est p^{ro}hibita. nisi ex necessi-
tate ecc^{les}ię vrgente ut dictū est. **P**ossunt tamē
plati et alij ecclesiastici. cā recreationis vel ex-
citandi appetitum et b^{en}edicti cū retibus et laqueis
et etiā canibus cū silentio et modestia aliq^u ve-
nari. nisi t^{em}p^{or}e quo debent visitare vel p^{ro}dicare.
extra. de cens. cū ap^{osto}lus. s. archidiaconi. **E**t sic
intellige illud ne cle. vel mo. c. i. **E**t iura que vi-
dentur p^{ro}traria. fm **H**osti. sunt intelligenda. de
illis qui nimis mentem talibus implicant.

Utr^{um} serui teneant^{ur} obedire d^{omi}nis volētib^{us} ve-
nari t^{em}p^{or}e p^{ro}hibito. **R.** **K**od. q^u nō. **A**n aut^{em} excu-
sentur a peccato p^{ro}pter metum. dic vt. s. me-
tus. s. vi.

Utr^{um} venatores qui p^{ro}culcant agros vineas
et segetes. et quoq^{ue} canes occidunt gallinas et ani-
malia pauperum et alioz teneant^{ur} ad restitu-
tionem. **R.** **A**sten. q^u sic. ad extimationē. alias
peccant mortaliter. nisi ita modicū sit damnu^m
q^u probabiliter non curarent.

Quid de dominis qui occidunt. vel mutilāt
homines p^{ro}pter lepores et siluestria aīalia capta
R. **A**sten. q^u mortaliter peccāt. si faciant libi-
dine vindicte vel amore b^{en}edicti animalū. aut ve-
nandi. **C**redo etiā q^u si sit p^{ro}suetudo loci vel sta-
tutū q^u p^{ro} vno actu venationis tanta pena in-
figat^{ur}. q^u nō excusat a mortali oēs observantes
eam. vt no. **L**ancr. in sum. ci. de rapina.

Canditio. vide. s. **E**mprio.

Utrum quis possit compelli ad ven-
dendū inuitus. **R.** q^u regulariter non. sicut nec
emere. **U**n^{de} dicit^{ur} tex. in. l. inuitū. **L.** de p^{ro}trabē.

emp. **U**nus si apparere vel distrabere postulat
iustā tam non p̄tinet desiderii. becibi. facit. l.
nec emere. **L**. de iure deli. **F**alut B in multis casi
bus. de quib⁹ vide glo. in l. iulian⁹. §. idē celus
ff. de ac. em. ⁊ ven. ⁊ in p̄allegatis legibus.

Inf. cum **V**ide. s. **S**ors.

Emiale **V**ide. s. **B**eccatum.

Erberatio **V**ide. s. **P**ercussio.

Utr⁹ ille q̄ nō valēs soluere in ciuilib⁹
lūit in corpe. si veniat ad pinguiorē fortunā te
neat aplius soluere. **R**. **B**al. in l. fi. ff. de iniur.
vo. q̄ nō. q̄ lūitio corpalis cedit loco solutōis
facit. l. sed si vnus. §. si aū. ff. de iniur. glo. ē in. c.
sicut dignū. de homi. vide glo. in regula pactū
li. vi. **L**imita. s. **S**olutio. §. xxi.

Estis ⁊ cetera indumēta eccleie debent eē
sacra ⁊ honesta. nec debent tangi a non
sacris hoib⁹. de p̄se. di. i. c. in sancta. ⁊ duo
bus. c. se. nec femine etiā sacrate debent ea tan
gere. di. xxi. sacratas. **Q**uō intelligit̄ fm̄ **P**ost.
in sum. ti. de encha. q̄ sunt p̄ pontificem bene
dicta. c. iij. de reli. do.

Utr⁹ de veste alicui⁹ dñe possit fieri casula
R. glo. in. c. ad nuptias. de con. di. i. q̄ nō. cui
nō assentio. imo eo ipso q̄ dedicat̄ deo purgatur
oīs macula. facit. c. nō liceat. xix. q. vltima.

Utr⁹ vestes ⁊ manutergia ecclesiastica pos
sunt deputari ad vsus laicor⁹. **R**. glo. q̄ non. in
c. mancipia. de re. permuta.

Vicarius est qui vices alterius gerit si
ne in officio non p̄tensioso. vt ex. eo. ti. p̄
totum. sine in p̄tensioso. **L**. de offi. eius qui vi.
al. ge. per totum.

Quot sunt spēs vicarioz. **R**. do. **L**ar. in cle.
vnica. eo. ti. q̄ q̄tuor. **Q**uidā sunt p̄petui eccle
siar⁹ procbialiu⁹. ⁊ tales facit ep̄s. fm̄ **L**au. ex q̄
suscipiūt curā aīaz. vñ q̄tens q̄s ē deputatus
auctoritate ep̄i curato b̄nficio vicarius eo ipso
est p̄petuus ⁊ imutabilis p. c. vnicum. de capel
mo. ii. vi. ⁊ nō dñt deputari nisi in procbialib⁹
habentib⁹ latitudinē prochie vel aliā necessitatē
⁊ talis b̄tē d̄. xrv. aū. ⁊ ordinari ad sacerdoti
um infra aū. d. cle. vnica. alias p̄uatus est ip̄o
facto. ⁊ si recipiat ecclesiāz aliam cū cura p̄dit
vicariam. extra. eo. ti. c. ad bec.

Quid si deputent̄ ad eccias nō procbiales.
puta rurales. **R**. q̄ non erūt p̄petui. ⁊ sic pote
runt mutari ad velle prelari. quod tenet etiam
glo. in. d. cle. vnica.

Utr⁹ talis vicari⁹ p̄petuus b̄at indistincte
curā aīaz. **R**. do. **L**ar. i. d. cle. vnica. q̄ sic q̄ ad
oēm effectū. q̄ possidet suo noīe ad illar⁹ p̄ducē
tis nō ad modicū tps. l. si. ff. si ager. vec. pe.

335
Utr⁹ possit instituire aliū vicariū. **R**. d. car. 4
ibidem q̄ non p̄petuum. sed bene temporalem.
vt communiter tenent doc.

Quidā sunt vicarij t̄pales sicut mercenarij
qui ad tps assumūt ad adiuvandū ad curā aīa
rū. ⁊ tales possunt assumi a curatis etiā sine li
centia ep̄i. de iure cōi. nisi statuto ep̄i p̄hibere
tur. vñ. q. i. illd. ⁊. c. nihil. ⁊ l. z tali assumpto cō
fiteri. licet nō b̄at curā aīaz. fm̄ **P**au. q̄ re
ctor p̄ viam delegatōis ei p̄mittit auctem audi
endi. q̄ b̄ p̄t etiā nō habenti curam aīaz. **E**t b̄
verū nisi sit p̄bitus ad exercitium cure. vt pe
grinus ⁊ ignotus. de cle. pere. p̄ totum. q̄ tunc
non teneret talis p̄missio. q̄ ad solum ep̄isco
pum p̄tinet. de cle. pe. c. tne. ⁊. c. fi. **E**t simili
ter dic quando p̄mittitur religioso cui a regula
vel suo prelato prohibetur. de hoc d̄c vt. s. con
fessio. iij. §. iij.

Quidā sunt vicarij qui deputant̄ ad aliquā
provinciam aut diocesim vel locum. de q̄bus ex
eo. ti. c. pe. ⁊. xvi. q. i. addicimus. ⁊ tales vicarij
iurisdictionales tantā p̄tatem habent q̄tē men
suram⁹ ex eo p̄missione pro hoc de p̄uile. ac
cepimus. ⁊. c. porro.

Quidā sūt vicarij q̄ p̄stituit̄ ad oīa iēlibēria
plato nō solū respectu cure. s̄ etiā respectu om
niū iēlibēriū. ⁊ est d̄ia inter istos p̄prie. ⁊ offi
ciales ep̄oz. q̄ officiali solus p̄mittit cognitio
cāz totius diocef. nō aut̄ in q̄sicio. correctio ex
cessum amotio a b̄nficijs. nisi specialit̄ sit eis
p̄missum. **V**icarij aut̄ generales oīa b̄p̄nt. exce
pta beneficioz collatione. vt in. c. cū in genera
li. eo. ti. li. vi. sed in **I**talia rara est differentia
⁊ ideo videat̄ eo p̄missio vt sciat̄ auctoritas.
⁊ istos p̄stituit ep̄s sine p̄sensu capituli. fm̄ **B**o
sti. allegat. c. ea nō scitur. de his. que fi. a p̄la.

Utrum vicarij temporales scilicet secundi
terij ⁊ quarti possint alium vicarium institue
re **R**espō. q̄ non. extra. eo. ti. capitulo clericos
Fallit in archip̄sbitero. qui cum sit vicarius
ep̄i in spiritualib⁹. de offi. archip̄sbi. c. ministe
rium. **E**liū tñ vicariū p̄t instituire. vt ibidē d̄r.
Et intellige non posse nisi specialiter eis p̄mit
tatur.

Utr⁹ plati possint vices suas alicui p̄mitte
re sub aūuo censu. **R**. q̄ nō sine symonia. extra
ne p̄e. vi. su. c. i. §. ⁊. iij. q̄ sicut p̄o p̄missioe iu
risdictionis non licet recipere certā pecunie quā
titatē. ita multo min⁹ licet recipere quotā p̄ez
p̄uentū. fm̄ **P**ost. bene p̄t vicario tale salariū
p̄stituire. imo ad hoc tenetur. xij. q. ij. c. barita
tem. habet etiam talis vicari⁹ ius petendi sibi
assignari p̄gruam portionē de redditibus eccle

10 ¶ Qui sunt casus in qbus licite p aliu deservit
eccie. R. q multi. s. si prochia sit lata. si cecidit
in ifirmitate sine sua culpa debilitate p de
formitate. vel necessitas absentandi. seu utilitas
eccie qm d. Et de b habes. s. clericus. vii.

Allius dicitur de villa custos. qui fructibus percipiendis et colligendis imponit. ff. de usufructo. l. si cum villico.

Item aliquis possit vindicare suā iniuriā. **R.**
Bo. q. nō, etiā si supiorum non h3, vñ licet pu-
 cept non subsit legibus. l. digna vox. **L.** de legi-
 bus. tñ ipse delegat. de iudi. ca. i. qñ is ipse pu-
 nire possit. **Et** sic intellige q. limita. c. olim. el. i.
 de retri. spo. c. significasti. el. q. de homici.

Urginitas fm Ri. in. iij. di. xxiiij. du-
pliciter sumit. Primo mō improprie p in-
tegritate carnis ⁊ sic quilibet nascit̃ virgo. ⁊
istud nō est virtus. Secūdo mō xginitas sumi-
tur p habitu quo voluntas determinat̃ ad res
puedū pmpre ⁊ facilliter oēm delectatōez ve-
nereā etiā licitā. vt mēs liberi spūalib⁹ vacet.
qz vt dz. i. cor. vj. Virgo cogitat q dñi sunt.
vt sic sancta corpe ⁊ spū. ⁊ h̃ est x̃r̃. Et diffini

¶ *De xginitas sit xrus spālis.* *R. fm Ric.*
vbi. s. qd nō. s. addit vltra castitatē pūgalē sta
tū pfectōis. 7 magis plz qd opio illoz qui volū
t qd sit xrus spālis. qz sic lequeret qd xrus amit
ti posset sine pctō. nec valet responsio qd votuz
requirit in xginitate. qz nō est verū. s. bñ ppo
situm. qd tñ posset mutari sine pctō alqs occur
rentibus de nouo.

77 Quid si an pollutionē nec in ipa interuenit
voluntas. s; p^o est p^oeta. **Re.** p^odit & ginitatē. sed
recupat p^o p^onam. Alij dicūt q^o nō recupat. ex q^o
pollutio ē secuta. & p^osensus mentis sine ante si
ue post. sed primum mihi videt^r verius.

Pri^o puelle anteq̃ coitu possint explere ali^o S
quid carnale pmitteres pdant virginitatē. **R.**
q̃ si sunt doli capaces pdunt quidē mētaliter
solū. s; p̃p̃iam recuperabunt. **S**i dō nō sunt do
li capaces. sic nec etiā mētaliter pdunt. **D**icit
em̃ **Alex. se. se. ti. de luxuria.** q̃ quo ad mēte re
quiri p̃petuitas q̃ ad finalē corruptionē mēis
quo vero ad corpus requirit̃ perpetua incorru
ptio q̃tum est de voluntate mentis. aliter non
potest esse virginitas.

De consecratione virginum. vide. s. Consecratio virginum.

Utrum nomen vel nobilitate dat. de pe. di. i. s. si autem. et qd sit. xxxij. q. vi. de pu. dicitur. et de pe. di. ij. s. bec que de charitate.

Utrum quid est. et in qd differt a metu. vide. s. merus. s. ult. Dicitur etiam vis p. o. i. violenter.

Utrumplex est vis. R. duplex. una dicitur publica et hanc qd fit nedi cū armis. ut. l. i. ff. de vi. pu. sed etiam cū oī qd pōt nocere. ut in. l. armatos. ff. eo. ti. armatos nō vtiq. solū itelligere debem. eos qd tela habuerint. s. etiam eos qui aliud qd nocere possint. h. ibi. Et hac lege tenet nō solū in vi facra cū armis. s. et si armate itrat domū l. posses sione alteri. sine cā legitia. puta p. vsu venadi itineris navigatiois vel mercationis. ut in. l. i. et. ij. ff. de vi. pu. Alia dicitur puata. q. i. fit sine armis alicui etiam coadunatis hōib. vel si res debito ris sine iudicij aucte occupet. De hac plene ba betur per totum. ff. de vi. puia.

Utrum pena inferent. vim. R. p. vi publica de portat. ut no. glo. l. q. dolo. i. ff. de vi. pu. Pro vi puata punit in tertia pre bonoz. et nō pōt esse index senator vel alii aliquē bonore hōe tanq. in famis. ut in. l. i. ff. de vi. pu. et alijs allegatis in. glo. in. c. cum dilectus. de or. cogni.

Utrum liceat alicui ostiū aut murū frangere et vim inferre. R. q. si qd hz possessione alic. rei pōt tā in psonaz imp. dicitur qd in ostia et muros illi. loci ut valeat uti iure suo. nedi index. s. et qdlibet. ut in. c. i. de imu. ec. no. Pa. q. nō vult a liquid de nouo. sed solū ius suū defendere. v. p. dirā incōtinēti recuperare. Si hō nō hz posses sione in re aliq. hz beat actionē ppothecaria. vel alia ad illā psequēdā tūc nō pōt. etiam si sit index vel platus. ppa aucte. Et isto mō loq. ca. est q. de pbe. li. vi. et. l. i. si qd in tāta. L. vñ vi. Iste em nō dicitur ppa aucte violētia inferre. qz diceret sibi ius ptra. l. unica. L. ne quis in cā sua.

Utrum liceat vim vi repellere. R. dic. ut. s. de fensio. siue inferat in psonā ppa. v. l. p. i. l. i. reb.

Visitationem pōt facere qdlibet hōis ordi naria iurisdictione in alijs. sicut archieps in tota puincia. de cēsi. c. romana. et. c. ppetuo li. vi. et eps i sua diocesi. de offi. or. pqrēte. Itē archidiacon. et decan. de cēsi. cū apls. de offi. archi. c. mādam. Item abbates et plati religi osoz visitat monasteria et monachos fm eorū instituta. ut in. c. pe. et vl. de sta. mo. Itē legati aplice sedis. et qd pmittit a papa vel a platis ordinarijs exētib. ipsis ipeditis. x. q. i. ep. m. de offi. or. c. iter cetera. et eo. ti. c. si eps. li. vi. Qui dā tñ dicūt inferiores epis nō posse p aliū visi

tare p suetudine obstāte. exceptis platis religi osoz qui visitant etiam per alios.

Utrum ordinē dicitur tenere visitator. R. q. archi eps dicitur pmo p. p. am diocesim visitare totā. icipi endo a caplo sue eccie pmo. et sic tota visitata trāsibit ad alias dioceles. ut dicitur i. c. romana. de cēsi. li. vi. Sicut faciat eps. Pmo icipiēdo a suo caplo. Legati autē de latere nō tenēt istū ordinē suare fm hō. nec visitatores religiosoz. s. sua bñt eoz statuerat dicitur in. d. c. romana. et ibi vide quod nō.

Utrum dicitur fieri visitatio. R. primo dicitur pponere x. bñ dei. et demū de vitar. puerlatōe mīstratū in ecclesijs et loc. alijs dīno cultui deputat. ac ceter. qd ad offm suū spectat inqrat. et sine iura mēto et coactōe ad eoz emēdationē p salubria p. silia tducāt lenib. et aspīs. sicut sibi videbit ex pedire. qd si de aliqbus orta fuerit ifamia p alz quē ordinario denūciat ut inqrat. Notoria hō corrigere poterit et punire. ut in. d. c. romana. et ista forma ē de pcepto oib. platis ordinario iu re visitantib. exceptis religiosoz p suetudini bus et regularib. institutis. ut in. d. c. romana.

Utrum visitator possit aliqd recipere a visita tis. R. q. sic pcuratio ē. Et aduerte qd pmo qd pcuratio solū recipiat. Secūdo solū a locis vi sitatis. et nō ab alijs. Tercio qd solū sit p victu illius diei. siue sit in victualibus. siue sit in pecunia. Quarto qd tñ vna die vna pcurationem recipiat. siue vnam vel plures visitet ecclesias. Quinto qd ipse ordinarius psonaliter visitet. aliter istis nō pcurrentibus recipere nō pōt. Et si qd alio mō receperit ipse vel aliquis de suis familiaribus tenet dupluz restituere ecclesie a qua illud receptū est infra mēsem alioquin pa triarche archiepi et epi sunt interdicti ipso facto ab ingressu eccie. Inferiores hō a pdictis sunt suspēsi ab officio et beneficio. donec dictū duplū restituant. nec valet remissio vel dantiū liberalitas seu gratia eos liberare. nisi restituant. Nec colligunt ex. c. exigit iuncto. c. felicit. de cēsi. li. vi. et. d. c. romana.

Viciatus corpe. vide. s. corpe viciatus. **V**icium. vide. s. Peccatum.

Vanimiter de suo significato requirit nullam discrepantiam. quod probat in. c. bone. el. q. d. po. pla. et in. c. et si vnanimiter. eo. ti. et tenet Inno. in. c. quod in ecclesia. de cau. pos. et p. p. i. et ibi sequit. Pa.

Versitas. vide. Collegium.

Victio extrema est vnum de sacramen tis ecclesie. de quo habes in. c. unico. de sa cra vñctione.

- 1** *Que est materia.* *R.* oleū. vt in. d. c. vnico. *De. aureo. in. iij. di. xxiij. dicit qd oz sit oleū oli uaz et pfectatū ab epō solum. non ab inferiore. vt dicit Magister in. iij. di. xxiij.*
- 2** *Que forma.* *R.* est illa de qua in ordinario. s. dicēdo. p istā sanctā vntionē et suam pssimā mīaz indulgeat tibi dñs quicquid oculoꝝ vicio deliquisti. *In nomine p̄is et filij et sp̄s sancti. amen. et sic de ceteris sensibus.*
- 3** *Quis p̄t ea pferre.* *R.* solus sacerdos. vt p̄ in. d. c. vnico. et de xbo. sig. c. quesunt. et si vnus deficeret alter d̄z supplere. vbi primus omisit.
- 4** *Quib⁹ p̄t pferri.* *R.* infirmis ex̄ntibus in pe riculo mortis. de quibus p̄babiliter dubitat de morte. pueris aut vel euntibus ad bellum. aut a lio modo in piculo casuali mortis non dat fm cōiter doc. nec etiā amēribus. nisi ante amētiā ip̄am perissent et dādo nullā irreuerētiā face rent. s. et fm. *S. Bo. in. iij. di. xxiij. tñ d̄z dari infirmis qui in mortali non sunt. et rōne vrenti bus et in articulo mortis ex̄ntib⁹. et veniale pec catum habentibus. alijs non.*
- 5** *Que partes corp̄is dñt inungi.* *R.* q̄ in st̄a quinq̄ sensuū. s. oculi. aures. manus. nares. la bia. pedes. et renes. *Julierib⁹ tñ nō vngunt re nes ppter honestatem. Utilari vero vel ceci. vngunt in locis magis p̄p̄inquis p̄dictis. si nō habent p̄dicta membra.*
- 6** *Quis effectus.* *R.* q̄ vel agit vel auget inui sibile vntionē sp̄s sancti. si digne accipiat. vt d̄ in. d. c. vnico. *Aureo. in. iij. dist. xxvij. ponit vñ. fructus. Primus delectio venialiū. Scd̄s di minutio pene debite pctō mortali. Tertio ḡe augmentatio. que vi bui⁹ sac̄i augeri bz. nō tñ ex deuotōe ministrātis et suscipientis. s. etiam ex x̄ute opis opati mīa dei assistente opi suo. et aucta gratia auget et gloria. Quart⁹ est inte rior leticia et robur d̄ demonis insidias. que po rissime tñc insunt. Quintus artatio dyabolice p̄ratis. qz nō ē ita potēs sumpto isto sac̄o. Se x̄tus corp̄is sanatio. vbi expedit salutē. Vñ in p̄mitina ecc̄ia multi sanabant. Iacobi. v. Orō saluabit infirmū. Septim⁹ p̄testatio decedēt q̄ p̄māserit in fide militāt ecc̄ie. ex q̄ signo va dit ad ecc̄iam triūphantē. cāq̄ qui fideliter pu gnauit. Octau⁹ fm. *S. Tho. in. iij. di. xxiij. tol lit pctm veniale et mortale etiā quātū ad culpā dñmō non opponat obex ex parte recipientis.**
- 7** *Pctm istud sac̄m sit de necessitate.* *R.* fm. *S. Bo. i. iij. di. xxiij. qd nō. si tñ omittat ex p̄ceptu damnabile est. secus si ex negligentia.*
- 8** *Utrū sit iterabile.* *R.* fm. *Tho. vbi. s. qd sic si ne iniuria. etiā in eadē infirmitate. dñmō sit ca*

sus diuersus. puta ydropicus n̄c est in articulo mortis postea euadit. et durante infirmitate aliquo tpe longo itez venit ad articulū mortis p̄t itez ei dari. qz status et casus est diuersus. s. sit eadem infirmitas.

Voluntas bona utz sufficiat sine bono ope. *R.* vt. s. *Intencio. s. iij. vnde dicit Amb. lxxvi. di. c. non satis est bene velle nisi studeas bñ facere. Facit in. ar. c. i. de eo. q̄ mit. in po. et in. c. cñ aliquibus. de sen. et re. iudi. et l. pmissor. s. p̄stituto. ff. de p̄sti. pecu. vide glo. in d. c. i.*

Utrū voluntas hoīs duret post mortē ei⁹. *R.* i qd sic. p̄ in. c. fi. de p̄cario. qd nō expirat morte pcedēt. secus de beneplacito. qz illud expirat p mortem. c. si tibi gratiose. de rescrip. li. vi. *Ec bec no. qz faciūt ad q̄stidē. Iudex posuit ali quē p̄finitū donec reuocaret. morit. an expiret p̄finitū. dicit qd nō. in. l. cētesimis. s. fi. ff. de xbo. ob. per Bal. in p̄ia p̄sti. ff. et in. l. i. de postu. et per Salice. in. l. in emēt. l. d̄ p̄bē. ep. et in. l. bec venditio. ff. de p̄ben. emp. Itē ad qdē qd prior claustralis nō reuocat morte abbatis. s. posset reuocare qñ voluisset. et ad p̄dicta elc ter. clarus. in. d. c. si tibi gratiose.*

Quot modis d̄z voluntas bona. *R.* qd volū tas accipit triplicē. *Pr̄io p potētia aie et sic ē bona ex virtute et hitu bono. bonū em̄ est qd bz qualitatē bonā. p̄mo topicoꝝ. Scd̄o accipit p habitu siue dispositōe. seu affectōe voluntatis derelicto ex actu volūtatis. siue ex vsu. et s̄ bo na vel mala fm actōes. qz tales generant hitus vel dispositiones q̄les sunt actus. iij. ethicoꝝ. Tertio accipit p actu ip̄i⁹ volūtatis potētie. et iste est bonus ex ordine eius sufficienti ad debi tū finē. et vt s̄ sit quatuor requirunt. *Pr̄mū qd finis sit bon⁹ in se. Secundū qd sit ip̄e finis me lior his que appetunt ppter ip̄m. vñ dicit Aug. ix. de ci. dei. c. iij. qd qui laudat deū p̄f pecuniā nō hñt bonū finē neq̄ bonā voluntatē. Tertiu qd illa sint fm rōez rectā ordinabilia et apta ad talē finē psequendū. Quartum qd voluntas or dinantis rōne regulata ordinat vel velit bona in genere indifferentia ad bonū finē. aliē his de ficientibus nō erit bona voluntas. Pec ex. *S. Bo. in. iij. di. xxvij. q. i. ar. i.***

Utrū vnus solius bone volūtatis sit vn⁹ so⁹ *3* lus finis. *R.* qd sic. s. p̄ncipalis. vñ sciendum qd actus p̄t habere plures fines triplr. *Pr̄mo qd vnus sit sub altero et ppter illū. Scd̄o qd vn⁹ sit p̄ncipalis finis. alter non p̄ncipalis. ita tñ qd non p̄ncipalis nō refert ad p̄ncipalem. Ter tio qd vterq̄ sit p̄ncipalis. Exemplum de*

- eo q̄ vadit p̄ distributōibus ad ecclesiā q̄ ali
qñ intēdit p̄ncipaliter dei honorē. et cū hoc si
mul h̄re pecuniā illā ad hoc vt ad dei honorē
illā distribuat. p̄ in alios vsus līcitos p̄uertat
Aliqñ intēdit dei honorē. et vult simul acq̄re
re pecuniā. ita tñ q̄ acq̄sitōz pecunie nō rede
git ad honorē dei. nec eē pecuniā illā p̄ncipalē
statuit. q̄ eā p̄pter se nō diligit. q̄ etiā
si nō daret irer. nec p̄pter eā h̄ndā aliq̄ d̄ deum
p̄mitteret. Aliqñ intēdit deo placere et sit eē
pecuniā acq̄rere. vt possit thesaurū suū auge
re et in eo delectari. Primo mō ire ad ecclesiā
am ēmeritorū. et p̄tinet ad bonā volūtatē.
Secūdo mō nō ē bone volūtatē loquēdo forma
lī. nō tñ ei sic repugnat. quin in ea stare pos
sit. Et cū ibi peccatū veniale nō mortale. Et
Bē qd̄ dicit Aug. li. cōfess. minus te amat q̄ te
cū aliqd̄ amat. qd̄ non p̄pter te amat. Tercio
mō ē p̄ bonā volūtatē. q̄ nemo p̄t duob⁹ dñis
seruire. Bar. vi. Cū em̄ sit vnū solū vep̄ bonū
qd̄ quietat h̄mānū desiderū. oīz q̄ volūtas ad
B̄ vt sit bona et recta. statuat sibi vnīcū finem
vltimū. Ber. S. Bo. in. ij. di. xxxviij. ar. ij. q. i.
4 **V**tr̄ bonitas actualis volūtatē addat ali
quā bonitatē sup̄ bonitatē ip̄ius habitus gra
tie. vide. s. Intentio. §. v.
5 **V**tr̄ teneamur p̄formare volūtatē nostrā
volūtatē diuine in volūto. R. fuit diuersa int̄
theologos opinio in p̄mo sen. di. vlti. S. ista
v̄t mibi verior. s. q̄ teneamur p̄formare q̄tū
ad illa volūta q̄ exp̄munt a deo signo p̄cepti i
lege explicite v̄t ip̄licite. Et q̄ nobis manifesta
ret sic velle de p̄cepto. S. q̄tū ad alia p̄siliū
ē nō p̄ceptū. p̄siliū dico si sūt exp̄ssa sub signo
p̄siliū tacite exp̄sse. Si vero n̄ sūt exp̄ssa. nec
etiā de p̄silio teneamur. nisi p̄ueniat nobis il
lud velle. sic dicit Aug. in ench. c. lx. Aliqñ in
quit bona volūtatē vult hō qd̄ n̄ vult de. Sic
bonus hō vult patrē viuere quē deus vult mo
ri. et gl. illa. s. ps. q̄ dicit. cor totū h̄z hō. qui
n̄ vlt qd̄ deus vult. Intelligit de his q̄ nobis
patet. qd̄ p̄cepto vult nos ea velle.
9 **V**tr̄ teneamur p̄formare voluntatē in mō
volēdi cū deo. R. fm̄ Alex. lōbar. i p̄mo di. xl
viij. q̄ n̄ absolute. q̄ si hō honorat p̄z suū. n̄
ex caritate. s. ex beniuolētia n̄ peccat. s. teneē
p̄ditionaliter. s. si vult mereri vitā eternā. S.
Bo. in p̄mo di. vltia dicit q̄ teneamur p̄forma
re volūtatē nostrā volūtatē diuine in mō vo
lēdi affirmatiue. s. p̄ loco et tpe qñ v̄z teneamur
erire in actū caritatis. q̄ sicut teneamur q̄ nū
q̄ p̄ria velimus deo. s. ex libidine. cū deus ve
lit ex caritate. Ita teneamur vt subeādē rōne

velimus p̄ loco et tpe. et hoc si hēmus caritatē
Si at nō hēmus. nō tenemur ad hoc. s. ad eā
ualēs. q̄ tenemur facere qd̄ in nobis ē vt eam
hēamus et p̄ loco et tpe. vt dictū ē. Et si que
rat qñ loc⁹ et tps ē. dicit idē Bo. ibidē. q̄ est
qñ dñs visitat talē interiori locū rōis. v̄t exte
riori p̄dicatōe. v̄t aliq̄ tali in q̄ ē oportunitas
redēdi ad cor. P̄n tñ si negligat incidit in
cōceptū et omisiōis peccatū Alex. Bo d̄ ales
ij. q. tractatu de neglia. q. viij. dicit q̄ pecca
tor cogitat de peccato suo. q̄ sit tñ malū et
ne et cōuertit sup̄ ip̄m. et excitat a grā dei ad
p̄uertendū. q̄ hoc mō excitat eū qñ facit pec
catorē cogitare d̄ peccato suo. tñ teneē actu
dolere d̄ illo. et si n̄ dolet et p̄terat. tñ peccat
p̄ negligētiā et innouat p̄m aliqd̄ qd̄ ē negli
gētia mortalis. Pec ille Et sic p̄z qñ teneē cō
formare volūtatē in modo volēdi cū deo de
p̄cepto. qd̄ nota bene.

Vtrum fm̄ Ri. in. iij. di. xxxviij. ar.
ij. q. ij. ē p̄positi superogātis p̄missio
deo facta p̄pter bonū finem ex delibe
ratione firmata.

Vtr̄ notāter d̄ superogātis boni. q̄ in voto
de re necessaria ad salutē nō p̄prie inuenit rō
voi. R. q̄ votū p̄prie loquendo est qd̄ volū
tari respectu p̄ncipij a q̄ p̄cedit. et respectu
eius qd̄ vouet. s. large dicat votū qd̄ sit de ne
cessario ad salutē. s. q̄ h̄etur. xvij. q. i. c. i. P̄n
grauius peccat qui p̄uaricat p̄ceptū diuinū
qd̄ vouit q̄ qui nō vouit.

Secūdo d̄ notāter p̄missio deo facta ad dñi
am p̄missiois facte hōi q̄ nō p̄prie h̄z rōem vo
ti. P̄n solus deus ē cui se totū hō p̄t obligare
q̄ solū ei p̄uenit potestas sup̄ totū hōiem. Et
ideo p̄prie votū fit deo q̄ totū hōiem obligat
Sanctis Bo. q̄ aliquo mō p̄uenit p̄as sup̄ to
tū hominē in q̄tū p̄ eoz oīes tota salus hōis
p̄mouet. Ideo fit eis aliquo mō votū. nō tñ
h̄is plene rōem voti. nec ē necesse q̄ ista p̄
missio exp̄matur ore. s. sufficit etiā si fit i cor
de quo ad deum et conscientiā.

Tercio d̄ notāter p̄pter bonum finē ad ex
cludēdū vota q̄ fiūt p̄pter malū finē. vt cū q̄s
vouet se ieiunatur vt possit interficere inimi
cū et h̄mōi qñ valent. sed grauit̄ peccat ta
lia vouētes. Sicut nō valefet votū facit d̄ re
mala q̄ deus nō acceptat aliqd̄ p̄ se.

Sed qd̄ si vouet p̄pter finē indifferentē. R. 4
q̄ v̄z accipiēdo indifferentē respectu adeptōis
vite eterne. Sicut cū q̄s vouet aliqd̄ p̄pter a
liqd̄ bonū t̄pale qd̄ h̄re n̄ ē vtilius ei ad vitam
eternā q̄ carere eo. si tñ veniret casus q̄ esset

V Octauo vir et vxor non possunt facere votum per quod iudicium generetur alteri quo ad debitum reddendum. quia quo ad hoc sunt pares. c. gaudemus de diuor. Et ideo cum vxor non possit vouere abstinentiam sine consensu viri. vt in. c. manifestum. et c. noluit. xxxij. q. v. Similiter nec vir sine vxore. S3 pa. in. d. c. scripture. tenet quod vir aliquod votum abstinentie facere potest. dummodo non sit in preiudicium vxoris. S3 vxor nullum potest facere sine consensu viri. imo dicitur quod si vir consensit. quod nibilominus poterit reuocare. l3 male faciat. nec vxor poterit contradicere. vt est tex. in. d. c. manifestum et c. noluit ler. S3 ego teneo quod sicut vxor non potest aliquod iudicium viri vouere. vt de abstinentia. dormire cum camisia. surgere ad matutinum et huiusmodi sic nec vir. nec in hoc sunt impares. sed quod ad elemosinas et ea que pertinent ad curias rei familiaris sunt bene impares. Et ideo per regulam tene sicut videtur velle glo. in. d. c. manifestum quod vxor potest vouere ea que non sunt in preiudicium viri. et contrario vir. Non si vxor habet preter dotem potest facere votum de ipsis dandis et filia. Verum est quod caueat ne in scandalum viri aliquod voueat. nisi sit scandalum phariseorum. vt. s. dixi. Scandalum. §. iij. Fallit in voto pegrinatōis i subsidium terre sacre. quod vir sine lra vxoris potest facere. c. ex mltis

de voto. **De voto religionis** quomodo tunc quoniam sit a viro vel uxore. vide. s. matrimonium. iij. §. viij. cum sequentibus:

9 **¶** Nunquid peccat tunc volentes qui implere non possunt. **R.** q. si quoniam volunt se non posse volumere. et aduertit de hoc sic videtur quod peccat mortaliter. nisi presumpsumat de voluntate eorum quoniam inter est. Si vero de hoc non cogitat. sic non peccat. quia sub intelligitur quod volunt quod est in eis est. et multo magis non peccat. si explicite hoc intendunt.

10 **¶** Vtrum placus abbas. tutor maritus. dominus. et boni in finem peccat renouando vota prefatorum quoniam non potuerunt facere. **R.** q. non. nisi consensu eis dederit quod tunc peccarent. sed prefati non peccat obediendo eis. vt. in. d. c. manifestum.

11 **¶** Vtrum quod prefati votum fecerunt antequam essent sub tali impedimento. **R.** q. nihilominus non potest implere.

12 **¶** Nunquid peccauerunt mortaliter tale impedimentum acceptando. puta episcopus qui antequam esset episcopus fecerat votum religionis acceptando episcopatum et mulier presbiterio munitio. **R.** vt colligo ex. c. p. tuas de voto quod sic. si de hoc aduertebat quoniam tali impedimento assensit. Si vero tunc non aduertebat nec cogitabat quod assumebat impedimentum quod votum implere non posset. sic non credo mortaliter peccauerit. sed deat dolere quod votum implere non potest. et recopescere se eo in quo precepit. Potuit tamen forsitan peccasse mortaliter ex tarditate vt infra dicam. Excipitur ab hoc ille qui religionem assumit quia non peccat. sed meretur. et preceptum omnia vota in istis mutare sibi. Et ipso iure erit ab omni absoluto sine alia dispensatione et auctoritate. vt no. Anno. et pa. in. c. scripture. quod per ma obligatio est prefusa in posteriori. Facit quod no. i. cle. si domus. de re. et vene. sanctorum

13 **¶** Vtrum prefati qui existentes in talibus impedimentis fecerunt aliquid vota teneant implere sublato impedimento tali. puta filius familias. postquam factus est sui iuris et vxor mortuo viro. et boni. **R.** Anno. et bug. et multi alij tenent quod sic. pa. in. c. scripture. eo. ti. dicit se dubitare propter. c. qda. et. c. placet. de puer. p. in. Vbi per quod maritus qui intravit religionem predictam uxore restituta non tenet ea mortua religionem intrare. quia emisit votum tempore inhabilitatis. et idem erit in filio familias. Ex quo promissio votum est non prulit ad tempus habile. Et per hoc videtur textus. ff. de polli. l. ij. et facit quod no. i. l. si non sortem. §. liber. et. ff. de p. di. ide. Et hoc dicit verius Pa. Sed ego distinguo quod aut votum erat perpetuum. et tunc. aut fuit irritatum per eum qui potuit. et sic apostoli non tenent. nisi ad id ad quod se potuit obligare. Et iste proprie est casus i. d. c. qda. et. c. placet. Nam renouat ille qui fecerat votum religionis sine lina alterius pingis non tenet illo mortuo redire ad religionem sed solus

vivere caste. quia illud potuit promittere. si non exigeret. Et ideo suare tenet. Aut votum perpetuum non fuit irritatum ab eo qui potuit. et sic dicit quod soluta per ma prate vel vinculo qui impediebat tenet illud implere. et iste est casus. c. p. suluit. de puer. p. in. vbi vir in gressus religionem uxore ipsam non petente in vita. ea mortua cogit stare in religionem. Si vero votum non erat perpetuum sed tempore sic non tenet. nisi interio fuisset ad obligandum se ad tempus illud faciendum in quo poterat se obligare. Sicut tenet si quoniam fecit votum ite debet se obligare. saltem per soluta per mam potestatem. Vel si remoto impedimento ratificauit. vt. i. c. ij. i. ter. et i. glo. eo. ti. Si vero de nullo istorum cogitabat. sed solus de illo implendo tempore patrie pratis. sic si fuit irritatum non tenet. Et finem habet distinctio proinde opinionem dicitur.

¶ Vtrum. iij. q. ad obligatores. Et quoniam vtrum oevotum licitum sit obligatorium. **R.** i. vbi. s. ar. v. q. i. quod sicut promissio licita facta cum intentione obligandi se et ex libera ratione si acceptet ab eo cui fit. et que acceptare potest obligat promittere. non enim ex precepto legis diuine sed ex legis nature. sic cum votum sit promissio. vt. s. dictum est. et de illud acceptet cui fit. Vnde obligatorium est de voto. c. l3. Fallit si in quatuor casibus. Primus est de R. i. ibidem. Primus propter imperfectionem implendi. Vnde ille qui vouit ieiunium quod sine magno detrimento corporis suare non potest. si facultas adeundi superiori deest preceptum auctoritate frangere. finitio. s. a. fe. q. lxxviij. ar. ij. Peccat tamen vouens quod sibi est impossibile nisi speret fieri possibile. Secundus casus propter auctoritatem dispensantis. Intelligitur subest legis ca. alio non. vt i. c. magne. eo. ti. et i. gl. in. c. non est. eo. ti. Tertius propter defectum conditionis apposite. xxxij. q. viij. c. non solum. i. si. vlt. propter defectum cause principis mouentis. puta mulier fecit votum ieiunandi vt obtineret salutem filij qui moritur non tenet. Quartus casus quoniam id quod tempore facti voti erat licitum. factum est illicitum postea. puta quia fecerat votum continencie antequam matrimonium per defectum non potest licite negare obitum petenti. et boni. Et propterea dicitur Lho. in. iij. eadem de di. quod quicquid votum fieri i pediret si prius esset obligatio ex voto facto auferret. Ad hoc non. Adde. v. q. non irritat ab eo qui preceptum vt puta plato viro. tutore et boni.

¶ Vtrum votum de minori bono sit obligatorium. **R.** i. vbi. s. ar. iij. q. ij. quoniam si est cum exclusione strictioris. Quod limita per. q. non illud minus bonum non est sufficiens ad salutem. s. quod tunc non teneat. Secus si est sufficiens ad salutem. quia tunc etiam quod est ad illud sed non quod est ad exclusio maioris boni.

¶ Vnde tenet quod votum implere. **R.** pa. in. c. non est voti. de voto. quod statim. nisi auctoritate superioris. qui su-

per hunc potest dispensare ut differat. ar. d. ca. i. a. p. r. i. o.
Ri. vero dicit quod si statim intendebat se obliga-
 re sic statim tenetur. Si vero ad tempus sic finit quod se
 intendebat obligare faciat. Ego vero credo sic
 distinguendum. Ad autem quod sicut vouebat sic de i-
 plendo cogitabat. vel statim. Ad tempus. et sic obli-
 gat finit quod se obligare intendebat quando vouit. Si
 vero de tempore non determinauit aut non cogitauit
 aut si cogitauit. non tamen ad illud se obligauit ex
 voto. Sic distinguendum est quod aut differt. quod de-
 uotius et ceterius aut commodius tardius sperat
 implere. Et sic non peccat saltem mortaliter. Et sic i-
 telligo gl. verum. in. d. c. non est quod dicit quod in voto
 subintelligitur. si primo de potestatem ut non statim te-
 neatur. et difficultas sicut in iuramento sic et in hunc
 excusabit. Aut differt solum ex neglencia. Et sic est
 probabile periculum imminens impossibilitatis in implendo
 si tardatur. ut puta. quod qui vouit religionem non
 si hoc anno ingrediat postea non erit aptus vel non
 poterit. sic peccat mortaliter differendo si ad-
 uerit. Si autem tale periculum non imineat. vel si imi-
 net non aduertit. sic dicere quod sit peccatum mor-
 tale differre videtur dux. quibus forte sit verum per
 ar. a. p. r. i. o. sensu. d. c. non est voti transgressor qui
 auctoritate apostolice sedis quod vouit distulit. et
 erit transgressor. si sine auctoritate differat. Et
 idem dicitur quod aut iste excidat a gratia ad implendum. quod
 promissit puta quod sepius sibi ad meritum reducit et
 cogitat quod illud debet implere et huiusmodi. Et sic velle
 differre erit peccatum mortale quod si a deo sit moni-
 tus ut illud perficiat. Et sic persistere in mora.
 Aut differt quod de eo non cogitat. et non recordatur
 Et sic non erit peccatum mortale. nisi sit notabi-
 lis et valde longa dilatio. ar. eoz. q. s. dixi. Ob-
 ligatio. q. vii.

3 **V**trum ille qui vouit ad certum diem. puta ieiunare
 vigilia assumptionis gloriose virginis Marie
 imediate sequente et huiusmodi. et non seruare tene-
 at alia die illud implere. R. pa. in. c. p. r. u. s. de
 voto. quod sic quis sit obligatus ad duo. sicut ille qui
 obligatur certo die dare decem alicui. si die statu-
 to non dederit. tamen obligatus remanebit. Facit
 c. cum dilecti. de do. et p. r. u. l. celsus. ff. de arb.
 q. i. ubi iussus dare. x. i. fra. kl. septembris. de duo
 hunc precepta. vnde dandi. x. et alio infra kl. Et est
 tunc opinio quod alio tenere. nisi quando vouens non
 habebat animam obligandi se. nisi ad illud diem quod sic non
 tenetur alio die ieiunare. sed potest de voto fracto

4 **V**trum votum de non vouendo aliquid nisi in scri-
 ptis in manu talis et huiusmodi valeat. R. fin. Ric.
 ubi. s. ar. q. i. q. i. q. sic. quod non simpliciter prohibet fa-
 ctum voti. sed preuenit precipitandum. Et idem si pri-
 um facit. si vouendo non in scriptis. vel sine condi-

tionem apposita peccat ut transgressor primi voti.
 Et sic est mortale. et nihilominus tenetur seruare
 votum quod fecit sine illa conditione. quod votum de non
 vouendo non obligat. sed obligat votum quod non vouebit
 nisi cum tali circumstantia ut illud fuit in vouendo.

5 **V**trum cessante causa propter quam quis vouit oblige-
 tur. R. bo. t. q. sic licet sit facilius redemptio. al.
 legat. c. magne. q. si. de voto. Hof. t. q. non ob-
 ligat. p. d. q. si. nisi in voto religionis. quod ex fal-
 sa causa non vincit. c. dudum. de puer. p. u. Sed ego
 dico quod si causa erat finalis. ita quod non intendebat
 obligari ipsa non extante non obligat. causa cum cessan-
 te. de appel. Si vero causa erat impulsiva vel induci-
 ua. sic licet cesset. obligabitur nihilominus. Facit.
 c. ex pte. el. q. de puer. c. i. u. In dubio dico quod
 obligat quando ignorat si fuit finalis vel non. l. quicquid
 astringende. ff. de ver. ob. Ad in omni voto causa fi-
 nalis videtur esse. ut placeat deo et ideo alie cause
 videntur impulsivae. et ideo ipsis cessantibus rema-
 net obligatio.

6 **V**trum quis possit obligare alium ex voto suo.
 R. quod non nisi alter presentiar. vnde mater licet vo-
 ueat quod filius ieiunabit et huiusmodi. nisi ipse presen-
 sit non obligabitur. sed quo ad res temporales bene pos-
 set obligare heredem suum. sed non ad aliquid perso-
 nale. si ipse non presens sit. ut. i. parebit.

7 **V**trum ille qui non potest perficere votum per se teneatur per
 alium perficere. R. quod non. quod in omni voto intelligitur
 illa conditio generalis. si deo placuerit. si pore-
 ro et huiusmodi. etiam si non exprimat. ut no. in. c. quod
 admodum. de iurei. et in. c. beatus. xx. q. i. q. si
 non extat tollitur voti obligatio. ut no. al. in. c.
 non est. eo. ti. Ad. c. quod super his. de voto responderi
 potest fin. pa. in. c. i. de voto. quod loquitur quando impedi-
 mentum non est omnino impedimentum sed solum difficultas
 tium. Distinguit tamen Anno. in. c. scripture. eo.
 ti. quod si quis vouit visitare terram sanctam per subli-
 dio impendendo. quod licet tunc visitare non possit. tamen
 subsidium tenetur impedire meliori modo quam potest. quasi
 sit ad hoc obligatus. Et idem dicas in eo qui fecit
 votum visitandi. S. Jacobum et aliquid dandi et
 huiusmodi. Si vero solum vouit visitare ob deuotum
 tunc non tenetur per alium exequi impedimento superue-
 niere. pa. in. c. l. z. eo. ti. addit aliam limitatorem.
 scilicet quod non tenetur nisi tempore voti emissi erat certus
 quod impedimentum erat perpetuum. quod si teneatur per
 alium implere ne votum sit derisorium. Tunc si non
 erat certus de impedimento perpetuo. licet etiam ha-
 beret tempore voti quod tunc solum tenetur quod primum modo
 de poterit. ar. in. l. nepos pculo. ff. de p. bo. si.
 l. z. de. indistincte velit quod teneatur per alium quando im-
 pedimentum erat tempore voti. Sed videtur verior opi-
 nio. pa. Ad. d. et tertia limitatorem. scilicet quod non teneatur
 R. iij

atur p. aliū. verū nisi p. nō fuisset in mora in ex-
ecutioe voti. q. i. sic tenet. p. mutare v. redime-
re. vt p. leui. xxiij. vbi d. q. si mortuus fuerit
imputabit sibi in peccatu. ar. l. i. in p. ff. si
quis cau. i. in. c. fi. de iureiu.

8 **¶** **Q**uoniam heres teneat implere vota sibi ipso
ab illo cui? e. heres. R. q. aut exp. se assentit.
sic tenet. dūmō accepit hereditatē si sub spe
hūdi hereditatē solū p. sentit. al. si si simplr pro
misit sic tenet. Et ita intelligo. d. anto. i. d. c.
l. 3. Nec distinguo vt qdā an sit pegrinatiois v.
abstinētie. q. q. lectu. sic tenet. Facit. l. veteri
l. de comit. stipu. i. l. vt ac. ab here. v. d. be-
re. inci. l. vnica. c. qd sup. his. i. c. l. 3. eod. t. Si
vero nō assentit heres. tunc si votū ē psonale. si
obligas psonā suā nō tenet. Si xō ē psonale
ad incertā psonā puta mittere aliquē ad san-
ctū Jacobū. sic tenet. Bile si ē reale solū fa-
cere mō asteris vestire pauperē i. hūdi. sic et
am tenet. Itē si ē reale simul i. psonale i. ex
p. sū vt rōq. vt ire ad sanctū Jacobū. i. ibi of-
ferre. x. sic tenet ad offerendū. x. l. 3. nō ad eūdū
vt mitterē aliquē. nisi scdm q. s. dixi. in. g. vj.
q. obligat p. aliū implere. Si at ē reale i. psona-
le. l. 3. psonale exp. sū solū ē. vt puta ire ad san-
ctū Jacobū. l. 3. accessorie veniat exp. se nō te-
net. q. sublato p. n. c. i. q. nō teneat ire. nō
tenet ad exp. s. Si xō nihil in h. disposuit.
sic dic. q. si defunctus tenebat p. aliū votū suū
implere vt in casib. de q. b. sup. dictū ē sic sile ē
tenet. Et hoc ex q. ad h. hereditatē q. ad eūdū
q. p. traxit. Facit qd legif. mo. in. l. i. ff. d. pol-
li. i. in. l. more. ff. de acqui. here. p. q. ter. in. c. si
heredes. d. testa. Et hoc itellige in q. tū vires
hereditatē paciunt. Credo tū q. si filius gra-
uaret in legitima p. hūdi votis implēdis q. h. er-
cantam legitimā impetrādi dispensatōem

9 **¶** **Q**uid de illo q. defuncto p. misit implere vo-
tū ab eo emissum. R. q. si in omni casu p. mittē
do intellexit psonā suā obligare sic tenet imple-
re ob p. missiōz factā. q. si p. mitterebat tūq. be-
res speras hereditatē adire a q. murato cōsi-
lio postea abstinuit nō tenet. ar. c. venerabilē
g. fi. d. elec. Et nō. Anno. i. ber. in. d. c. l. 3.

10 **¶** **Q**uoniam ille qui vouit religioz aliquā intra-
re q. eū nō vult recipere sit absolutus. R. fm
R. i. vbi. s. ar. i. q. v. q. si incētio sua erat deter-
minata solū ad vnā religioz sic nō tenet aliaz
intrare. si illa eū nolit recipere q. factū est ei
impossibile votū sū. Si vero incētio sua erat
indeterminata sic tenet se tot religioib. offer-
re q. vnā inueniat si p. q. eū recipiat. nisi sit ta-
lis religio. de q. p. habilitate credit. q. si d. ea co-

gitasset nullo mō intrare p. sentisset. nec credo
q. teneat p. mūdū discurrere vt vnā inueniat
q. eū recipiat. q. nec hoc cogitauit. nec ad hoc
verisimiliter se voluit obligare.

11 **¶** **Q**uid faciet ille qui indeterminate vouit
religioz cū tū nullā inueniat q. eū velit. R. q. nō
voluit q. p. maneat sub obediētia episcopi
i. sit monachus eius. q. ego h. nō teneo de ne-
cessitate. l. 3. q. p. nubere i. stare in h. seculo.

12 **¶** **Q**uid si dubitat an determinatō intentioz
in habuerit. vt ne. R. in dubio tutior p. ē eli-
genda. c. inuenis de spō. Et idem facit sicut q.
indeterminate p. misit.

13 **¶** **Q**uoniam ille qui penitet eo q. fecit votū pec-
cet mortaliter. R. q. nō. q. sicut ante votū po-
terat nō velle vouere. ita post p. nō voluisse
vouere. dūmō pur impleat. ex quo fecit.

14 **¶** **Q**uoniam ille qui fecit votū de nō intrādo reli-
gionē sit obligat. ad nō intrādū. R. fm R. i. i.
quod. i. q. xij. q. nō q. sicut illicitū ē iurare
nō facere bonū ita i. illicitū ē vouere nō intrā-
re religionē q. ē maximū bonū. Do. tū distin-
uit q. illectus nō p. intrare i. votū obligare
nō intret illud monasteriū qd p. ter lucrū ha-
bendū ipm circūuenit i. alit. sed aliud mō a-
stariū p. vt. xx. q. iij. p. stituit. de puer. pin. du-
dū. Inspiratus at s. d. nō p. intrare. c. gaude-
mus. de diuor. Et plz. q. p. bat. in. c. beat. xxiij.
q. i. i. in. c. h. de iureiura. Nec cures de dicto
Gratiani. xxiij. q. iij. g. vltimo in fi. qui nō ē te-
nēdis in hoc vt infra patebit.

15 **¶** **Q**uoniam ille q. h. s. votū religiois eligē i. epm
teneat p. intrare. R. q. sic d. voto. c. p. tuas

16 **¶** **Q**uoniam ille q. vouit vnā religioz intrare possit
alia intrare. R. q. n. laxiorē. l. 3. b. strictiorē. Et
fm distinctioz de q. s. Religio. vi. g. xxiij. ex-
cepto q. nō tenet petere licentiā si ē strictior.

17 **¶** **Q**uid si de facto intrat religioz laxiorē. R.
t. ingressus. i. penitere d. de fracto voto d. re-
gula. c. qui post. li. vi.

18 **¶** **Q**uoniam ille qui vouit intrare religionē satis-
faciat voto si intrat i. postea egredit. R. fm
R. i. i. iij. di. xxiij. ar. viij. q. iij. q. aut ille q. i-
trare religionē vouit actualiter p. ponebat in
religioe manere ita tū q. illud p. positū nō ca-
dit sub voto. l. 3. ipm comitat tū. Aut actualiter
p. ponit experiri vt si sibi placuerit stet sin. aut
egrediet. Aut de nullo istoz cogitat actualiter
l. 3. tū vouet intrare q. sibi vt bonū aie sue. aut
dū vouet h. p. positū exēdi postq. intrauit. Si
p. mo nō vouit i. intrat i. postea exijt i. satisfe-
cit voto. Et hoc dictū nō p. bet. R. i. p. tū sic
p. bat. q. d. vt dicit Penri. de gan. in. iij. quo-

libe. q. xix. l. quis scilicet diuersa posita cir-
ca idē. puta. visitādi limina sancti Petri pe-
dibus nudis de veneris. et vni istoz apponat
votū. et sub pmissiōe voti astringat se ad iplē
dū vñ illoz tātū. l. alia maneat absolute.
sub rōe positi. tñ n̄ tenet ad ea sicut ad votū
Sic i posito. Itē alia rōe posset pbari q̄ sa-
tisfecit sic. q̄ sicut iuramētū factū in materia
iuris recipit oēs limitatōes iuris. sic et votū
cū abulēt pari passu. vt dixi. s. iuramētum
iij. s. i. Ergo intelliget vt pbarēt fm q̄ statu
tū est in iure. et cū hac opinione. Ri. cōiter cō-
currēt theologi. imo plus dicit Ri. ibidem q̄
etiā si intravit aīo exeundi cū voluntate tñ dā-
di operā. vt deus immutet positiū suū q̄ satis-
fecit voto. Et idē dicendū si vouit mō secun-
do. s. cū voluntate experiēdi. Aut tertio modo
s. de nullo istoz cogitās. s. q̄ satisfecit. Si tñ
intraret cū posito exeūdi. et nūq̄ dandi opaz
vt mutet suū positiū nullo modo apud deū sa-
tisfecisset q̄ plus de pōderat affectū q̄ ma-
nū. iij. q. v. Si qd inuenisti. Et talis ē i ma-
lignitate nō infirmitate. sicut ille q̄ intrando
bz aīm exeūdi. tñ mutandi. si aliud inspiret.
Si at quarto mō q̄s vouet. s. cū posito exeū-
di postq̄ intraverit. Hoc p̄t esse triplē. Pri-
mo q̄ vouet intrare vt creat. Secdo q̄ vouet i-
troitū et exitū. Tertio q̄ solū vouet introitū.
s. comitēs positiū ereūdi. et qd cūq̄ istoz mo-
doz illicitū est votū. Vouere em̄ vt creat est
vouere ppter finē malū. et sic nō bz votū. Vo-
uere et iā introitū et exitū ē temerarium ppter
piūctoz p̄is male. s. exitus. Si intraret reli-
giōez cū voluntate exeūdi ē peccatū. et ideo
temerariū si nō vult dare opam vt mutet po-
sitiū suū. Qd nō. q̄ sepi in practica cōtingit.

19 **V**trū votū factū ex metu obliget. vide. s.
Ozetus. s. viij.

20 **V**trū votū factū de relicta. nō tñ vtili ad
salutē sit obligatoriu. R. s. ri. vbi. s. ar. ix. q.
ij. q̄ nō vñ qñ aliquis vouet aliqd qd in vno
casu p̄t esse vtile ad salutē. et in alio casu inuti-
le obligat ad obseruatiā voti in illo casu in q̄
ē vtile ad salutē. nō in alio in quo ē inutile ad
salutē puta aliq̄s vouit nunq̄ petere dispēsa-
tōem votoz euenit casus q̄ pbabiliter timet
de trāsgressiōe alicuius voti. sic p̄t petere di-
spēsatiōez. nō obstāte voto pfato. Si vero ca-
sus talis nō euenit. sed magis sibi expedit ad
salutē seruare. sic tenet votū p̄dictū et nō po-
terit petere dispēsatiōez nisi fuerit intentio vo-
ueris q̄ si nō obligat in omni casu nō obliget
tur in aliquo.

Vtrū votū de aliquo faciēdo vñ nō facien-
do quo salus corporalis amittit sit obligatoriu
R. fm l. do. q̄ nō vt puta q̄s vouit nō pmede-
re carnes a medicis d̄ q̄ est in piculo mortis
nisi vtaē. sic nō obstāte voto vtaē. No. hoc eti-
am Hugo. xij. q. iij. c. nō solū.

Quid de illo q̄ vouit dare vnā mensuram.
22 granī annuatim paupibus. et nō d̄terminauit
de qua mēsurā. R. fm l. do. q̄ in arbitrio eius
erit dare ad quā mēsurā voluerit. ex de cēsi. c.
ex pte. vñ dic q̄ ad eā de qua cogitabat.

Vtrū vouēs ex duabus causis. puta vt visi-
taret romā. et vt ibi inueniret germanū suū
23 teneat si vna illaz deficit. puta q̄ germanus
inde recessit. R. q̄ sic. l. celsus. ff. de arbi. In-
tellige si intendebat se obligare vna illaz ex-
tāte alē nō in conscientia.

Quid si q̄s fecit duo vota diuersa. R. fm
24 l. do. in. iij. di. xxxvij. q̄ si verunq̄ p̄t seruari
teneat. Si vero sunt incōpassibilia seruet mai-
or et satisfaciāt d̄ minori fm arbitriū plati. P̄t
etiā dici q̄ nō peccat qui votū in maius bonū
pmutat. vt infra patebit. Si vero sūt equalia
impleat qd prius pmissit.

Vtrū dñum rei q̄ ex voto ē deo vñ alicui ec-
clesie pmissa maneat penes vouētē. R. de. d̄
25 p̄sio tractatu de canonica pōrōe ep̄i. c. iij.
q̄ sic. s. p̄sonali obligatōe tenet votū iplere.
de q̄ plene in. l. si q̄s rē. ff. de polli. vbi d̄ q̄ p̄-
sona obligat nō res. trāsit tñ in heredē talis
obligatio vt ibidē in fi. Facit. l. pactū ibidem
Et sic cogite p̄sonali obligatōe. c. ex pte. de
cēsi. Qd limita quo ad heredē. vt. s. s. viij.

Sed q̄s ager. R. q̄. s. Qd sicut ille cui reli-
26 ctū ē legatū solū agit de iure. et nō alius. l. i. et
ij. l. cōia deleg. sic et ille cui factū ē votū. Et
ex q̄ infert q̄ legatū factū imaginī xp̄i nō acq̄-
rit ecclesie nec plati. nec p̄tēplatiōe ecclesie vñ p̄-
lari ē factū. l. imago sit in parrochia. et vt ca-
sus in. c. nimis. el. l. de excels. pla. Facit. c. req̄si-
sti. de testa. s. censet deo factū et cōtēpla-
tōe. vt vt eē casus. xij. q. ij. p̄dia. et id ager ep̄s
q̄ bz cogere. d. c. ex pte. et dabit ecclesie vbi te-
stator habuit domiciliū. s. cathedrali. vñ si nō
sit digniori. ar. eoz q̄no. in auc. d̄ ecclesia. ti. s.
si q̄s in noīe magni dei. Si at sc̄m eēt p̄tēpla-
tōe ecclesie p̄sōialis. siue sit talis imago i ea
siue nō ecclesie p̄sōiali acquirēt. c. cū inf vos
d̄ x. sig. Et sic ager rector ip̄i ecclesie. d̄ indi-
c. cū deputati. cle. l. d̄ rescrip. Sic idē dicendū
in voto facto p̄ respectū ad ecclesiam. vt puta
ad beatū Iacobū. et sic ager plati illi ecclesie
d. c. ex pte. In voto vero facto simpliciter deo vñ
R. iij

imagini et huiusmodi ager episcopus. Adverte hic, quod mē-
ti decipiunt credentes quod quis vovēs dare vni
ecclesie, puta imaginē vel cereū et huiusmodi et alicui
paup̄i, et teneat taliter adimplere votū quod nec
etiā p̄ dispensatōem possit liberari, ex q̄ tales
p̄nt agere quasi sit eis ius acq̄sitū ex talivoto
Sed decipiunt quod tales nō acquirūt aliquod
ius in re quā sic talis vovit eo quod nec eis vlt̄ a
liquidus p̄ eis acceptantibus fuit facta polli-
citatio, sed solū deo. Et idō tales agunt vt ser-
uēt votū solū p̄ditōe, d. c. ex pte, 7. c. scim⁹, xij
q. i. et si libus. Cū igitur auctoritate superioris p̄mu-
tat in eque gratū deo talis liberatus ē ab ob-
ligatōe quā p̄traxerat cū deo, et p̄terea abso-
lutus ē. Et ideo sic tene, q̄ p̄mutatio fit i ma-
ius vlt̄ eque gratū deo vlt̄ etiā in minus gratū
cū existente in vouente. Fallit hoc in voto in
quo q̄s aliquid p̄misit i subsidium terre san-
cte facit, ca. magne, eo. ti. qd̄ sine auctoritate pa-
pe cōmutari nō pōt.

27 **V**otū peccet mortale toties quoties quis
frāgit votū. **R.** q̄ si votū ē negatiuū nulli du-
bitū q̄ sic. Si vero ē affirmatiuū puta de ieiū-
nādo, nō, nisi p̄ma vice qua p̄medit non scda
vel tertia vice comedens, si facit sine p̄ceptu
s̄ quasi reputas sibi ip̄ossibile plus illo die ie-
iunare. Secus si ex cōemptu puta, q̄ si etiā
posset ieiunare nō faceret et s̄ilia. Tenet etiā
De. de palu. in. iij. di. xv. q̄ q̄n quis vovit ad
certū diē n̄ bibere vinū, puta die sabbati q̄ so-
lū peccat mortale p̄ma vice. Secus si fecisset
votū ad t̄ps p̄petuū l̄ ad certos dies, q̄ si ad
t̄ps p̄petuū toties quoties bibit peccat mor-
tale, q̄ oē t̄ps est in obligatōe. Si ad certos
dies solū dies ē in obligatōe, et nō totū t̄ps.
Et idō n̄ peccat, nisi semel p̄ q̄libet die. Et dat
exēplū de indulgētia q̄ ē in p̄petuū in ecclesia,
q̄ toties habet q̄ties ierat. Si ē ad diē solū
bibit q̄ semel, nec pl⁹ q̄ pluries in eodē die vi-
sitauerit. Si ad diuersos dies, sic q̄libet die
visitauerit, et s̄ia ē benigna ista opinio. S̄ p̄-
ma ē verior et tutior, q̄ exemplū de indulgen-

Utiā est valde dissimile
utrum, iij. q̄ ad p̄mutatōz vlt̄ ad di-
sp̄satōz querunt plura.

1 **V**otū sit p̄mutabile i aliō op⁹ pietatē
R. q̄ licet ex. ē i. c. magne, s̄ cū igit. d. voto.

2 **V**otū possit q̄ sine auctoritate superioris vo-
tū suū in melius cōmutare. **R.** fm̄ Pa. in. ca.
scripture de voto, q̄ sic, l̄ sit tuti⁹ habere di-
sp̄satōem, et cū hoc trāsēnt p̄mutiter, doc. et fa-
cit, d. c. scripture, 7. c. puenit, el. ij. de iureiur.
S̄ p̄ ē, c. i. de voto, vbi sine arbitrio p̄sidentis

nō d̄z fieri cū in melius et sequit. **R.** i. vbi. s. ar.
ti. viij. q. i. **T**ē facit p̄. l. ij. ff. si cer. pe. insti. q.
mo. tol. ob. in p̄n. vbi p̄z q̄ nō liberaf̄ qui sol-
uit rē etiā meliorē, nisi soluat qd̄ debet. Et idō
dic q̄ aut cōmutat in religionē, et sic pōt fieri
sine auctoritate superioris, d. c. scripture. **P**az
fm̄ **R.** i. vbi. s. ar. viij. q. ij. cū quis p̄fiter̄ actu-
aliter vlt̄ habitualiter intēdens nō āplius teneri
ad vota q̄ p̄us fecerat, sed solū voto religōis
absoluit ab illis ip̄o iure. Secus si q̄n p̄fessōz
fecit intēdebat actualiter vel habitualiter velle
remanere obligatus illis votis q̄ p̄us fecerat
q̄ sic indiget disp̄satōe. Possit etiā esse ta-
le votū, de quo p̄babiliter posset dubitari an
melius esset illud seruare, aut eo dimisso reli-
gionē intraret, vt si aliq̄s magnus rex feciss̄
votū de acquirēda terra sancta et huiusmodi, in q̄-
bus tunc papa esset cōsulendus, et fm̄ eius au-
toritatē p̄cedē, nō simplr̄ i religioz cōmu-
tandū. **S**ilr̄ nō p̄mutat in religionis votū il-
lud q̄ quis vovit aliqd̄ dare in subsidium terre
sancte sine l̄nia papē fm̄ **R.** odo. Secus si solū
fecisset votū p̄grinatōis, q̄ absolueret p̄ re-
ligionē. Aut cōmutatio voti vult fieri in ali-
ud a religionē. Et sic requirit auctoritas su-
perioris, aliq̄n solū petita l̄z nō obtēta, vt q̄n
est certū q̄ illud in qd̄ p̄mutat est meli⁹ et ma-
gis deo acceptū, vt in. c. l̄z de voto si etiā fie-
ret sine l̄nia superioris p̄mutatio in melius, q̄n
ē clarū q̄ ē melius nō peccaret, p. d. c. puenit
Si vero nō ē clarū q̄ sit meli⁹ sic oportet au-
toritas obtineat, et multo magis q̄n p̄mutat
in eque bonū vlt̄ minus bonū est necessaria di-
sp̄satio superioris.

Sz quid si votū erat factū deo intuitu ali-
cuius certe p̄sone vlt̄ loci, puta talis monaste-
riū vlt̄ talis pauperis de dādo sibi aliqd̄. **R.**
q̄ licet actio acquirat talib⁹ ad agendū vt cō-
pellat reddere qd̄ vovit, vt. s. dictū est, t̄n in
religionē p̄mutādo absoluit ab illa obligatio-
ne cū fuisset p̄sonalis. Secus esset si nō ex vo-
to solū deo facto, S̄ ex aliq̄ alio respectu se
hōi obligasset, q̄ sic nō absolueret p̄ religio-
nis ingressum, nec etiā p̄ disp̄satōem superi-
oris, nisi secūdū qd̄ dixi, s. papa, s. vi. et **J**ura-
mentum, vi. in p̄nci.

Votū ille q̄ p̄misit p̄i aut alteri votū eoz im-
plere possit illud in religionē cōmutare. **R.**
Lbo. in quadā. q. de quol. q̄ sic, q̄ sicut suffic-
p̄ se, ita et p̄ patre.

Votū oē votū possit p̄mutari auctoritate
superioris. **R.** fm̄ **R.** i. vbi. s. ar. ix. q. i. q̄ sic. Et
de h̄ vide, s. **P**apa, s. i. Et h̄ firmiter teneas.

qz nullū ē votū volūtariū qn possit in melius
mutari. et si n̄ ipi cui mutatur saltem cōitari.
Et aliqñ votū mutaretur p̄ salutē ppriā. vt p̄
in illo q̄ castitatē vouit quā tñ ex fragilitate
sua videt verisimile se fracturū. Et iō. supiorz au
ctoritas nobis dimissa ē a deo in h̄mōi puidē
dis. et nō cures de tenentibus aliud.

6 **¶** Quis ē supior cuius auctoritate vota pos
sint mutari. **R.** q̄ q̄ ad q̄tuor vota solus pa
pa dispēsat. s. in voto religiois. In voto iero
solimitano voto sancti Jacobi. et voto visi
tandi limita ap̄loz petri et pau. et sic seruatur in
facto h̄ nullo iure inueniat exp̄ssū. nisi d̄ voto
p̄ subsidio terre sancte vt. i. c. ex multa. d̄ voto
vbi t̄z pa. q̄ ec̄ legat̄ d̄ latere n̄ p̄t dispētare
cū requiratur sp̄alis delegatio. vt i. d. c. ex multa
p̄z. **H̄z** si factū ēēt solū p̄ duorū ē n̄ p̄ subsidio.
licet idē pa. ibidē. q̄ ep̄s p̄t dispētare. Et si
si vouisset solū ex deuotōe ire ad sanctū Ja
cobū n̄ in subsidio p̄stā. Et facit p̄b̄ ter. c. q̄
sup̄bis. et c. ex mlt̄a. eo. ti. q̄ fundat se sup̄ sub
sidia terre sc̄e. Et licet istud sit verū de iure. qz
tñ p̄suetudo ita se h̄z vt ec̄ ex deuotōe sc̄m p̄ri
neat ad papā eius dispēratio. et ec̄ qz maiores
cāe ad papā sunt referēde. vt in. c. maiores. d̄
bap. Ideo p̄sulo recurredū fore sp̄ ad papā i
h̄mōi. Si tñ ep̄s dispēset sequēdo opinioēz
pa. credo valeret. qz posset dici q̄ h̄z cōiter re
mittant ad papā. n̄ tñ p̄pter h̄ ē casus papalis
p̄t em̄ q̄s mitti ad papā aliqñ ad terrōz. ali
qñ p̄ maiori cantela. aliqñ ex reuerētia. Et iō
h̄ nō p̄bat ec̄ qd ad h̄ p̄tingit abesse. l. neqz na
tales. **R.** de p̄bat. In alijs autē votis a p̄dic̄z
p̄t ep̄s dispētare q̄ ad suos subditos. Abbas
et aliq̄ plati religiosoz p̄nt q̄ ad religiosos eis
subditos siue votū fecerint an ingressum reli
giois siue postea. Alij autē inferiores ep̄s q̄ n̄
sunt plati religiosoz dispētare nō p̄nt. nisi ta
les haberēt iurisdicōez ep̄alē in p̄sonas d̄ iurē
sp̄ali. Facit glo. in cle. i. de re. ec̄. nō alie. et qd
no. Inno. in. c. statum de ma. et obe. et pa. i. c.
significasti. de fo. p̄pe. v̄l ex sp̄ali iure v̄l p̄ces
sioe h̄ eis p̄cedere. Et h̄ sequit̄ cōiter doc. in
c. si. de postu. pla. **¶** Do. tñ. in. c. i. d̄ voto. dicit
q̄ ter. d. c. i. p̄bare videt q̄ q̄libet p̄sides i istz
votz dispētare posset. Fateet tñ qd p̄suetudie
seruat vt inferiores ep̄s nō ponunt dispensa
re. nisi vt dicit̄ ē. et minime mutāda q̄ lōga cō
suetudine interpretatōez acceperūt. l. minime
ff. de legi.

7 **¶** Prū ep̄s et lites possint dispētare in votz
a se emissis. sicut p̄nt dispētare in subditorū
votz. **R.** pa. in. c. magne. de voto. q̄ nō et fac

istud. c. magne iuncta gl. p̄ hoc. **¶** Qd̄ n̄ d̄z quis
auctorizare in facto suo pprio. vt in cle. q̄. de
re. ec̄. n̄ alie. et in. l. i. ff. de aucto. tuto.

¶ Prū abbas v̄l platus religiosus q̄ p̄cessit
iniam ei⁹ subdido vouēdi possit cū eo postea
dispensare. **R.** **R.** i. vbi. s. ar. iij. q. iij. q̄ an vo
tū emissū p̄t iniam reuocare. et sic nō tenebit
postea factū. **H̄z** p̄ votū emissū dicit turt⁹ ec̄
q̄ subditus recurrat ad supiorē sui plati. Et ad
papā si aliū nō h̄z. Et ista opinio ē satis equa
ne videat auctorizare in facto suo h̄z tñ d̄ veri
tate iurz possit dispētare. ar. c. manifestū. Et
qd̄ ibi no. xxij. q. v. Et sic rōabiliter con
cessit iniam. p̄t etiā rōabiliter si cā occurat
dispensare. nec ē istud in facto pprio sed alieno
nisi forte solū vellz dispētare p̄p̄ suū modū
qz si non posset alis sic. si p̄pter necessitatem
subditi.

¶ Quid de voto castitatis an inferior a papa
possit dispētare. **R.** diuersa fuit opinio. h̄z sal
uo meliori iudicio credo dicēdū q̄ aut votū
castitatis ē simplex et p̄petuū. et tñ p̄p̄ duo
ep̄s p̄t dispētare. Prīmū si votū castitatz fa
it aliq̄liter meritosū a p̄n. h̄z n̄ fuerit iustus
metus. vt v̄l. gl. in. c. venies. q̄ cle. v̄l vo. **¶** Se
cūndū p̄pter piculū fornicatōis. qñ verisimile ē
met̄ de incōrnetia. Et hoc etiā t̄z. d̄. **¶** Ar. et
do. anto. in. d. c. venies. Et sic limito dictum.
¶ Spe. ri. de le. g. n̄c de ep̄oz. x. ciij. et Jo. an.
et doc. q̄ dicūt ep̄m posse dispētare qñ votum
castitatz ē simplex et p̄petuū. et glo. i. c. rursus
q̄ cle. v̄l vo. q̄ dicit ec̄cliaz posse dispētare. In
alijs at casib⁹ solus papa dispensabit. Et sic
intellige glo. in. c. i. de voto. cū alijs doc. tenē
ribus q̄ nō p̄t ep̄s dispensare. Et fortiori p̄t
dispensare cū eo qui fecit votū nō nubēdi. qz
pprie nō est votū castitatis qd̄ patet qz si for
ni caret nō frangeret votum h̄z peccaret mor
taliter. Si vero votū nō sit simplex sed ad tē
pus. puta vsqz ad annū et h̄mōi. sic p̄t ep̄s di
spensare. Similiter dispensat ep̄s in voto ca
stitatis emissio ab altero cōiugumrōe pericu
li. vt etiā exigere possit. vt no. doc. in. d. c. rur
sus. Et ibi. d̄. Jo. an. de sancto georgio ep̄us
v̄l ex. Si vero votū sit solēne. sic solus papa
p̄t dispensare secundū omnes in. c. cum ad mo
nasteriū. de sta. mo. vbi etiā aliqui voluerūt
q̄ necetiam papa possit. licet non sit verum
secundum Archidiaconum in. ca. sunt quidaz
xxv. q. i.

¶ Quid requirit vt dispensatio v̄l cōmuta
tio sit legitima. **R.** Inno. in. **R.**ica de obser.
ieiu. et Archi. in. ca. p̄sbyter. lxxij. di. dicunt.

14 **V** De vortu de sabbato festado sit cōmutan
dū. **R.** q. si fecit ex quadā supstitōe credēs sic
melius inuiti līe veteris testamēti. si vortū nō
tenet. **S.** i vero fecit ex deuorē vī reuerentia
saginis. tūc si haberet inducere iudaizatiōē
qz cohibitat vbi multi sunt iudei. sic cōmutā
dū ē oīno. als nō. s. pē sernari. **I** dē dic de vo
to ieiunādū in dñica. q. si q. fecit vt magis sit
dispositus ad spūale gaudiū aut cōtēplatiōē
diuinoz. sic licite sit et sernat. **S.** i nō sit vt ali
stigendo carnē satisficiat deo de peccatis et
carnē subiciat ipūi. tūc nō dē ieiunare in dñica

¶ Que requirunt ad vfucapiōz. **¶** **¶** q. quatuor
Prīmū qd requirit ē bona fides nedū in vfuc
capiente toto tpe vfucapiōis. ſz oportet qd fu
erit bona fides ī pncipio dētus ex pre. tradē
tis ⁊ accipiētis. ar. ff. pro empti. l. ij. §. ſi eam.
¶ Itē qd res ſit mobilis. qz circa imobiles ē p

- seri. **I**tem q̄ res tradat̄ l̄ q̄ si alr possessio n̄ h̄e
tur sine traditōe. **L.** d̄ pac. l. traditōib⁹. isti. d̄
re. d̄ini. **G.** p̄ traditōez. **D.** Valio mō possideat̄
tpe d̄bito. **I.** trienio. **I**tem titul⁹ ver⁹ n̄ putati
u⁹ nec falsus. **ff.** p̄ lega. l. ij. **q. ij.** **L.** d̄ vsuca. p̄
bere. l. si. **q. ibi** **30.** **E**t q̄ sint veri tituli. **j.** sub
iciā. si tñ eēt putatiue ver⁹ titul⁹ ex errore fa
cti n̄ iur⁹ n̄ impediret. **vt.** l. i. **L.** d̄ vsuca. p̄ do. et
l. qd̄ vulgo. **ff.** p̄ p̄toze. **q. l. ij.** **q. vl.** **ff.** p̄ lega.
13 **Q**ue p̄nt vsucapi. **R.** q̄ oīa except⁹ q̄ p̄hibē
tur vt furtiue res **q̄** vi possidēt. **vt.** no. gl. in
sū. **vi. q. ij.** nec res sacra **q̄** religiosa nec decia
d̄ p̄scri. cām q̄. **I**tem nec seru⁹ fugitiu⁹. **Dec.** p̄
bāt isti. d̄ vsuca. **G.** s̄ aliquā. **q. s̄.** sequēti. **I**tem
vbicūq̄ p̄hibet alienatio. **q̄** vsucapio regulari
ter p̄hibetur. **ff.** de fun. dota. l. si fundū. **ff.** d̄ v.
sig. l. alienationis.
- 4** **Q**uis p̄t vsucapere. **R.** oī s̄ q̄ p̄t licite pos
sidere. **vt.** p̄ fam. filius. i. peculio. pupill⁹ si
h̄z aim possidēdi. **l. z.** n̄ interuenerit auctoritas
tutoris. **q̄** furiosus si sane mētis vsucapere ce
pit. **l. z.** icipere n̄ p̄t durare furore. **ff.** d̄ vsuca. l.
ij. **G.** i. **q. ij.** **G.** s̄ seru⁹ vsucapere n̄ p̄t. **q̄** nihil
p̄t possidere. l. labeo. **ff.** de vsuca. l. i. **G.** **I**tem ac
q̄rim⁹. **ff.** d̄ acq̄rē. po. nisi peculiatr ex scia do
mini possideret. **vt.** in dictis legibus.
- 5** **Q**ui sunt tituli trāsferētes dñum vt scia
m⁹ quō vsucapio currat. **R.** sūt. **x.** **Prim⁹** p̄ so
luto q̄ h̄z locuz qñ ego credo tibi debere puta
cētū ex q̄cūq̄ cā **q̄** tu idē credis. **q̄** sic soluo v̄l
aliqd̄ loco ei⁹. **q̄** sic vsucapies. **ff.** p̄ sol. l. i. **E**t
sic iust⁹ error dat cām p̄scribēdi. **Fallit** qñ cā
ēptōis q̄ n̄ p̄cessit soluit aliqd̄ q̄ nec p̄ p̄toze
cū n̄ p̄cesserit nec p̄ soluto. **q̄** ex cā ēptōis tra
dit̄. l. ij. **R.** ij. **ff.** p̄ ep̄. **ff.** p̄ solu. l. pe. **Sec⁹** p̄ em
ptore q̄ h̄z locū cū q̄s in veritate emit rē alie
nā v̄l a furioso quē credebatur sane mētis. **q̄** bo
na fide. **vt.** ff. eo. l. pignori. **G.** i. **ff.** p̄ p̄to. l. ij. **G.**
si a pupillo. **q̄** iusto requirit̄ vt dixi hōa fides i
reb⁹ mobilib⁹ tā tradētis q̄ accipiet⁹. **I**tem
q̄ ēptio sit pura n̄ p̄ditidialis. **ff.** p̄ ep̄. l. ij. **G.** si
sub p̄ditōe. **I**tem q̄ p̄ciū soluat̄ v̄l fides h̄eat d̄
p̄cio. **q̄** alr n̄ trāsferet dñuz iusti. d̄ re. d̄ini.
G. v̄dite. **I**tem q̄ eadē res d̄ ē p̄ta tradat̄. **q̄**
si alia daret̄ n̄ vsucapet̄ p̄ p̄toze. l. ij. **G.** cū sti
chū. **ff.** p̄ ep̄. **Tertio** p̄ trāsfecto q̄ h̄z locū in re
tradita vt a lite recedat̄ ab eo q̄ credebatur do
min⁹. **L.** p̄ trāsfecto. l. ex cā. **L.** d̄ trāsa. l. si p̄fū
do. **Quarto** p̄ herede q̄ h̄z locū vbi q̄s ē verns
beres l̄ saltē iuste **q̄** p̄babilē p̄ putet. **G.** z n̄ h̄z
locū in suis heredib⁹. **q̄** qd̄amō p̄uiente eo
hereditariū rerū dñi extimāt̄. l. ij. **G.** filiū. **ff.** p̄
bere. **L.** p̄ bere. l. nihil p̄ herede s̄ i c̄neis be

redib⁹ distingue. q̄ aut res ē viciosa puta. **q̄**
furtina. **l.** vi possessa. **l.** res sicut q̄ nullo tpe p̄e
scribi p̄t. **L.** cōia. d̄ vsuca. l. iā p̄de. v̄l res pu
illi **l.** res data p̄fidi. **l.** iul. repetitaz. **ff.** de
acq̄. re. do. l. bōe fidei. **E**t sic heres generalis
v̄l successor spā rei alicuius p̄scribere nō p̄t
ff. de publi. l. s̄ hi. **G.** actionū h̄ac. **De** q̄ vide.
s. p̄scriptio. **G.** xliij. **S**i hō res n̄ ē viciosa.
sic dic. **vt.** s̄ p̄scriptio. **G.** i. **Quinto** p̄ donato
q̄ h̄z locū cū i hō n̄ in op̄inde aliqd̄ ē donatū
bona fide. **L.** p̄ dona. l. vltia. itē q̄ donatio te
neat. **q̄** si p̄t donat filio **q̄** decedat n̄ vsucapi
et p̄ donato filius. **q̄** donatio n̄ valuit. rōe pa
trie p̄tatis. **ff.** p̄ dona. l. i. **G.** i. **ff.** p̄ bet. l. ij. **G.** si
liū. **l. z.** tñ rē alienā q̄s n̄ possit donare q̄ ad hoc
vt dominū trāsferat̄ in p̄iudiciū veri dñi. **q̄**
qd̄ q̄s nō habet transferre n̄ p̄t. **L.** de dona. l.
si filius. **Dalet** tñ vt vsucapiat̄. **ff.** p̄ dona. l. si
is q̄ alienā. **q. l. si.** d̄ iure pa. c. cura. **Sext⁹** p̄ de
relicto q̄ h̄z locū in ea re q̄ credebatur a dño de
relicta **q̄** ali⁹ possidere icēpit q̄uis ignoret a
q̄ sit derelicta. **ff.** p̄ dereli. l. si id qd̄ p̄ derelicto
Septim⁹ p̄ legato q̄ h̄z locū cū alicui res lega
tur aliena bona fide. **ff.** p̄ lega. l. p̄ legato. l. i.
Et q̄uis legatū adēptū sit. tñ vsucapio cur
rit. **d. l.** p̄ legato. **q. l.** vltia. dñmō p̄babil⁹ error
excuset. puta. credit testatorē fuisse sane mētē
cū tñ foret furiosus **l.** ignorat legatū p̄ codicil
lū adēptū esse. **Octauus** p̄ dote q̄ h̄z locū cū
res aliena p̄ dote bona fide dat̄. l. vlti. **ff.** p̄ do.
Nonus p̄ suo qui habet cū q̄s possidet rē quā
credit suā aliq̄ iusto titulo. **ff.** p̄ suo. l. i. **q. vlti.**
Decimus p̄ iudicato q̄ h̄z locū cū res est iudi
cata a q̄ n̄ ē appellatū spacio decē dierū vsu
capit̄ q̄ trāsit in rē iudicatā. **ij. q. vi. anterio**
rū. vñ in vsucapioe requirit̄ aliq̄s d̄ isti tituli
q̄ bona fides. **q̄** res nō sit viciosa. **q̄** c. vt di
ctum est.

1 **Q**uis effectus vsucapiois. **R.** q̄ fin oēs ē
vt rei vsucapte dominū directū acquirat̄. **L.**
de pac. l. traditōib⁹. **ff.** de vsuca. l. i. **q. ij.** **ff.** p̄
suo. l. si.

2 **I**n h̄eat locū in p̄scia dic vt. s̄ p̄scriptio. **G.**
xlix. **q̄** multa ibi ad hoc faciūt p̄ totum.

3 **S**upra fm bo. i sū. ē qd̄cūq̄ solutōe rei
mutuate accedit ip̄i rei vsus q̄a pactō
ne iterposita. **l.** hac itē tōe b̄ita i p̄ctu. **l.** ex actō
ne b̄ita p̄ p̄ctu. **p̄ cui⁹** declaratōe attēde q̄ p̄
mo d̄z. qd̄cūq̄. **l.** qd̄cūq̄ noīe cēseat. sine p̄stat
i dādo siue i faciēdo. dñmō p̄ciū sit extimabile
q̄ vltra sortem erigatur erit vsura. **xliij. q. ij.**
vsura. **q̄** capitulo pleriq̄. **Secundo** additur
rei mutuate. quia in solo mutuo. vero v̄l inter

Tercia sola spes recipiendi ultra sortē faciat
vsurariū. **R.** vt colligo ex gl. sup. lu. vi. mutuū
dare 7 c. q. aliq̄s p̄t mutuari dupl̄ ppter spē
lucris. **P**rimo p̄cipalit̄ ita q̄ n̄ mutualet n̄
si lucrū inde speraret. 7 t̄nc vsurarius ē. vt p̄
in. c. 1. 7 c. p̄sultit. de vsu. 7. xiiij. q. iij. si fenera
ueris. **E**t in h̄ p̄cor. cōiter **Jo.** an. archi. **Be.**
in. c. 1. eo. ti. li. vi. 7 in. d. c. p̄sultit. 7 theologi
in. liij. xv. di. **P**artende q̄ ista int̄tio tripl̄
p̄t p̄tingere. **P**rimo ante mutuū. vñ si p̄ mu
tuū cognoscens peccatū mutat int̄tōez pote
rit sponte donata recipere sine vsura. **S**ecūdo
subsequēter. qz p̄ mutuū spat aliqd̄ 7 licet etiā
vsurarius ē. **T**ertio p̄comitantē puta. qz mu
tuū nullū sp̄bat lucrū sed debitor ppter mu
tuū dat sibi p̄miū. 7 mutuās ppter eādē cām
recipit. 7 licet etiā vsurarius ē. 7 talis tenet re
stituerē fm̄ q̄ dixi. **R**estō. i. in verbo vsurari
illo mō q̄s spat lucrū. s. secundario. qz etiā si
credideret nō h̄re ultra sortē. mutualet n̄bilo
minus ppter caritatē. 7 talis spes non facit
vsurariū. fm̄ **Ri.** in. iij. di. xv. arti. v. q. v. sr. c
quid p̄derit. lxi. di. 7. ca. in singulis. lxxvij. di.
liij. di. si officia. i. q. ij. c̄pio. in hoc p̄cor. **I**n
no. **Be.** **Ala.** **Pa.** 7 multi aliq̄. in. d. c. cōsultu
it̄ dicat **Jo.** an. in regla p̄m̄. li. vi. q̄ cōiter
hoc tenet a doc. **L**ū em̄ aliq̄s dat alicui mutu
um scire t̄z esse sibi debitorē ad antidota na
turaliter obligatū de testa. ca. cū in officiis. l.
ij. 7 si lege. §. cōsultit. ff. de peti. here. **A**dner
te h̄qz mutuās hac spe sine int̄tōe vt ille sibi
remunuet alia vice n̄ ex vi mutui. s̄ ex accipie
ris caritate nō ē vsura fm̄ **Alex.** in tertia pre
sumēti. d̄ p̄cepto mutui. caret tñ merito si p̄
cipalit̄ p̄t h̄ fac̄ **Rod.** **Bo.** 7 **Bo.** p̄t tenet q̄
ē vsura. **S**z veri⁹ dic̄ **Alex.** **E**t p̄fatiuez dic̄
q̄n̄ d̄ducit simpl̄ i pacē. **F**ac̄ q̄. j. dicā. §. iij.
Dex mutuās ad captādū amorē sit vsura
rins. **Be.** fm̄ **Lbo.** fa. fe. q. lxxvij. q. nō. **L**imi
tat hoc **Jo.** cal. in. c. fi. d̄ vsu. vez. nisi spes vl
terius p̄cedat. qz si q̄s mutualet pape l̄pera
tori. b̄mōi ad captādū benivolentiā. vt p̄ pos
set p̄seq̄ b̄nficiū l̄castrū aliqd̄ eēt vsura. **H**oc
limito verū q̄n̄ ex mutuo speret. s̄ q̄n̄ ex amo
re p̄cepto erga ip̄m ex mutuo facto n̄ eēt verū
imo licite posset sperare qz illud nō sperat ex

Vterū mutare ad habēda ea q̄ peccūia nō
mēsurant sic vsura. **Ex. l. bo. vbi. s. q. nō ex q̄**
p. 3. q. 3. sperare rē cuius vsus inter amicos cō
cedi solet sicut commodat liber. ¶ rē iniuriere
missionē ab illo qui me iniuste p̄lq̄bat cū mē
to meo dāno. c. dilect. el. i. r. c. ad aures de si
mo. Specus esset si iuste qz nō liceret sine vicio
vsure mutuū dare sub tali spe. Et sic intellige
gl. i. c. qm̄ mlti. xiiij. q. iij. q̄ dicit qz vsure p̄nt
peti. vt dānū euiterur.

Perū liceat petere munus a lingua vel ab obsequio ppter mutū. **R.** fm tho. vbi. s. q. nō q. extimā pecūia. vt pz in illis q. locāt ad B opas suas. **N**ec ob. q. obligatur ad antidota vt dictū ē. q. vt dicit glo. i. d. c. si feneraueris nō p̄t deduci i pactū. **R.** d. fm archi. ibidē. q. antidortū ē debitū simplex. s. cū deduci i pactū nascit obligatio civilis qd ē plus. **E**t iō plus exigit qd p̄t extirari pecūia. q. ppter ea eēt vsura. **A**ddit tñ gl. p̄dicta q. si eguerit talis mu-
tūas q. poterit p̄ modū ḡtitudinis petere ta-
lia fuitia nō ex necessitate lex lege. s. ex grati-
tudine sine vsura. **E**go tñ credo q. qñ natura-
lis obligatio deduci talimō in pactū q. non
mag̃ tenetur q̃ ex ipsa naturali obligatōe. vt
puta dicendū. **E**go mutuo tibi vt tu mutues
postea mibi si indigero. q. in B comode face-
re potueris q. nō fit vsura. **P**d ec̃ t3 **Bo.** i. sū.
q. istd nō ē exigere plus q̃ velit natura p̄t. **F**a-
cit ad B. c. significasti. d. ele. **S**ec⁹ esset qñ sim-
plr deduceretur in pactū vt sibi remutuoaret.
q. sic eēt vsura. **E**t sic intellige q. limita p̄di-
cta. q. tho. vbi. s. qui cū Archi. p̄cordat.

Perū dñi qui mutuāt rusticis vt eoz possē
 sessiōes colant sint vsurarij. **R.** fm **P**reg. de
 arimino. in. q. de mōte. q. nō. si istud pcurat.
 s. alias satisfaciēt ipi rustico de opibz positis
 ad colēdā possēsiōes fm qz iustū ē. **P**ecus eēt
 si subtraheret aliquid ppter mutuū qz vsura
 esset. **A**d dīcēdū ēde eo qui pcedit terminū
 vt trahat emptores ad suā apothecā vñ ad su
 um molendinū vel ad scolas qz hmoi. si nullū
 dñū incurrit. qz ita bene qz facilliter eis satisfi
 cit ab ipis mutuantibus sicut fieret ab alijs p
 eandē rōem. **R.** **3**o. cal. in. d. c. si. q. **3**o. an.
 in mercu. sup. regula peccatū. qz **L**au. d. ridol.
 florentinus in lēdā pte pcurū suoz. q. xxxviii.
 qz **R**odo. qz multi aliq qui tenent qz sit vsura de
 bēt intelligi qñ ppter hoc magz grauantur vñ
 non ita bene satisfiit eis ab ipis mutuantibus
 sicut fieret ab alijs. vel quando hoc deducit

- in pactu simpliciter. Secus si mutuat usque
quo vadat ad scolas. Nec ob. qd efficit maio-
ris concursus et fame. qz tale qd sperare nō fa-
cit usura cum nō emat pecunia. Sile nō ob.
qz auferet eis libertas idirecte ex quo renouat
mutuū. qz nō ē verū. Qā cū mutuas possit re-
pus sui mutui limitare. l. vñ. ff. si cer. pe. nō
auferet eis libertatē si mutuat donec vadat ad
eius scolas l. molēdina. s. pñgit terminū mu-
tui sui. Et sic tene sic ē. c. s. Bernardi. in
suis scitib. alit oīs mītrudo ēēt usuraria cū
nō possint hodie fūdi sine mutuo locari colōis
- 6 **¶** **¶** Mutuas cētū Johāni cū pacto qd det
sibi. l. in numerat. et alia. l. in debitorib. l. i. re-
b. puta. i. pāno et hñdō. et ipe pñt sibi sol-
uere cētū in numeratis qz dñtōres et res ste-
riles nō accepisset Johānes. nisi ppter mutu-
um de. l. sit usurarius. R. fm lau. de ridol. i. su-
is scitib. qd fit in fraudē. Et iō cū grauet Jo-
hānē nōte mutui erit usura. Et cōcor. Bal. et
Bar. in. l. cū allegas. l. de usuris. Idem dic
cū rōe mutui aliā dñt debitori plus dñto
pñcio. xiiij. q. iij. si feneraueris. Idē dic quan-
do emitit minus iusto pñcio ppter anticipatōz
solutōis scdm l. ho. vbi. s. Qd bene nō. qz mī-
tū practica ē iste cōtractus.
- 7 **¶** **¶** Mutuū gerētēs negotia stipēdiarior. s. reci-
piēdo pagas eoz et faciēdo alia obsequia et
mutuādo eis in necessitatib. eoz recipiēdo
certū salariū sint usurarij. R. lau. in suis con-
tractib. qd nō qñtū ad id qd pñcipiūt rōne labo-
rū. s. qñtū ad id qd pñcipiūt rōe mutui sūt usu-
rarij. Idē dic de collectorib. dñoz qā cōita-
tib. aliqd accipiūt vt mītrus cū eis agant ex-
pectādo. qd licite accipiūt si rōe laboz et expē-
sas accipiūt. s. si rōe expectatōis. sic est usu-
ra. cōcor. l. ho. vbi. s.
- 8 **¶** **¶** Mutuū cūis qd mutuat cōitari vt eūter col-
lectas sit usurarius. R. Spe. ti. de usu. t. qz nō
qz aliud ē dñtōn tribuere. et aliud nō capere.
l. pñcius. ff. de dā. infec. Et aliud nō acqñere.
aliud nō amittere. l. i. s. si bis qd bona. ff. d. col-
la. bo. Et aliud lucrū. aliud sūptus qz erat fa-
cturus. l. cū filiis. ff. de legi. Et aliud penā ena-
dere. aliud aliqd lucratiue pñcipere. ff. d. usu. l. i.
pator. Jo. an. et do. An. in. c. cōsuluit. d. usu.
limitat dictū Spe. qñ collecta esset in certa.
et sic onus extraordinariū. s. si ēēt certa et
dinaria ēēt usura. R. d. qz idē ē remittere qd
dare. c. veniēs. el. i. et d. testi. viij. q. iij. talia. l.
qz etiā. ff. de calū. Et hoc tene.
- 9 **¶** **¶** Mutuū ille qd mutat decē illi qd sibi debebat a-
lia decē qd sibi denegabat cū tali pacto qd sa-

- tis det sibi oportūe d. rr. sit usurari. R. qd nō
fm ho. i. sū. eo. ti. et id illd pñt qd cūqz posuerit
in diffinitōe intelligit qd cūqz. s. ad lucrū l. su-
phabūdantiā. vt qd cūqz extēabile pecūia qd
sit plus. d. c. cōsuluit. et xiiij. q. iij. p. totū.
- 10 **¶** **¶** In quibus casib. accipit ultra sortē sine
usura. R. fm gl. et doc. in. c. cōquestus de usu.
inuenio. xij. casus.
- 11 **¶** **¶** Primus qñ ecclia pñcius recipit a suo va-
sallo feudū in pignus. De q. s. Feudū. s. xxx.
- 12 **¶** **¶** Secundus qñ emphiteota vt usufructuari
pignorat domino vel pñtario. De quo sup
Feudū. s. xxxij.
- 13 **¶** **¶** Tertius qñ quis retinet possessionē meam
possum in pignore accipiēdo fruct. meos fa-
cere sine usura. qz recipio tñ meū. de usu. c. i.
et d. c. cōquestus. Sec. ēēt in possessionē alteri-
us in pignore accepta. qz usura esset faciēdo
fructus suos. qz reciperet ultra sortē nō suū
de pigno. c. illo vos.
- 14 **¶** **¶** Quartus qñ sine omni pacto et spe recipit
gratis oblatū. vñ. i. q. ij. c. sicut. Nullā inquit
tex. obligatio suscipienti culpe maculā inge-
rit qd nō ex abiectis petitōe pñdit. Intellige
qñ dāns liberaliter dāns sciens se nō teneri. nec
credens creditorē hoc exigere et recipiēs reci-
pit liberaliter. vt. s. dictū ē. Restitutio pmo
in verbo usurarius.
- 15 **¶** **¶** Quintus qñ qd recipit rōe interesse recipit
Et nota fm Pa. de ancha. et do. Anto. in. ca.
salubriter. eo. ti. et Ma. in. d. ca. cōquestus. qd
intereē pñstintō solū in dāno bñto. s. in lucro
cessante. dñmō lucrū cessans esset in actu vt qd
si in actu. hoc ē qd pñbilitate fuisse. qz sic dñ-
cū peti qd aliquo mō ē. Secus est si solū ēēt
in possibilitate. qz sic dñt pñt nō esse. hoc pñt
p. l. si actū retis. ff. de ac. emp. et vñ. Vbi pa-
tet. qd emptio. qd fit de sola spe pñbilitate qua-
si in actu. et idē de pñt futuro. l. nec pñt. ff. de
pñt. ep. Sec. ēēt de eo qd ē solū in possibilita-
te. Et quo pñt qd dñcēdū de multis casib. qz
inferō p maiori declaratiōe.
- 16 **¶** **¶** Quid de illo qui nō soluet ex culpa sua cre-
ditori solito mercari in termino debito. R. qd
tenetur ei ad lucrum cessans iudicio bonoz
mercatorum. Et ideo talis creditor licite re-
cipit ultra sortē. Idem dic de illo qui vole-
bat negotiari vel possessionem emere qd licite
recipit ultra sortē tñ qñtū lucratus fuisse ve-
rū vt pñbuit de fructib. possessionis aut
alterius rei dñmodo. v. pñcurant. Primus qd
pñt pñcula et expēsas. qz lucrū intelligitur
deduct. expēsis et laborib. et periculis. l. i. l.

de fruct. et lit. expen. et l. fructus. ff. so. ma. **S**e-
cundū qd n̄ sit eius interitio lucrādi p̄ncipaliter
p̄banc viā. sed potius p̄ mercatū v̄l emprōez
Tertū qd nō cōtrahat pactū ad semp. sed ad
aliqd tēpus. qz aliter quo ad iudiciū huma-
nū videt̄ qd potius vellet lucrari isto modo
q̄ p̄ aliā viā. **Q**uartū qd ille cui mutuat nō sit
in tā arta necessitate et creditor in tali opulē-
tia qd ei teneat̄ gratis mutuari. qd q̄ sit vide
Flemonia. §. i. **Q**uintū qd id quod accipit
sit vere interesse suū p̄babiliter et p̄ interestē ac-
cipiat aliter esset usura. **I**dē dic̄ fm̄ **I**nno. et
Ray. de illo qui merces volēs deferre ad ali-
um locū qd licite plus accipit q̄tū extimat̄ lu-
crū qd habuisset si p̄fata cōcurrant. **S**ed hō.
dicit qd hec opinio **I**nno. et **R**ay. multos du-
xit ad infernū. **I**o. an. vero p̄cordat dicendo
qd si statim p̄cium soluit cessat rō p̄. et ē ve-
ra opinio **I**nno. **S**i vero p̄cium nō statim sol-
uit. sic non licet. et **I**nno. intellexit qd p̄cium
statim soluit. et hanc distinctōem **I**o. an. se-
quatur **I**o. cal. **D**e. de ancha. et **H**enric⁹ bo-
ic. in. c. in civitate de usu. et **L**au. de **I**dol. in
suis p̄scribis. **S**ed dō. **A**n. in. d. c. in civitate.
dicit qd etiā si p̄cium nō statim soluit qd licet
qd probabiliter est certum qd lucratus fuisset
Et quod dicit **I**o. et **I**o. an. dicit qd loquunt̄
p̄sumptiue. **S**ed qd certū est qd nulla trans in-
venit licet. et p̄sumptio cedit veritati. **I**dē te-
net **D**a. ibidē. et sic tene in cōsciētia. **H**ec ob.
dictū **L**bo. vbi supra. qui dicit qd nō licet de-
ducere in pactū id qd de pecunia nō lucrāt. in-
telligit enim quando p̄dicta non concurrunt
vt p̄ ex rōe sua cum dicit. qz non debet v̄de-
re quod nondū habet. et p̄t multipliciter im-
pediri. qz istis concurrentibus non p̄t impedi-
ri. aliter nisi sic intelligeret contradiceret si
bipi ibidē. vbi tenet licere deducere in pactū
recompensatōem damni p̄ quod subtrahitur
sibi aliquod qd debet habere et contra id qd
exp̄sse tenet **F**a. fe. q. lxxij. ar. iij. **D**e quo infra.
§. lxxvij.

17 **Q**uid de illo qui habēs ducētos tradit cē-
tū **I**ohāni p̄ suis necessitatib⁹ expendendis
cū pacto qd tū sibi vltra sortē reddet q̄tū lu-
crabunt̄ alia centū qd ponit in negociatōnem
Re. **I**nno. et **I**o. an. in. c. fi. de usu. tenent esse
vsurariū. qd verū credo qd nōlebat ea in ne-
gociatōz ponere. s̄ si oēs ducētos volebat in
negociationē ponere. et ad instātiā **I**ohānis
sibi taliter dedit erit licitus p̄ctus. dūmodo
cōcurrant p̄dicta. v. p̄cedentis. q.

18 **U**trū ille qui vendit possidēz v̄l qd sile et

tradit emptori possit si emptor nō sibi solui e
in termino post terminū fructus possessionis
suos facere sine usura. **R**e. glo. in. d. c. cōquest⁹
qd p̄t in pign⁹ accipere trāfacto termino. et
fruct⁹ suos facere fm̄ doc. **E**t in hoc casu h̄et
actōez ex p̄ctu v̄l officio iudic⁹ ad interestē fm̄
hō. **L**. d. ac. em. et v̄di. l. ij. et ff. de ac. emp. l. ij.
Et qd liceat h̄es glo. in. l. ij. **L**. d. usu. et in. l. cu-
rabit. **L**. de act. em. et ven. **E**t idē dic̄ si qz non
vult soluere p̄cium tradēdo vult et convenit vt
sibi soluat̄ fictū seu pensio debita. donec p̄cium
soluerit. **R**e. in. d. l. curabit. **E**t vide. s. p̄tō
§. v. **E**t ex his p̄z qd lucrū cessans licite erigit̄
sine usura. **E**t p̄ hoc est **R**e. in. l. ij. in fi. ff. d. eo
qd cer. lo. et in. d. l. curabit. **E**t facit qd nō. in.
l. iulianus. §. offerri. ff. de ac. em. et ven. **E**t qd
nō. **I**nno. in. c. sacro. de sen. ex. et doc. in. d. c.
conquestus.

19 **R**espectu dāni emergentis et **L**bo. vbi. s. i
licere. **P**ro cuius declaratiōe querit vtrū si
deiussor qui p̄ defectu debitoris cōpulsus su-
it accipe sub vsuris vt solueret creditori. vel
soluit vsuras et capitale creditori qz iurane-
rat possit ipas erigere a debitore. **R**e. qd sic. et
oīa dāna qd occasiōe debite habuit. qz seruari
d̄z indēnis de fideiussor. c. ij. de fo. cōpe. c. fi. li.
vi. ff. de act. em. et ven. l. si sterilis. §. cū p̄ v̄di-
torē. ff. mādā. l. si mandato. §. si fideiussor. ff. d.
admi. tu. l. ij. §. vltimo. **E**t hec est cōis opinio
licet **A**lanus cōtradicat de vsuris solutis. **S**z
tu dic̄ fm̄ eam distinctōem. de qua habes. s. si
deiussor. §. ij.

20 **U**trū liceat erigere vsuras quas soluit ab
eo qui nō soluit in termino. **R**e. qd sic si duo cō-
currāt. **P**rimū si illi dixit qd erat ei necesse ac-
cipere sub vsuris. **S**cōm si non poterat aliter
invenire mutū. nisi sub vsuris fm̄ **A**lex. d. al.
Facit p̄ hoc. c. quoniā. xij. q. iij. et c. si q̄s de
clericis. xij. q. ij. **P**ossit ec̄ dici qd etiā si mutu-
um potuisset invenire gratis qd nihilominus
poterit erigere vsuras solutas. qz nō tenetur
se alteri obligare. quod faceret si mutuo acci-
peret gratis. **S**z tū p̄mū est equus.

21 **U**trū ille a quo emi lapides tigna et h̄mōi. et
ex quibus non p̄cipitur aliquis fructus tene-
atur mibi soluere vsuras quas solui vt sibi sa-
tisfacere. si ip̄e nō mibi tradidit p̄dicta in
termino. sed fuit i mora. **R**e. fm̄ **B**al. in. l. vsu-
ras. **L**. de vsuris. qd sic t̄q̄ interestē. **F**acit **R**e.
no. in. l. lucius ticius fm̄ v̄nā lecturā. ff. de em.
et ven. **I**dē tenet **I**nno. dicendum esse in si-
milibus contractibus. puta locatōibus. v̄l
dātōibus et h̄mōi. **C**oncor. **L**aurē. et **I**dol.

in suis p̄ctib⁹. **Sz** Salicet⁹ in. d. l. v̄as repro
bat. **Sal.** dicēs q̄ intereē vsurariū q̄s soluit n̄
d̄s imputari debitori añ morā. **Sz** tu tene p̄mā
opinionē q̄n accepit sub vsur⁹ taliter q̄ alio
mō nō accepisset nisi p̄pter p̄placētā p̄ utilita
tē quā p̄secuturus erat ex tali ep̄tōe. **Et** iō cū
talis ex falsa p̄missiōe p̄uauerit cū tali utilita
te et p̄placētia quā pl⁹. **P̄m** ext̄iabat q̄tū in
eē vsuraz. **Nō** talis ei teneē. **z** sic p̄corda.

22 **V**tr recipiēs denarios sub vsurj q̄ postea
auctate p̄pria alicui amico suo sub eadē vsura
mutuat sic vsurari⁹. **R.** Bonal. t3 q̄ sic. **Q**ed
Jo. cal. in reperitōe. c. si. de vsurj. distinguit
q̄ aut facit vt vsurario satisfacciat ⁊ se indēnē
p̄seruet. **E**t sic l3 q2 n̄ fit stiplo vsurarij. s3 vt
euitet dānū q̄ t3. vt l. c. si q̄s oblit⁹. xliij. q. iij.
q̄m n̄ teneē cū suo dāno aliteri subuenire. ff. d
p̄seri. b. l. q̄ suādaz in p̄ncipio. **A**ut facit alio
respectu q̄ vt se seruet idēnē. **E**t sic l3. ⁊ eēt
ha opinio **B**onal. puta q2 l3 n̄ mutuasl3 ami
co n̄ p̄pterea volebat soluere vsurario. cōcoz.
De. de ancha. p⁹ **Jo.** au. in. c. i. eo. li. vi.

33 **P**rius ille q̄ occasiōe mutui labores subijt v̄
dāna possit in p̄cōp̄saciōez facere fruct⁹ p̄
gnoris suos sine vsura. **R.** bo. i. lū. q̄ sic d̄ re.
ec. n̄ alie. c. ad n̄am. v̄ etiā aliqd̄ p̄ labore li
cite p̄cipit v̄ltra sortē secū d̄ eūdē ibidem

¶ **P**at. licet mutare sub vsuris illi q. vsu
pat. mea q. aliter n. possu. h. c. donec sim sacrista
c. 9. R. fm. Ille. lo. bar. q. sic q. n. recipio alie
n. h. me. Facit. c. ab illo. r. ii. q. ii. 7. c. i. 7.
q. d. vsu. Q. d. limitat. t. n. nisi sc. ad al. sibi imine
ret. v. al. q. t. n. n. liceret.

25 **V**trū gener q̄ accipit in pign^o certas pos-
sessiōes a socero p^o dote n̄ soluta faciat fruct⁹
suos. **I**. q^o si ceter. ē. in. c. salubriter d^o vsu. **Q**d
intellige si pmo pcurrat q^o sustineat onera m̄i-
monij. vt i fi. d. c. salubriter. 7. l. pē. i pñ. ff. de
doli. excep. scdo q^o dos sit pmissa simplr. **Q**uā
si dedisset terminū d^o dote soluēda nihil possz
recipe. qz añ morā nihil debet 7 potuit vrore
accipere sine dote. **D**icat ḡ gener. ego sustineo
onera m̄imonij. **E**ducēdo sustinebo. da dote.
Et si socer n̄ p̄t. dicat ei. sustine onera m̄imo-
nij dādo mibi possessiōz in pign^o. vt ex fructi-
b⁹ sustineā. **D**icit etiā **Pa.** in. d. c. salubriter.
q^o si gener accepit pignus 7 postea dedit i mi-
nū socero de soluēda dote q^o nihilom n^o pote-
rit bona cōscia tenere fructus pignoris. **Q**d
verū credo qñ dedit terminū ad redimēdū pi-
gnus. aliter nō. **T**ertio q^o fructus nō excedāt
onera. qz cā cessante cessat effectus de appel-
cū cessante. **E**t cōmyniter onera extingant^r fin

q̄titatē dotis. **¶** Quā mulier secū dū q̄titatē do
tis ē alimentāda. l. si cū dotē. §. sin ar. ff. solu.
ma. 7. c. p̄ v̄as. d. dona. inf. vi. 7. xro. **¶** Quarto
fm Jo. an. do. Ant. 7. Jo. de ligna. in. d. c. sa
lubriter. 7. Lau. de ridol. in suis p̄crib. 7. q̄
fruceus subficiantur fortune. vñ secū dū eos n̄
liceret genero recipere cautōem v̄ p̄missiōez
cū pacto q̄ interim q̄ dōs nō solvatur p̄ one
ribus det libi certa q̄titas annuatim. **¶** Cōtra
riū. s. q̄ certa q̄titas recipiat licite t3 Paul⁹
de elea. Jo. cal. De. de ancha. 7. Ba. in. d. c.
salubriter. Et ē verius cū sit eadē ratio. s. pro
pter interesse dāni emergētis. **¶** Limiro tñ p̄di
cta vera. qñ gener si dotē hēret poneret eā in
possiēsiōem v̄ in negociatōem ex quib⁹ p̄ba
biliter tñ haberet. alio n̄ cū nullū patiat intē

Dotē mutuās sūmā pecunie debitā pro
dote genero p̄fato. ⁊ recipiēs ab eodē posses
sioem quam ip̄e in pignus h̄z a socero. p̄ dote
faciat fructus suos sine vsura sicut gener fa
cit. **R.** bal. in **l.** **Rica.** **L.** de vsu. q̄ non. **R.** d. qz
mutatōe p̄sone mutat p̄uilegium quotiēs p̄so
na est imediata cā p̄uilegij. l. i. **L.** d. ipo. lucra
descrip. ⁊. l. locatio. atqz incipit licitatō. §. si
ff. de publica. Sed hec nō ē rō. qz istud nō ē p̄
uilegiū p̄pter dotē. sed ius cōe. p̄pter interesse.
Tō cū iste mutuās nō p̄pter interesse. s̄z p̄pter
lucrū accipiat fructus ex mutuo erit vsurari
us. dicit tñ **R.** d. q. si mutuasset liberalit̄ et
gener sibi sibi liberalit̄ trāsseret totū ius qd̄ h̄z
in possessiōe p̄fata. licite faceret fructus suos
qz eos nō reciperet rōe mutui. sed rōe libera
lis donationis.

Vix emēs a genero ius p̄fate possessionis 27
faciat fructū suos. **R.** q̄ sic. nec ibi p̄t cē vsu
ra. nisi fingeret emere cum intēdat mutuare.
Facit p̄ hoc qd̄ dicam. l. §. lxxvi.

¶ **Pr**æbentes mariti sine usura sibi faciant fructus suos. R. fm Jo. an. 7 pa. l. d. c. salubriter. q. nō. q. rō ē diuersa. Nā hēdes statim pnt se expedire reddēdo illi pignus qd nō p̄t maritus. de iureiu. tua nos. el. q.

Tertio relicta cui heredes obligat p̄fata pos
 sessionem faciat fructus suos. **R.** Inno. 7 bo.
 Ber. 7 do. In. in. d. c. salubriter. tenet q̄ non
 sed cōputabuntur in sortē. **Facit.** l. ticia. ff. de
 solu. **Sic** ergo cauta 7 faciat possessionē v̄di
 v̄l insolūtū sibi dari. l. a diuo pio. §. si sup̄re
 bus. ff. de re iudi. **Sed** ego credo contrarium.
 si non habet aliunde. vnde v̄nat q̄ facit suos
 fructus licite. **Et** etiā teneo q̄ potest recipere
 certum quid annuatim ab heredibus donec sibi
 restituant dotem. vt. s. dixi. **Dos.** §. xviij.

30 **¶** Ex p̄fatis p̄z q̄ rōe interesse l' lucri cessan-
tis v̄l dāni emergētis aliqd accipe vltra sortē
tē nō ē vsura. **¶** Aduertēdū ē q̄n interesse eue-
nit rōe lucri cessant̄. siue ex ab̄ntia v̄l destru-
ctōe rei alterius extīatio n̄ d̄z deduci in īfinitū.
s̄z vbi res p̄ncipal̄ ē extīatō nō d̄z excedere
duplū rei p̄ncipal̄. s̄z cōem extīatōz īp̄ius rei.
¶ Vbi rōe res nō h̄z cōem extīatōz. q̄z alia nō ē
q̄ cōiter v̄dā. Vbi res ē incerta. vt vbi gr̄a
captura pisciū de q̄ in. l. si actū. ff. de ac. em. et
v̄l. tūc extīatio fiet arbitrio boni viri. l̄z exce-
dat duplū. adeo tū q̄ in īfinitū n̄ excedat. vt. l.
i. c. d. sen. q̄ p̄ eo q̄ iter p̄fer. **¶** Nō rōe interesse
euenit rōe dāni emergēt̄. si b̄ euenit rōe omī-
siois solū p̄siderat̄ interesse solū īntrīsecū. vt
ff. d. act. ept. q̄ v̄l. l. si sterilis. s̄. cū p̄ v̄ditōrē
¶ Exemplū frumētū n̄ ē datū eptōri ī termino.
solū p̄siderabit̄ illud qd̄ plus valuit. qd̄ ē iter-
esse īntrīsecū n̄ qd̄ aīalia mortua sūt. q̄ ē extrī-
secū itereē si d̄t itereē euenit rōe p̄missionis.
sic tenet̄ d̄ extrīseco dāno. **¶** Exēplū p̄missi mī-
bi dare frumētū in tali t̄mino. q̄ p̄pterea n̄ pui-
di mībi alit̄. **¶** Et ex q̄ tu n̄ dedisti n̄ potui pui-
dere. ex q̄ aīalia mortua sūt sic teneris p̄ omī-
sioz p̄missioz. l. falsas p̄missioz saltē in p̄scia
¶ Ad itelligo q̄n alit̄ sibi puidisset. si n̄ fuisset
tali p̄missioe fraudat̄. **¶** Aliud exēplū. dedit q̄s
tignū violatū sciēter nec aliqd dixit emēti te-
nebit̄ eē d̄ ruma dom̄. q̄ de p̄sioe soluta. qd̄ ē
interesse extrīsecū. vt. l. Julian̄. in p̄n. ff. de
ac. em. q̄ v̄l. **¶** Nō tū in īfinitū. Vbi n̄ veniet p̄-
sio dom̄ p̄ lōgū t̄ps s̄z videt̄ q̄ veniat solū p̄
ma p̄sio. ar. l. i. b̄ iudiciū. q̄ l. nerari. ff. d̄ suo
corrupto. vbi corruptor fuit tenet̄ n̄ solū d̄ ser-
uo. s̄z d̄ oībus reb̄ q̄s asportauit tūc fugiēs.
nō at̄ de alijs q̄ postea successiue furat̄ est

31 **¶** Hec̄ casus in q̄ licite vltra sortē exigit̄ est
q̄n id qd̄ capīt fit rōe pene. **¶** Aduerte tū s̄z sco.
in. iij. dī. xv. q̄. ij. ar. ij. q̄ si creditor malet de-
bitōrē poti⁹ incurzere penā q̄ ī t̄mino sibi sol-
uere eēt vsura. **¶** S̄z p̄sumit̄ vsura sup̄ pena ap-
posita mutuo q̄n excedit itereē d̄ q̄ dic vt. e.
pena. s̄. xij. **¶** Itē p̄sumit̄ in fraudē vsurariū q̄n
apponēs penā ē p̄suet⁹ fenerari. l. Julian̄. s̄.
idē. ff. d̄ ac. em. q̄ v̄l. et de pigno. illo vos. ff. d̄
pigno. ac. l. v̄l vniuersoz. **¶** Itē q̄n p̄ singulos
mēses v̄l ānos d̄z p̄mitti. aut. ad b̄. c. de vsu.
sup̄ra de corpe. aut. vt null⁹ mutua agri. **¶** In
iudicio tū atē si apponat̄ solū vt ille soluat in
t̄mino. q̄ d̄ pecūia ītēdit alit̄ facere tē q̄ ma-
ḡ cupit q̄ soluat q̄ penā p̄mittat q̄ verisim̄
credidit penā n̄ incurzere q̄n appositū poterit
exigere sine vsura eē si excedat itereē fm̄ rod.

q̄z ītēst publice vtilitati. vt pacta fuent̄. **¶** Si
x̄o ponit̄ ī fraudē vsurariū q̄n appositū veri-
s̄z credidit penā incurzere. aut maḡ cupit in-
curzere penā q̄z soluere. vsurari⁹ erit. xij. q̄. ij.
fraternitas. q̄. c. i. legib⁹. d̄ arb. c. dilecti. q̄ qd̄
ibi nō. **¶** Itē aduerte q̄ q̄n n̄ soluit in t̄mino p̄p̄
īpotētia l' p̄p̄ n̄ cl̄pā suā. q̄ pena n̄ p̄t erigi si
ne vsura. q̄z vbi n̄ ē cl̄pā. n̄ d̄z eē pena. l. sancio-
m⁹. c. d̄ penis. q̄z exigeret̄ rōe excrefētie q̄ fa-
cit vsurā. d̄. c. si fenerauer̄. **¶** Itē q̄n p̄rē soluit
n̄ p̄t tāta pena erigi q̄n obligatio ē diuidua.
de q̄ dic vt. s̄. Pena. s̄. xij. q̄. xij.

¶ Quid de statuto v̄l p̄suetudīe q̄ ordinat̄ vt
missus in possessioēz lucreti fruct⁹ ad rōem q̄n
q̄z p̄ cētenario donec sibi fuerit satisfactū l' q̄
sibi dē in solutū id qd̄ v̄z q̄n q̄z p̄ trib⁹. **¶** R. bal.
in. l. acceptā. c. de vsu. q̄. xviij. q̄. Jo. de imo.
in. l. si finita. s̄. si plures. ff. de dā. infec. q̄z lici-
te sine vsura illud accipit. q̄z illos lucreti rōe
itereē. q̄z dicit notari in gl. sup̄. s̄. si x̄o. in aut.
d̄ exbi. re. q̄ singulari ē fm̄ eū. bar. x̄o. l. si fi-
nita. s̄. Julian̄. ff. d̄ dā. infec. q̄ Jo. d̄ anania
in. c. salubrit̄. d̄ vsu. q̄ Lau. d̄ ridol. dicit q̄ ta-
lis p̄suetudo v̄l statū ē p̄ ius diuinū q̄ ī fraudē
vsurariū. **¶** Ego dico q̄ si tale statutū l' p̄suetu-
do emanauit ī penā vt debitorēs artent̄ ad sa-
tisfaciēdū. q̄ debitor ex culpa sua n̄ satisfacit
q̄z ē op̄inio. bal. d̄mō p̄currat recta itēto
vt. s̄. d̄ ixi ī p̄cedēti. q̄. nec mirū cū auctoritas
p̄torū p̄p̄ n̄mīā p̄statiā b̄ facere possit. l. fol-
cini. s̄. si. ff. ex q̄. cau. ī pos. cas. **¶** Si vero fit in
fraudē q̄z ī mutuo poti⁹ velit incurzere penā de-
bitōrē q̄z b̄mōi. sic ē op̄inio bar. q̄z erit vsu-
ra. **¶** Nō ad b̄t liceat q̄z ī iuste sit missus in pos-
sessioēz n̄ t̄m ex ordine. l̄z eē ex cā b̄ est q̄z in ve-
ritate sit creditor. q̄z p̄p̄ ī interesse illd̄ pl⁹ acci-
pit. puta. q̄z poti⁹ veller sua. puta cētū q̄z do-
mū q̄z cētū. xx. alit̄ illud pl⁹ tenereē restituere
vt d̄icim⁹ d̄ pignore. in. l. si. s̄. sin at̄ biēniū.
c. de iur. do. īmpe. v̄l ad p̄nitiēdū p̄tumaciāz
debitōris sup̄ habundantiā p̄dictam accipiat.
puta q̄z ille cōtumaciter nō vult soluere.

¶ Septim⁹ rōe dubij recipit̄ vltra sortē sine
vsura. de q̄ in. c. in ciuitate. q̄ in. c. nauigati.
d̄ vsu. puta emens rē p̄ minori p̄cio. q̄ valeat
t̄pe eptiōis recepturus eā t̄pe quo verisim̄
plus vel minus valere p̄t nō erit vsura. si ca-
sus accideret q̄ plus valeret. q̄z fm̄ gl. in. c. na-
uiganti. de vsu. tam emptor q̄z venditor equa-
liter comodū v̄l incomodū ex dilātōe expe-
ctat. **¶** Exēplū em̄t q̄s frumētū t̄pe madij v̄l o-
leum q̄z b̄mōi in quo vna mensura valet vnum
ducatur pro vno floreno recepturus ipsum

tpe angustii. si ē frumentū. vlt tpe natiuitatis si
est oleū. in q tpe verisimiliter pvalere tū min⁹ dev⁹
no floreno q̄tū plus. nō erit vsura. licz valeat
plus. **E**sset bñ vsura si tali p̄cio emeret q̄ veri
similiter min⁹ valere nō p̄t vlt qd modicū. s̄ bñ mul
tū plus. **Q**uāduerte p̄ istis q̄ em̄t oleū tali p̄
cio q̄ parū min⁹ p̄t valere. sed bñ multo plus.
qz viuarq̄ sunt. **A**duerte etiā hic q̄ si ille qui
emit rē receptur⁹ alio tpe eā. credebatur eā plus
valere. q̄uis iudicio cōi verisimiliter sit plus vlt mī
nus valitura erit vsurari⁹ minuslemēdo p̄t p̄
uentōz solutōis s̄m **I**n. et do. **A**nt. in. d. c. i. c. i.
uitate. q̄uis n̄ teneat ad restōz. si verisimiliter plus
vel minus erat valitura. l. ipe nō sic crederet.
Sic dic de illo q̄ vedit frumentū vel oleū ⁊ bñ
iusmodi plusq̄ valeat tpe p̄ct⁹. vt p̄ciū recipi
at tpe q̄ verisimiliter p̄t plus vlt min⁹ valere si antea
nō erat venditur⁹ q̄ l. **V**n clari⁹ **S**co. in. ii. q̄.
di. xv. dicit. **A**ut vendēs frumentū tpe natiui
tatis ponit p̄ciū qd tūc valet et expectat. vsqz
ad madiū solutionē. et sic mīaz facit. **A**ut po
nit mai⁹ p̄ciū q̄ tūc valeat. **E**t tūc distingue.
si erat veditur⁹ i natiuitate sic erit vsura. si nō
nō erat veditur⁹. s̄ volebat suare vsqz ad ma
diū. et solū p̄t instantiā req̄rentis vedit. tūc si
potuit p̄ciū tale tūc qd verisimiliter i madio p̄t plus
valere i min⁹ nō erit vsura. p. d. c. nauigati. **S**i
xō ponat tale p̄ciū q̄ ponat se i tuto vt in plu
ribus. et illū cū q̄ p̄bit in piculo vt in pluribus
puta. qz raro p̄t plus valere. s̄ min⁹ sic cōi. sic
est vsura. **E**t in b̄ p̄cordat cōiter canoniste i di
ctis. c. in ciuitate. et. c. cōsuluit. et. c. nauigati

34 **S**i qd si nō ponit p̄ciū. s̄ vedit cū pacto q̄
q̄tū valebit i madio tūc vult. **R**. q̄ si vt dixi e
rat seruatur⁹. l. i. **S**i xō non erat seruatur⁹ erit
vsura. **A**duerte tūc q̄ cū oleū vinū ⁊ frumentū
et bñdī decrescat. illud qd decrescit n̄ poterit
sine vsura videri. **T**ē si nccio p̄ ei⁹ p̄seruatōe
vsqz ad illud tps b̄et aliq̄s expēsas facere. pu
ta puluerizatiōis aut locatiōis vasoz seu dom⁹
et bñdī si ipas nō detraberet essz vsura. **E**t p
pterea dico q̄ cōfessor d̄z multū pōderare p̄fa
ta. ne s̄lruat cū ipis. **E**t iō. c. i. ciuitate. p̄faturz
merito dicit p̄sule/boies facerēt. si a tali p̄ctu
cessaret. cū cogitaciōes hoīm nequeat oīpotēti
deo occultari. **R**. qz t̄tes maḡ sūt p̄iēti ita ex
pedire q̄ piculo suo vsqz ad illū tps suare. **E**t
eē vt plurimū sūt icerti. si erāt suaturi vsqz ad
illud tps cū videam⁹ p̄t qdā emergētia p̄pōi
tū sepi⁹ mutare. et p̄pterea ē piculosus p̄ctus.
nisi bñ clausulet. **E**t magis dubi⁹ est casus q̄n
nō poit p̄ciū tūc s̄ vult q̄tū valebit i p̄ncipio
madiū vlt in medio aut i fine. cū certū sit q̄ totū
si b̄z multitudinē nō potuisset ita p̄fixe in p̄nci

p̄cio videri vlt i vno die. et cōi mutet p̄ciū. **S**i
tū vellet tū q̄tū valuit plus i madio sic eē vsu
ra apta. **S**i xō simplr dixit q̄tū valebit i ma
dio. sic s̄m iudiciū bñdū atredet mediocritas
et n̄ pl⁹ i min⁹ capiat s̄z mediū. ar. i. aut. d. p̄suli
bus. q̄. q̄m eē nos. s̄ tū piculosus ē cū forte vedit
tur⁹ fuisset i illo tpe q̄ min⁹ valuit i illo mēse.

35 **P**tz emēs reddit⁹ alicui⁹ ciuitas ex guerra
angustiate p̄ vili p̄cio. et demū facta pace lu
crat. x. p̄ vno sit vsurari⁹. **R**. q̄ nō rōe dubij. l.
cū hereditate. et. l. se. ff. d̄ bere. ⁊ ac. vē. s̄m bo.
et **A**rchi. p̄sultit tūc i de largas faciat **E**lynas

Ptz mutās rē cū pacto q̄ eadē res i pon
dere n̄hero ⁊ mēsurā sibi restituat sit vsurari⁹
exemplū. puta pecuniā p̄ pecuniā. marchā argē
ti p̄ alia marchā argēti. granū p̄ grano. vinū
p̄ vino ⁊ bñdī. **R**. s̄m **P**de. d̄ ancha. i. c. vsuraz.
de vsu. li. vi. et. **I**o. cali. i. d. c. fi. et. **R**odo. q̄ aut
verisimiliter dubitat q̄ tpe solutōis tūc min⁹ p̄t va
lere q̄tū plus. aut q̄ nō plus valebit. et sic nō
est vsura nec p̄ctm. vt i. d. c. fi. qz sic creditor te
net eā recipe si vilior essz facta q̄ ad extimatōz
vt p̄z i. l. vinū. ff. si cer. pe. et no. glo. i. l. si q̄s cle
ric⁹. xii. q̄. i. i. q̄. qz nō ē necesse sit eiusdē extima
tōis. l. z debeat restitui eiusdē bonitatis q̄litate
intrinseca. **I**ō nō peccabit recipiēdo p̄ciosiorē
q̄ ad extimatōz. **A**ut verisimiliter ē q̄ erit p̄ciosior
tpe solutōis. **E**t tūc si creditor erat seruatur⁹ ⁊
nō aufert libertatē debitori liberādi se q̄n ve
lit i fra terminū. sic l. **S**i xō nō erat seruatur⁹. s̄
interi p̄suptur⁹ sic ē vsura. **S**ic q̄n auferret li
bertatē debitori liberādi i fra t̄minū q̄uis essz
suatur⁹ erit vsura. **E**x his p̄cor. **A**rchi. i. d. c. si
q̄s cleric⁹. **D**icit tū **R**odo. q̄ q̄n erat suatur⁹
⁊ n̄ abstulit libertatē debitori liberādi se. q̄uis
iō crediderit. vt se piculo exoneraret. ⁊ primū
piculo submitteret n̄ tū p̄p̄ea teneret ad restōz
lucris d̄ nccitate. l. z peccauerit ⁊ i p̄nā restituat
sit ei p̄sulendū. **L**au. tū d̄ ridol. i suis p̄scrib⁹ t̄z
idistincte. q̄ ille q̄ mutuat p̄rio ducatū q̄ mōvz
q̄ttuor libras. si postea recipiat q̄nqz lib. vt va
let tpe restitutōis q̄ b̄licite facit. sine erat sua
tur⁹ siue nō. **S**z opi. **A**ncha. ē eqoz ⁊ tutior.

Octau⁹ cas⁹ i q̄ recipit vltra sortē sine vsura
ē rōe piculi. p̄ qd sup̄abundātia p̄t recōp̄sari
s̄m aler. l. d̄. **R**es enī ex piculū exntes pl⁹ valēt
q̄ res eiusdē sp̄ei i piculo. **E**t sic hec recōp̄sa
tio feducit ad naturā rei q̄ p̄t piculū extimat
plus vlt min⁹ valere. et sic excusat ab vsura. **E**t
i b̄ p̄cor. **L**au. de ridol. **D**onal. m̄gē **F**ran. de
empoli. **P**de. de ancha. **L**ar. **I**o. de ana. i. d. c.
nauigati. et cōiter oēs. **E**t ē casus i. l. naue. ff.
loca. et hoc patebit ex sequētib⁹ dubijs clari⁹.

Ptz mutās pecuniā nauigaturo cum tali 38

- pacto qd si nautis cu capitali pichitee nihil sibi teat. si ho res empras portauerit saluas teat sibi pecunia mutuat cu pte lucri tradet sit vsurari. **R.** q sic. casus e i. d. c. navigati. 7 aduer te q doc. diuersimode isti ter. exponit qre est vsura i isto cau. tu tn tene q ro e. qz tal mutu ane si vult muturare. nisi cu tali pacto suscepto nis piculi. **E**t ppter ea grauat debitorz i aliqd pl ex mutuo. 7 io vsura e. Si ar qs liberaliter mutualet. deide p mutuu ad ista nra debitorz suscipet i se piclm qd de assecuratō licite pos set aliqd lucri suscipe sine vsura. **E**t ro diuersi tati e. qz receptu i po cau vltra sortē directe p cernit mutuu i q ois suphabitudatia phibetur lu. vi. xiiij. q. iij. c. ij. **E**t in fo cau n sic. qz n ppe mutuu h ppe feci. i. securitate. vn e ppe inoia tus iste sedus vltra mutuu. **E**t qz accipe ali qd p assecuratōe h fm pps. q mutuu qd pus qs fec n fac eu peiorz p ditionis. 7 io tunc q sine mu tuu dderit sine n pt licite aliqd ecipe. qn picu lu alie rei i se suscipit n ppe mutuu h ad instā tiā ditorz. **S**i ho ppe mutuu cogeret ditorz vt pelm ei daret ea alie lucri sic eet vsura. **E**t sic loqē. d. c. si. 7 b elicio a. d. Lau. de rid. i suis pccib. **E**t b hz locū nedū i susceptōe picli ma ris. hz ec cuiuscuq fm ingm fra. de amput.
- 39 **W**tr accipietes aliqd p saluo pducto licite accipiat. **R.** q sic. si duo pcurat. **P**rim q ipe nō teat tere stratas vā securā. **S**cdm q ob fuet qd pmissit. **S**i si ipe forte eet cā tal piculi iniuste vel nō fuaret pmissuz teneret restitū ere qd accepit. 7 vltra de oi dāno satisfacere.
- 40 **Q**uid d pacz q fiut int aliqs pcedetes. i. q tale qd erit tal fecit tale qd fuit ali 7 ponit x. **R.** q si i bmo n iducit aliqd turpe. puta vo tū caprā de moiz sic i illis q ponit q frat tal mortu e i moiet ifra anū. sic erit vanū. **S**i ho tale turpe inducit sic erit turpe. 7 tēbit de bo no consilio dare lucratum pauperibus.
- 41 **W**tr. **A.** q fideiubet p. **B.** **L.** a quo. **L.** **B.** pecuniā mutuo accepit cu pacto q vult duos florenos p centenario fideiussionis sit vsura rius. dic vt. s. fideiussor. s. xx.
- 42 **W**trū mutuas pecuniā **J**ohāni vsq ad. x. annos cu pacto q si ifra decemū mortu fuerit alē eoz debitor sit liber. **S**i ho supuixerit am bo dabit sibi aliqd vltra sortez sit vsurarius. **R.** fm **A**lex. lō. q sic. **R**ō qz piculū nō excusat vbi cā tps nō pzi aliqd plus accipit. h vbi nō cā tps tūc piculū excusat. **D**el dic q iō e vsurarius qz ex mutuo exigit obligationē ali cui vltra sortē hz sub piculo. d. c. si. de vsu.
- 4 **W**tr civis q mutuat cōitari. lxx. ducatos q cōitas hz ex statuto q qcuqz bñs filiā vni an

lxx. dederit beat qngetos p ipa maritāda si vi xerit vsq ad. xv. annū. **S**i o a si pstatū tps mor tua fuerit totū amittat sit vsurari. **R.** q sic. qz i mutuis veris vt interpretat spe lucri pncipali ter facis piculū vel dubiū nō excusat a fenore d. c. si. **D**ec ob. dictū **R.** i. in. iij. dīf. xv. ar. v. q. v. q vult q qn n capitalē lucz stat ad piculū mutuatris licite recipiat vltra sortē. qz illud e verū qn piculū enenit ex natura rei q allegat d. c. si. hz in casu isto est piculū ex lapsu tps. **E**t ideo pccus illicitus et vsurarius.

Quid de illis q dat ecclesijs pecuniā vt re ciptat ab eis certas possessiones tenēdas toto tpe vite ipe. 7 post mortē debeāt redire ad ec clesiā. **R.** **P**o. t3 q licet. et b rōe piculi seu in certitudis. allegat. l. i. **L.** de pac. et. l. i. ff. de cō di. et de. nisi habeant prauā intentōz. **P**os. t3 q est pccus vsurari qn dat pecula. **D**ecus qn daret vnā possessionē ecclesie 7 recipet equa lentē vsu 7 fructu vtraqz i vita sua vt post mortē ei ad eccliaz ambe cu pleno dñio reuer tant. qz sic hz recipe i duplo valentē pl q sua quā cōfert. **S**i si iua ex nūc voluerint i eccliaz trāsferre oīno vt ipe ea nō vrat seu fruat pōit licite ab ecclia recipe possessionē valentē i tri plo. vt. x. q. ij. p. canie. **E**go ho dico q ee qn dat pecuniā qz hz dñmō fuet eqūlitas iuris naturalis fm **R.** i. in. ij. quol. q. xiiij. ar. iij. qz talis pccus nō est pccus mutui veri vt appareat. hz poti e pccus inuoiatus q magis assimilat pccui em ptois et venditois. **E**t iō si d3 licere q vt si ap pareat qs beat pte meliorē. hz vt videat eqles tā vendēs q emēs alr effz illicitus. **I**dē dicit **R.** i. de eo q emit annuos reddit 7 ec pecuniarios vt cēsum pensionē. vt p dñū hereditarie vel ad vitā emētis qd hz si debita fuet equalitas. **E**t alex. lō. i quol. suo idē t3 et cōiter oēs doc. pari sientes 7 canoniste i. d. c. in ciuitate. vep est q **I**n. ibidē limitat i redditibz pstitutis nō psti tuendis de nouo tpe pccus hz nō ē rō diuersitat3 dñmō reddit 7 sit realit i re nō ficticie. **I**dē t3 **I**n. ibidē de emptōe noie debitor qz hz. **F**acie **L.** i. i. i. b. m. la. ij. **L.** d. sa. sa. ec. **E**t idē dicendū si pfata emanē in ppetuū. **D**e. de anch. dīc q si reddit 7 d nouo pstituti sint pecuniales. qz hūc magnā vicinitatē cu mutuo poti talis emptio d3 pccus vsurari. **E**t est vep q ad psumptionē **D**ec effz i pscia qn vere emerent. **R**ōd. tñ dīc q qn emit reddit 7 ad vitā emptoris q tūc nō est tutū. ne vendēs desideret mortē emptoris. **E**t placet mihi. **R**atio qz pacti qd inducit vo tū caprā de mortis nō valet. l. fi. **L.** de pac. et. l. stipulatio hoc modo. ff. de verbo. obli. **E**t ideo phibetur promissio prebende non vacantis i

c. ij. de pces. pbe. li. vi. Et B qz est q bonos mo-
res. id nō dī admitti. l. pacta. **L.** d. pac. **Q.** d. tū
nō ē dicēdū q sit mortale pctm vēdere veme-
re ad vitā fm se. qz B nō iuenit pibitū si debi-
te fuerit circūstātie aliē vsufructū nūqz posset
pstitui q finit morte. s. finit. isti. de vsufr. Eme-
re aut vēdere ad vitā vēditorū magis lz. qz
ille votū nō pōt īteruenire. **Dec.** ob. qd dixi d em-
ptōe redditū pecuniariorū q pecūia nō ē vēdi-
bilis. qz qd ē mediū vēditōis nō pōt ēē terminū.
Q. uia sciēdū ē q sic i bonis nris habem⁹ mor-
bilia ⁊ imobilia. sic ⁊ ius vtroqz. et ipm ius
pōt vēdi. sic ipa mobilia ⁊ imobilia. **Q.** d. q vēdit
pecūia. s. ius pēpitiēdi ipos reddit⁹ pecūiales
q vēditō trāsīt ipa pecūia sic ius pronat⁹ qd
vēdi nō pōt trāsīt vēditō trā q illud bz. **A.** d. uer-
te tū q si qz recipiat centū a ticio vti pēpitiū
pstituat se debitorē reddit⁹ annualis maiorū qz
titatis qz accepat vsura ē. qz i re null⁹ ē reddit⁹
q emat nisi tici⁹ effz psona q soleret locare ope-
ras suas ad tū pāno et ipas vēderet. **S.** l. ro-
sura videt qn erigit plus de redditū qz res red-
dat i fructib⁹ de lucro. qd bñ no. qz pauci ad-
uertūt. **E.** t. attēde q tal pōt q qz emit reddit⁹
possessionū vti dom⁹ cōit sit sub pōtū emphiteo-
tico sine libellario ⁊ cū pacto q ille q soluit pē-
sionē possit reemere ⁊ se liberare a dicto censu
vñ dī i aliqb⁹ pñb⁹ venditio a ficto ⁊ a catba-
frāchi. **E.** t. ppter ea lz locatio possit fieri p pōtū
totū reddit⁹ quē reddit dom⁹ vti possessio. **Q.** d.
tū sic poterit fieri i isto pōtū libellario qz tal te-
net māntenere rē suis expēsis. l. ij. **L.** d. iure em-
phi. **E.** t. tene ēē solvere pēsionē. lz res peat ca-
su fortuito dūmō maior ps n peat. **Dec.** i p dū-
ctore. qz nō tene ēē suis sūpñb⁹ māntenere. l. co-
lon⁹. i pñ. ff. loca. nec tēē pēunte re cāu sine cul-
pa. c. ppter sterilitatē. de loca. **E.** t. id si tū vult de-
cēsu qz solueret pductor simplex ē iūst⁹ pōt
et i fraudē vsure ppter pactū de retrouendēdo. d.
q. j. s. l. xvi. cū se. **E.** t. ppter ea dī bz respect⁹ nō
ad fruct⁹ si excedūt. s. ad qz titatē pecūie solu-
te p pōtū. ita q tal pēsio mltiplicata p. xx. ānos
ascēdat ad totalē extirpationē rei sic locate. et
sic erit. v. p cētenario. vti ē tex. i aut. de n alie.
s. qz vero. et i aut. ppetua. **L.** de sa. sa. ec. et ibi
no. gl. et seq. **Bar.** d. l. ij. et do. **Bartholo.** ci-
pola veronen⁹. et id si locaret simpliciter p. vi. n
poterit dari ad libellū nisi p. v. **Q.** d. qz cōiter
grana talis in censu iudico cōiter pōtū talē il-
licitū et in fraudē vsurari.

47 **Q.** d. emēs frumētū i herbavē vinū i vite aut
olef. ⁊ bñmōi ānqz sint matura minuscule valebūt
tpe q matura erūt sit vsurari cū videat mutū

interpretatū. **R.** fin. **Bar.** i. **Rica.** **L.** de vsu. q
aut pñs numeratio ē cā dāni ipi⁹ vendētis. et
sic ē vsura. p. c. in ciuitate. de vsuris. **A.** ut sola
cōuentio. qz pñū nō soluit de pñti. **E.** t. sic pōt
lz nō sit vsurarius est tū illicit⁹ aut neutri⁹ est
cā dāni. qz nō plus v3 frumētū vti vinū sub sa-
li qūitate ppter piculū cui subiaceret. **E.** t. sic lz. l. fū-
stulas. s. frumēta. et. l. si debitor. s. verisile. ff.
de pben. emp. **Q.** d. intelligo qn emit nō in ge-
nere sed determinate. s. frumētū istū agri in
herba. vel vinū istius vinearē.

46 **T.** ene s. p toto isto. viij. cāu meli⁹ intelligē-
do hāc regulā q si mutū sit pñcipalit spe ba-
bendi vltra sortē nullū piculū pōt excusare qn
sit vsura talis pñtus. **S.** i vero mutū sit libera-
liter. et postea ppter piculū aliqd accipit excusat
47 **Q.** d. bonus casus ē rōe administratōis. puta. te-
nebat qz collocare pecūiā alteri⁹ in empōe
pñdior vti tutor. vel i aliud fructuosum ⁊ nō fe-
cit ille cui⁹ erat pecūia poterit tū vltra pñci-
pale accipere qz tū lucri habuisset verisimilit⁹ s. vti
debuisset collocasset. l. tutor q reptonū. s. si post
depositōz. ff. de admi. tuto. **E.** t. facit cōtra pla-
tos qui possunt acquirere ecclesie et nō faciūt.
r. ij. q. ij. quicunqz.

48 **Q.** d. decim⁹ casus ē rōe hostilitatē. **Q.** d. quē pos-
sum pseq gladio ⁊ bonis spoliare iuste possum
ēē licite vsuras ab eo extorqre. r. ij. q. iij. ab il-
lo. dūm nō sit scandalū alijs

49 **Q.** d. undecim⁹ casus rōe ostentatōis. **E.** xemplū
do tibi pecūiā signatā ad ostentatōz vti ēē ad
supponendū pignori ita q volo illā met quā ti-
bi dedi i nūero mibi restituas ⁊ vltra eā aliqd
lucri. **Q.** d. tal pōt lz cū nō sit mutū. s. pōt lo-
catio. vti no. gl. i. c. si feneraueris. r. ij. q. iij. et i
d. c. cōquest⁹. et facit. l. ij. s. vl. et. l. se. ff. como.
C. concordat **Dec.** in. iij. di. xv.

50 **Q.** d. duodecim⁹ est rōe alteri⁹ pñtus a mutuo ve-
ro vel interpretato. **Q.** d. i solo mutuo vero vel in-
terprato pñstet vsura. qn aliqd sup sortē. i. mu-
tuatū erigit. qz vsus rei in mutuo nō est sepat⁹
a psummatōe ipi⁹ rei mutuate seu dñio. **A.** deo
exigēs aliqd vltra sortē rapit vsuz. et sic dī vti
sura. nō sic in alijs pñtib⁹. et qz aliqñ pōt appa-
rent nō videt mutū. et tū est saltē interpretatū
ppter ea de multis qstionibus subinfērā q fiūt
in diuersis ptractibus a mutuo apparenti

51 **E.** t. pmo circa cābia sciēdū q oīa reducunt
tur ad tria. s. realia solū. et secūdo ad realia p
litteras. et tercio ad sicca

52 **Q.** d. de cambio reali solū. **Q.** d. cambiū reale li-
ceat qn rōe ei⁹ aliqd lucri accipit. et est qn qz
bz ducatos in auro vellet monetā. vel bñs mo-

netā. vñ hñs mēetā vellet aux vñ alteri⁹ gene
ris pecuniā compsoz vult iñ p ducato vñ sit
vñsuri⁹. **R.** qñ n̄ p̄t eē mutui i cāptore i
B. vñ mñ hñe sortē n̄ p̄t eē vsura s̄ bñ augere.
tex̄ n̄o. in. l. rogasti. s̄. si tibi dederō. ff. si cer.
pe. posset bñ eē iniusticia qñ excessi⁹ lucz ac
ciperet respectu laboris. **E**t l̄ qdā dicant lice
re cāptorē r̄s solū q̄ de hoc faciūt ar̄tē n̄ ali⁹ s̄
tñ. ego n̄o video r̄dēz diversitatē cur n̄o possuz
extimare laborē vñ r̄dēz vñ ducati vñ sol.
dñ sic q̄libet ali⁹. **E**t tñ ē vñ q̄ aliqd plus
p̄nt r̄onabiliter accipe illi qui de hoc faciūt ar
tē. q̄ maiores labores portāt cū sp̄ sint pati.
53 **T**px cābñ reale q̄ p̄lās liceat. q̄ sit duo
bus modis. **P**rio Bmō. **E**go bñ hñc Janue
c. aureos vellē q̄ mibi r̄ndere r̄ome puenio cū
cāptore vt faciat mibi l̄as q̄b⁹ deni mibi. xcv.
solū reliquū lucrē. **R.** sm bal. i. c. j. de plus pe
ti. q̄ licitus ē talis p̄ctus q̄ n̄cērius iure gētiū
mñtus naturali r̄ōe. eo q̄ cāptor subit picula
viap̄ q̄ dāna n̄scioz. p̄lōes opaz q̄ salarior
scōz. vt no. i. l. piculi. ff. de nauti. seno. q̄. l. tra
iccticie. i. pñ. ff. de ac. q̄ ob. q̄. l. q̄ r̄ome. s̄. j. ff. d̄
ver. ob. vñ si aliqd lucrat B̄ ē iustū cur industria
accedat rei licite. l. si heres. ff. ad. l. falc. p̄trea
n̄herati mibi. x. l̄ pacisci q̄ ei n̄ reddā nisi. ix.
cū n̄o possit eē vsura minuire sortē. s̄ bñ auge
re vt dictū ē. **P**osset tñ eē iniusticia qñ excessi
uū lucrū capet respectu laboris q̄ expēfay q̄ pi
culi. vel qñ pecunias n̄ bonas darēt. **F**it sc̄do
mō cābñ p̄lās q̄ reale Bmō. **E**t vltamō ta
nus q̄ hñs mille ducatos venetos q̄ intēdens
ferre eos venetas vbi plus valēt q̄ ibi expen
dere inuenit cāptorē in sua p̄ria bñtez tabulā
cābñ venetis q̄ tradit ei ad foy cābñ venetia
rū. vt sibi venetis reddant. **E**alis p̄ctus p̄t
eē licitus. q̄ qñ n̄o intēdit p̄t p̄t traditio
nē hñ lucrū s̄ r̄ōne p̄tē illud reportat. **S**i x̄o
ex B̄ q̄ p̄us tradit vltra montes q̄ recipiat ve
netis intēdit lucrū hñe erit vsurarius. cū p̄t
traditio inducat r̄ōem mutui q̄ spe bñdi vltra
sortē. **E**t sic erit vsura.

54 **T**px cambiū sicū sit licitū. **R.** qñ n̄o. q̄ dē
licitū eo q̄ i veritate ē licitū a caritate primi q̄
siccit aiam a ḡa dei. q̄ sit. vñ. modis. **P**rio B
mō. **R**ecipio florētie a cāptore. x. libras gros
soz q̄ sic valēt. c. florenos cur pacto q̄ teneat
ip̄i cāptori iñ dare qñtū iñra decē dies post ce
lebratū p̄ctū valebūt libras grossoz venetis q̄
aliqñ valēt plus aliqñ minus. q̄ bñc ad mē
sem receptionis eoz. vel si plus vult tenere de
mēse i mēsem renouat mō p̄dco. q̄ tale cābñz
ē illicitū q̄ vsurarius p̄tractus. q̄ ibi mutui

cū spe habēdi vltra sortē. q̄ l̄ aliqñ min⁹ va
leant. tñ vt in pluribus plus valēt nec excusat
p̄ter piculū. vt. s. patuit. tex. est claus habēti
oculos cordis in. d. c. si. de vsu. **E**t talis p̄ct⁹
est ad p̄nciez ciuitatū exp̄ientia teste q̄ est oim
magistra. c. q̄ sit. de elec. li. vi. **E**t q̄ sit illicit⁹
cōiter tenet a doc. **S**c̄do fit B̄ modo. **H**abeo B
Janue centū aureos q̄ trado eos **P**etro vt mi
bi totidē r̄ndere faciat bñc ad mēsem r̄ome
vbi plus valēt verisimilit̄ et credit. **E**t sic vñ
surari⁹ est. q̄ est mutui cū spe bñdi vltra sortē
c. cōsuluit. et. c. in ciuitate. de vsu. **T**ercio fit B
mō. **H**abeo hic Janue centū aureos q̄s do pe
tro indigēti vt mibi r̄ndere faciat a **L**ondres
seu **B**rugēs bñc ad tres mēses alteri⁹ gener⁹
monetam. puta tot libras de sterlini et bñoi.
Iste p̄ct⁹ cōiter ē vsurari⁹ fm **R**o. et **B**of. q̄
cōiter sit vt inde lucrē. **E**t l̄ aliqñ nihil lucre
tur tñ i extimatōe h̄z lucrū. **E**t sic cū sit mutui
cū spe bñdi vltra sortē erit vsura. **P**ec r̄o picu
li excusabit sic dictū est. **I**dē dic qñ Janue ex
istēs emit turonēses recipiēdos in fr̄acia i tao
libus n̄dinis fm **A**lex. l̄o. cū tales emāt plus
vel min⁹ fm t̄pis dilatorz. let intendāt lucrū qd
cōiter euenit. sit. **Q**uarto Bmō Janue existēs
dat certā monetā alicui vt sibi reddat i scutis
Lugdunq̄ t̄pe ferie q̄ ibi fiet. **H**bi ḡra. extimat
hic Janue scutis. xxviij. q̄ sic dat tantā monetā
ad r̄ōem de. xxviij. p̄scuto q̄ ascēdet ad scutos
centū q̄ sicuti in lugduno vt plurimū valēt. xxx
vel saltē plus de. xxviij. **I**dē dic d̄ bñc neapo
lim ad tot carlinos p̄ducatis q̄ bñoi. fm **B**o
nal. sit vsurari⁹. allegat. c. eticēs. lxxviij. di. q̄
d. c. si. de vsu. **Q**uinto mō sit sic. **E**go indigeo
pecunia hic Janue q̄ro mutuo et non inuenio
nisi hoc pacto q̄ recipiā ad r̄ōem cambiōz de
Londres vel **B**rugēs cū ego accipiēs n̄o ha
beam bancbñ in **L**ondres vel **B**rugēs nec mu
tuans. **I**deo mutuat iñto mō. q̄ velit deferre
suas pecunias a **L**ōdres. sed vt sic lucrē ex ta
li cōtractu nunc de **J**anua ad **L**ondres. et de
Londres ad **J**anua. **E**t sic p̄t q̄ n̄o licet. vñ
dic q̄ est vsura. **F**it et sexto mō pessime. **E**t d̄
cambiū recambiū. et sit hoc mō. **E**go indigeo
pecunia hic Janue quero aliqñ qui mibi mu
tuum det. **E**t si aliqñ q̄ dat mutui ad r̄ōem cam
biōz de **L**ondres cū pacto q̄ scribat litteras
et tñ n̄o mittit. sed ip̄as retinet et fm q̄ lucrat
cambia in eundoz redeundo ita accipiet vltra
sortē. et vsurarius pessim⁹ est. **S**eptimo mō sit
cambiū in romana curia. qd quidem est vsura
clara. l̄ sub cambio palliē. et sit sic. **C**lericus
cōsuetus de nouo aliqd beneficiū p̄peditōe

de usur. Idem dicit de eo q̄ nō vult progare ter-
minum debitori nisi aliquo dato. d. c. p̄sultit.
¶ Quid si ex iuenerata mala p̄suetudie q̄ pau-
citate pecunie curren̄ cōit vēdit ad tps̄ plus q̄ i-
uenire poss̄z emptorē statī soluerē. **R.** s. t̄ho. in
q̄dā. q. 7. **Hira.** obed. in suis p̄scrib̄ q̄ si tales
solū h̄ faciūt vt iustū p̄ciū extorq̄ant n̄ erūt vsu-
rarij. vñ ne decipiaris. attēde si p̄ciū occurrēs
sit iustū an n̄. **¶** Et si tibi dīmōstrare possit si attē-
dat an mercatores si vēderēt tali p̄cio p̄sidera-
tis laborib̄ q̄ ceteris debitū lucz cōit reporta-
rēt. qz si sic eēt pl̄ n̄ poss̄z vēdi sine vsura. **¶** Si
xō nullū lucz cōit h̄erēt sic ē claz. q̄ n̄ ē iustū
p̄ciū. illō qd̄ taxat de p̄nti soluerē. h̄ p̄ p̄ueiat
poti⁹ ex nimia cupiditate pecūias h̄ntiū q̄ ta-
li p̄cio volūt emere. vt p̄ ea mō suo vendāt. **¶** Et
iō si pl̄ vēdūt illo p̄cio ad tps̄ dīmō iustū p̄ciū
nō excedāt qd̄ deberet valere. si tal̄ corruptela
nō eēt. nō erit vsura. qz nihil vltra debitū exi-
gūt rōe t̄pis̄. **¶** Aduerte eē q̄ si q̄s eēt i talī loco
in q̄ cōit emētes n̄ h̄nt pecūias. h̄ emūt ad tps̄
poss̄z vēdere aliqd̄ pl̄ iusto p̄cio occurrēt sine
vsura. **¶** Rō qz mercator p̄t maḡ extiare mercā-
tiā illā q̄ tardī⁹ expendit q̄ q̄ citi⁹. **¶** Et iō si pl̄
aliqd̄ vēdūt solū h̄ndo respectū ad lucz q̄ rō-
nabilē deberēt reportare ex tali negociatione
nō ex tpe. n̄ p̄denabo eos si t̄m pl̄ solū vendūt
ad tps̄ q̄ moderatū lucz reportent p̄sai⁹ la-
borib̄ q̄ expēsis q̄ ceteris h̄mōi. n̄ h̄et t̄m locū
istud in illo q̄ defert aliq̄s merces ad aliqd̄ lo-
cū vbi credebāt mltū vēdere q̄ lucrī posse p̄p̄
eoz raritatē. **¶** H̄ qz alie mltē sup̄ueniūt vidēs
q̄ nedū lucz. imo dānū t̄portaret si vēderet p̄-
cio occurrēt vēdit ad tps̄ pl̄ vt sic nō patiāt
dānū. qz h̄ esset vsura. **¶** Sicut. n. nolūisset mi-
nuere de p̄cio si nulle alie sup̄uenissent. ita ad-
ueniēte habūdātia rōe t̄pis̄ nō possit aliqd̄ pl̄
vēdere. **¶** Rō i casu isto h̄z locū illō qd̄ dē. **¶** Res
istī v̄z q̄ntū vēdi p̄t. l. j. §. si heres. ff. ad tre. 7. l.
q̄rebat. p̄mo. **¶** R. ff. ad. l. falc. 7. l. si q̄s vxore. §.
vlti. ff. de sur. **¶** H̄z in casibus sup̄ioribus limita-
tur v̄z. q̄ res istī valet quātū vendi p̄t. l. si p̄-
dicta abusiua nō obstarēt. **¶** Et ita r̄ndit t̄ho. se.
se. q. lxxvj. ad. l. p̄cia. ff. ad. l. falc. **¶** Vbi dicit
Precia rez non ex affectu singulor̄. sed cōiter
funguntur dicit v̄z. nisi affectio sit rōnabilis
ex parte venditoris. vt est in p̄dictis duob⁹ ca-
sibus nō in isto vltimo.

¶ Vt vendēs rē alicui q̄ pecunia indiget vt
statim reemat p̄ minori p̄cio sit vsurarius. **R.**
q̄ sic. qz p̄ide ē ac si pecunia mutaret. **¶** Et iste
ē p̄ctus pessimus. q̄ dē stoch 7 bistoch. qz cōit
plus vēdūt. et sic vñ gladiū infigit. et postea

minus reem̄t. et sic aliū gladiū iponit. Si t̄m
simpliciter q̄s vēdidisset p̄ iusto p̄cio nō cogitās
reemere. et emptor nō inueniēs emptorē vellet
vēditori vēdere p̄ minori nō esset vsurari⁹ mi-
nus emēdo. sed posset eē iniusticia. et cōiter in
eo accidit. **¶** Et ideo illicit⁹ cōtractus.

¶ Vt vendēs rē ad tps̄ plus q̄ cōi extimatōe
valeat. h̄ t̄m plus v̄z vel valore naturali v̄l p̄f-
vtilitatē emētū. v̄l qz erat multū vtilis vēdēt
et fm̄ illō exigit p̄ciū sit vsurari⁹. **R.** fm̄ **Sco.**
et **Ri.** vbi. s. et t̄ho. se. se. q. lxxvj. q̄ res nō p̄-
extiari vt t̄m p̄cio vēdat salua iusticia. **¶** Nec fm̄
valore naturalē. qz sic musca valeret pl̄ q̄ to-
tū aurū mūdi 7 oīa inaiata. **¶** Nec fm̄ vtilitatē
emētū qz sic herba medicinal̄ v̄l portio q̄v̄z ali-
cui ad liberatōz a morte p̄cio inextiabili foret
vēdēda. **¶** H̄z qz extime cōi extiatōe fm̄ q̄ dēmi-
est i. lxx. §. **¶** Et iō si pl̄ tali extiatōe vēderet rōe
t̄pis̄ erit vsura. **¶** Si n̄ rōe t̄pis̄ h̄ alio resp̄cū erit
iniusticia nisi vēdat sciēt 7 volēt. vt. s. ēptio
§. v̄j. **¶** Vñ aut poss̄z pl̄ extiari q̄ valeat res cōi
extimatōe sine vsura rōe p̄prie vtilitatis. puta
h̄eo rē multū mibi vtilē ex q̄ multū mibi p̄ficio
et ex ei⁹ absentia multū dānificaboz p̄pterea li-
ceret instāter postlātī eā sibi vēdere nō q̄ntū va-
let cōi extimatōe h̄ q̄ntū est mibi vtilis. et q̄ntū
extimat⁹ dānū ex ei⁹ carētia. **¶** Et iō nō est vsu-
ra q̄uis iterueniret tps̄ solutōis si dē. **¶** Rō qz
res salua iusticia p̄t tali p̄cio vēdi. **¶** Et iō plus
q̄ accipit nō accipit ex tpe sed ex natura rei. h̄
q̄ ad apparentiā videat vsurarius.

¶ Vt vendēs vinū v̄l frumentū 7 h̄mōi p̄ p̄-
cio qd̄ currit cū pacto t̄m. q̄ si plus v̄sq̄ ad pa-
sca valuerit illud plus vult. si vero min⁹ n̄ vult
minuere p̄ciū sit vsurarius. **R.** q̄ sic. facit. l. pe.
l. de solu. et. l. q̄ bona. §. si q̄s. ff. de dāno īfec.
no. **¶** Archi. xiiij. q. iij. §. i. 7. **¶** Do. i sum. facit. l. si
nō fuerit. §. aristo. ff. p̄ socio. **¶** Itellige q̄ sit v̄-
sura q̄ntū tale pactū facit rōe dilatōis solutōis.
alif̄ esset iniusticia nō vsura. vñ **Sco.** i. iij. di. v.
q. ij. ar. ij. possit duas regulas circa hāc materiā
observādas. **¶** Prima ē q̄ vēdēs nō vēdat tps̄
qz nō ē suū. **¶** Secda q̄ n̄ ponat se i tuto de lucro
vel sp̄ vel vt in plurib⁹. alif̄ est vsura.

¶ Vt emēs a **Iohāne** centū q̄ d̄z h̄re h̄ic ad
tres ānos a petro seu p̄legato seu p̄ficto mo-
lendini v̄l alitercūq̄ p̄. xcv. q̄ t̄m soluit de p̄n-
ti sit vsurari⁹. **R.** q̄ aut ad instantiā **Iohānis**
em̄t aut sp̄ote. si ad instantiā **Iohānis** solū.
et p̄pterea min⁹ em̄t q̄ extimat⁹ veris̄ p̄ inter-
esse suū. puta. qz volebat d̄ ip̄a pecunia negocia-
ri negociatōe q̄ veris̄ p̄t lucrari⁹ si esset istī deduc-
tis p̄iculis 7 laboribus. v̄l qz istī minuit q̄ntū

extimat laborē in rehabēdo. et picula et hmoi. sic nō est vsura. **N**ā nra interest licitū et sumptibus nō verari. vt i. l. minorib. ff. de minorib. Si hō spōte et pncipalit facit ppe lucrū et minuit pciū solū ppe hoc. qz nūc soluit vt i futura rehabeat plus ppe prematurā solutōz. sic ē vsura. c. fi. de vsu. Et i b cōuenit. Jo. an. i. addi. ad spe. **N**ec ob illd qd dicit plus soluit q an tps soluit. isti. de ac. s. plus. et d plus pe. c. i. qz illud ē verū ieo q an tps soluedo parit aliqd interesse et iō cogēs eū plus petit. **N**ū ista plus petitio siue sit respectu tps. qz cū obliget hinc ad annū solū. et tū hodie erigit. siue sit respectu rei. puta qd debet tpe messis peti tpe anteriori q plus v3. siue sit respectu loci. puta qd debet in vno loco peti in alio. siue sit respectu cāe. **E**xemplū. vt qd debet alternative vlt nō ē obligatus peti de determinate. tū solū p dīminuere qz extimat interesse suū verisimil. siue lucri cessantis siue dāni emergētis. als ppe pmatūrā solutio nē dīminuere de pncipali est vsura. fm tbo. se. se. q. lxxviij. i responsionē vltimi articuli. **I**dē dic de illo q vadit ad artificē debitorē mercatorū p pāno de centū q d3 hīc ad annū et facit sibi dari. xcv. mō ab artificē. et ipse se obligat soluere centū i termino in mercatorū fm pdictā dīstinctōz. **I**duerte tū q si tal pecūia seu debitu est litigiosum nō liceret emere. de q dic vt. s. cessio actionū p totū. **I**re si esset mutuū vlt comodati factū alicui vsq ad tres annos. et sup ueniret casus in q mutuās vel comodās indigeret et veller sibi restitui nō liceret comodatario vel mutuū accipiēti aliqd minuerē. p inter esse suo. qn si se interesse iurrit mutuās et comodator. nec aliqd puidisset vt ipm euaderet si talis comodator vlt mutuās n subuenisset. **E**t sic intellige et limita. l. in rebus. ff. como.

64 **V**tr emēs pagas. puta de. lxxviij. ad rōem de. xv. soldis p libra. qz sic ē cōis eoz extimatio. **I**anne sit vsurari. cū postea sit habiturū verisimil hinc ad duos annos. xx. soldos p libra. **R**. quidā multū errātes conati sunt simpliciter asserere nō ēē pētū vsurariū. s3 solū turpe lucrū Aliq etiā dixerūt q licite sit mori. **P**rio qz talis nō ē pētū mutuū s3 emptōis in q vsura eē nō p3 solū iniusticia. **S**ecūdo qz inest piculū et labor in rehabēdo. **T**ercio qz cōis extimatio nō plus indicat valere. **Q**uarto qz sic plus valet fructus maturus et pfectus qz acerbus. iō licite qn est acerbus min⁹ emi. **S**3 certe iste rōes nihil valēt. qz h3 formalit sit pētus emptōis. tū equalenter est mutuū cū spe habēdi vltra sortē qd sepe coopt sub pētū emptōis. vt p3 l. c. p su

luit. et. c. in ciuitate. et clarius in. c. fi. de vsu. **N**ec labor seu piculū excusat. qz verisimil nō est. q nō hēat totū et sine oī labore in tpe. **S**olū mutio pētū sit solū tps. qd p3. qz qto plus rare de hnt solui tāto min⁹ emi. ppe pmatūrā solutionē. **E**t cōis extimatio ē corrupela p3. est mēoria boīm q recolunt qz sub cōi extimatioē cadebat qz cōtractus vsurarius esset. **E**t sic pseuerassent nisi fuissent qdā magistri in theologia nō bone pscie q sine oī fundamēto iuris. imo p tex. aptū a prio sensu in. c. fi. de vsu. licitū eē cōsuluerūt nō intelligētes qz h3 fructus agrestus min⁹ possit emi qz matur⁹. nō tū minus qz qn cōputatis piculis sp plus sit valitur qz ematur. qz etiā si emat tāto minus ppter pmatūrā solutionē qz verisimil plus debeat qz minus valere certe vsura erit p tex. clarū in dictis. c. p al legatis. **S**i d3 q licere o3 qz ppter pmatūrā solutionē nō minus emat. qn possit etiā min⁹ valere. imo plus dicit dñs. **D**e. de ancha. i. c. i. pputatōe mōtis florētis qz si q3 emerit ad duos vltres annos impstita vlt loca pdicta et pperet magis q3 dedit qz esset vsura. qz nō est vere emptio cū reddit⁹ sit de primo reuersurus ad vlt ditorē. nec locatio. qz pecūia statim soluit p alia pecūia. vñ accedit ad pētū mutuū. **E**t ppter rea mihi videt dicendū sic de casu pcedenti. qz si q3 ad instantiā amici emit pagas pdictas q potius veller negociari cū suis pecunijs qz talia emere qz poterit tanto min⁹ emere qz extimat verisimil interesse suū. **P**ropter piculū vero vel laborem non credo possit plus de vno soldo minuerē cū iudicio cōi n extimet aut valde modicū qd. **S**i vero q3 iō emit pfatas pagas vt sic lucres vsurari⁹ est. **E**t sic seruā in pscia. qz nō inueni q possit aliter determinare qzuis aduocat⁹ fuerim corā doctozib⁹ et magistris p ista materia. **E**cce do tū q formalit nō est pētus vsurarius. s3 bñ equalent. et i re et in pscia et q ad deū. sicut in fili d3 in. d. c. in ciuitate. et. c. fi.

65 **V**tr alius pēt⁹ q dicit emptio scriptarū banchi q sit hoc mō. **D**ebet q3 hēe i banco talis capitoris centū. sed qz capfor nō tenet soluere nisi hinc ad tot dies vel mēses vedit istā scriptā. **H**oc ē ista centū p. xcv. alteri statim soluēti. **D**e q dic vt de supiori casu dictū est.

66 **V**tr emens pcediū vel domū cum pacto de retrouendēdo vsq ad tot annos. vel temp fa-
ciat fructus suos sine vsura tpe medio anteq recōperetur. **R**. qz sic si bona fide absq fraude emat. hoc est q in veritate intendat emere et solū pactum de retrouendēdo faciat ex cōpla

S iij

centia veditoris. et qd ponit vellet ne reemeret:
sibi dimitteret. Et qd liceat p. l. si fundu.
de pac. iter em. et v. et l. q. tiens. ff. de indic.
adiec. et t. Aug. sequitur Archi. i. c. pleriq. xiiij
q. iij. et Ann. Jo. an. et coit doct. i. c. ad nram.
de emp. et v. Si ho emeret i fraude qz itedit
mutuare si emere. et si crederet veditore no re
emptu. si emeret sic eet usura palliata sub ta
li veditore. et sic psumit fm doc. l. d. c. ad nram.
ex trib. Pro qn pciu e modicu respctu rei. fa
cit. l. q. uis. ff. cu eem. ff. adveley. et h maxie qn
posuit pactu qd nisi redimat ista certu tps non
possit p ea reemere. qz vt pactu. l. pmissorie. f.
mutualle. puta certu et recepisse pign. de centuz
xxv. ita nisi redimat ista tale tps sit amissum.
Per e q res si tui v. si veda cu tali p ditione
q sp possit reemi q si vederet simplr. ar. l. fun
di pre. ff. de p. em. Secdo psumit i fraude. qz si
sit pactu in vt istuual aliqd plus q fuerit pciu
vt no. i. c. illo vos. de pig. et d. An. i. d. c. i dio
cesi. de usu. Tercio si emptor cosuevit exercere
vsuras. l. q si nolit. ff. q assidua. ff. d edil. edic.

67 **¶** Dicitur emens cu pacto d retrouedendo appones
clam qd non vult possit redimere an quinquenniu
vt decenniu sit vsurari. R. bo. et Jo. an. i. d.
c. ad nram. Inouella tenet q psumit i fraudes
vsure. Et ego dico q si h facit bona fide. puta
qz vult impugare possessione q piguedo si co
sumit vsq ad tot annos. et ppter ea si vult re
emat nisi sibi alio mo velit satisfaccere de exp
sa sic lz. Si ho sit i fraude vt lucres fructus ex
pignore simulato. sic vsura.

68 **¶** Dicitur emens cu pacto de retrouedendo et locas
veditori p certo affectu sit vsurari. R. q no.
si sine fraude sit vt dcm e. s. Et tñ illicit si ex
pacto comodū vt incomodū excepto constituto
affectu ptineret ad veditore. Na b e p natura
emptois cu rei empte p modū vel incomodum
deat ptinere ad emptore. l. illud. ff. de pi. et co.
re. v. nisi affect. eet ita modic. q veditore re
leugret in illo in q grauatur natura pter. Itet
reddat illicit qn ipe veditore no possit se qn vel
let ab hmoi pductioe liberare. qz cu talis obli
gatio veditet pre pti. d. l. pre fundi. et emptor
solu iustu pciu rei soluet sic hbit. s. iustu pciu
ista obligatione. Et idē dic si r si vellet q ob
ligaret se ad pducendū q eet illicitus. nisi in
alio allenaret pductore. Presumit tñ vsura
vius ex pdictis in an pcedeti. q. et eē qn prios
fundos vederet ad hmoi pcius faciēdos cuq n
psumatur in cotinēti velle pna agere. l. no ad
ea. ff. de pcondi. et demon.

69 **¶** Dicitur emens tpe messiu granū vel vindemia

in vinū p pocio qd tñc valet cu pacto q tot me
sure sibi reddant tpe paschali sit vsurari. R.
Jo. in sum. et Jo. an. cu glo. i. d. c. si. q sic. ptiq
q. iij. vsura. Nec ob. q aliqui sit viliora. qz ad
ea q raro eueniunt no p siderat leges. l. nō ad ea.
ff. de legi. i. aut. vt sine phibitoe. ff. qz vero post
multa et cois cursus est q sint cariora q expi
mand. e. c. certificari. de sepul. et. l. i. ff. de
fluminibus.

70 **¶** Dicitur emens frumentū vinū et hmoi tpe q col
ligit vt postea carius vedar alio tpe sit vsura
rius. R. q no. Et tñ turpe lucrū. Pro si eē
clastica psona q h facit. xiiij. q. iij. q. iij. tpe
Secdo si h facit ppter auaricia. i. vt carius vedar
nulla alia necessitate pensata vel utilitate aut
vt caristia inducat taliter q hoies cogant eme
re ab eo. et ipe ad libitum possit vedere. Et sic
peccat mortalit. et credo teneat restituere dar
mū si qd dedit ex h coitati sine alicui q alio
mo sibi puidisset si tal no ipediuisset talit emē
do. sic faciūt illi q stāt i porta ciuitatis vt totū
granū nouū emāt. et pcurāt ne defera i pla
tea ad vdedendū. Et de istis intellige pfatu. c.
q. iij. Si vero tal emeret ppter bonū coe. vt fec
Joseph. i. vt pvideat ne ppls suus fame peat
sic mereret. Si aut emeret ppter puiione suā et
suoz et postea no indigēs tato. illud vendit qd
supest pocio occurrēt. Vel si facit h ppter exerce
dā iusta pmutatōz p modū mercacie. no vt car
istia iducat. h potū vt lucrū aliqd ex ope suo
recipiat ppter sustentatōz sue familie. vt ppter pie
tatē vt dispēset i paupes. sic lz dūmō modera
te faciat et caristia n iducat. bec ex An. et Jo.
Ray. Rod. et summissis. et De. de anch. i. c. i.
de usu. li. vi.

¶ Quid de his q em sit oues vt boues et hmoi
a paupib. qz n hnt. R. Rod. q si emēs a pau
pere vt diuite scit vel credit ea nō hre et qsi iā
ea tradidisset locat ei p pocio anue pēionis sic
comittit vsurā. qz clare p. q sit in fraude vsu
rari. Si ho credēs eos hre sine fraude bona
fide emptio fiat nō est credendū qdū bona fi
des durat emptore peccare. nec ad restōz tene
ri de pūptis bona fide durate. ff. de extantib.
vel in qstū fact. est locupletior credo teneat in
cāu qn oino ab alio nō emisset. nec aliqd inter
esse patit ex tali emptoe.

72 **¶** Quid de emēte eqs et hmoi sibi reddēdos
a veditore i certis nūdimis p minori pocio q va
leat tpe pter. R. Rod. q est vsura. nisi verisite
dubitet vt credat plus vt min. sint valituri tpe
solutois. vt p. ex supradictis.

73 **¶** Dicitur locas re quā septimat cu pacto q. q. li

tercū qd pdaſ ſeu deteriorē vult p̄ciū rei ſue re-
cupare cū aliq̄ lucro ſi uſurari⁹. **R.** q. ſic. q. vt
no. **Bar.** i. l. ſi vt certo. §. nūc videndū. ff. pmo.
et. l. i. eo. l. 3. extimatio nō faciat ſp̄ venditōz. tñ
cū tali pacto facta. videt̄ facere venditionē. et
iō p̄inde ē ac ſi vēdidiffet. q. p̄ciū expectat exi-
git vltra fortē. **Et ſic uſura ē.** Aut ſaltē p̄ctus
illicitus eſt ac p̄uicioſus. **Et iō reſtituere. tene-**
tur qd vltra fortē accipit.

74 **¶** **U**trū mutuas granū vetus et h̄mōi. vt po-
ſtea recipiat nouū ſit uſurari⁹. **R.** **Bo.** et **Boſ.**
volūt qd uſurari⁹ ſolū qñ facit ſp̄ vt melioratōz
recipiat. **S**z ſi facit ne frumentū peat. et vt ac-
cipiēt grām faciat. nō erit uſurari⁹. **D**ummo
ſm **Rodo.** nō auferat libertatē debitori libera-
di ſe ver⁹ ſoluēdo et placet. q. ſi ſine aliq̄ in iu-
ſticia ⁊ p̄iudicio alteri⁹ cōſequoz vtilitatē meā
nō ero tibi iniurioſus. maxie qñ tpe ſolutōis
verifiſſe nō extimāſ plus valiturū. alio nō lice-
ret. **I**dē dicendū ſm **Conal.** ſi aliq̄s haberet
equū de q̄ nūc facit accipiet mutuo ab aliq̄ cen-
tū cū tali pacto qd teneat equū ſuū ⁊ paſcat eū
et vtaſ eū ſine p̄iudicio eq̄. q. talis accipiēs nō
erit uſurari⁹. **R.** q. nullū dampnū facit. primo
imo alleniat eū paſcēdo equū. **I**dē dicit d̄ do-
mo pignozata mutuati qd vtilē ſibi. q. cā loca-
re nō vult vlt nō p̄t ⁊ mutuas cuſtodit domū a
ruina. **P**ropterea addit qd i iſtis caſib⁹ p̄ſide-
randū ē p̄ter mutuū. **U**trū pares ſint vtilitates
h̄c inde. **E**t ſi pares ſint. n̄ erit uſura. vt i caſu
bus p̄dictis. q. i q̄ bz equū alleniat aliū ab ex-
p̄ſa. et q̄ bz domū p̄ſeruat eā. cū dñs nullū lu-
crū ex ip̄is eſſz h̄tur⁹. qd bñ no. q. fac ad mltā
nō tñ extendes iſta ad lucrū qd q̄s facit ex pe-
cuniā mutuo accepta.

75 **¶** **U**trū dās decē vlnas p̄āni p̄ alijs decē i fu-
turo dādis ſit uſurari⁹. **R.** **Rodo.** q. nō. q. eſt
p̄ctus p̄mutatōis. et cū d̄ de mēſura. intellige
de mēſura modij et ſlagene. et ceteroz p̄valoz. q̄
bus grana vel liquida menſurant̄.

76 **¶** **U**trū h̄is pecuniā quā timet i futuro tpe mi-
norari iux ordinatōes dñoz vlt ciuitatū poſſit
ſine uſurra ip̄az dare alicui ſp̄ pacto vt ſibi red-
daſ in eq̄li p̄cio in quo ē qñ ei dat. **R.** ſm **Alle.**
lō. i quoz. q. de uſu. q. ſic. ſi ille q̄ recipit mor ex-
pendere vult i tpe in q̄ tñ v̄z. q. nil vltra fortē
recipit. **N**ā potuiſſet eē aliqd emere qd poſtea
vēdēs rehabuiſſet equalēs pecūie. et placz mi-
bi. **N**ā q̄uis i mutuo nō liceat ſperare lucrum
tamē vitare dampnū ſine dampno alteri⁹ licet. lī
cet aliq̄ teneat qd ſit uſura.

77 **¶** **U**trū ciuis a q̄ cōitas ei⁹ indigēs pecūia ac-
cipit centū q̄ ei⁹ voluntatē licite ſine uſura poſ-

ſit recipe certū qd. puta. viij. libras p̄ centena-
rio. qd ſibi annuatim ip̄a cōitas p̄ſtituit. **R.** di-
uerſi diuerſa ſcripſerūt. ſz ſaluo meliori iudicio
mibi videt̄ diſtinguendū. qd aut cōitas ip̄a bz
annuos reddit⁹ ſaut n̄. **S**i bz ſic eſt ciuitas **Ia-**
nue. et de ip̄is redditib⁹ aſſignat certā p̄tē ta-
li a q̄ pecūias h̄uit ſm p̄portōz pecūie habite.
ita qd tñ h̄eat oī anno d̄ tali redditu. ſm qd red-
ditus ip̄e bñ vlt male rñdet. ſic licite talis acci-
pit. q. talis cōitas talē pecuniā accepit n̄ noīe
mutui. cū nūc v̄lēt eā reddere. ſz p̄cio tal p̄-
tis ſuoz redditū q̄s p̄ ſolutōe pecūie h̄ite v̄l-
dit tali ciui. **E**t ſic eſt emptio redditū ciuitat⁹
q̄ fieri p̄t ſine uſura. vt. s. dictū ē. §. xliij. **N**ec
ob. qd p̄ſati ciues nō intēdebāt emere. q. l. 3. nō
intēderēt emere. tñ cōitas potuit eis dare. oī
cio talē redditū inſolutū. **E**t ſic erit emptio ⁊ v̄-
ditio. ſic poſſet eis aliquā poſſeſſionē dare iſo-
lutū p̄ eoz volūtatē. ſic ſit ſepe. **E**t ſm h̄ac viā
intelligo **Ho.** de ſaro. i ſua ſij. et **Jo.** an. et. d.
Int. et cōit⁹ moderniores in. c. in ciuitate. qd di-
cūt licite r̄les illud lucrū accipe. **E**t ſm **B** loca-
Ianne. mōs florētie ⁊ imp̄ſita venetiariū ſūt
licita ⁊ ſine uſura. **S**i xō cōitas nō bz reddit⁹
vlt ſi bz iā exbauſit i p̄ctū ſup̄dicto vlt alio mō.
ſic tal ciuis nō p̄t aliqd vltra fortē accipe ſine
uſura. q. quicqd accipit forti i mutuo uſura ē.
niſi aſſuerit iuſtū et vere intereſſe qd p̄t extirari
eē ex dubio enētū ſm p̄ditōes p̄ſonaz ⁊ nego-
cioz ſm **tho.** ſe. ſe. q. lxx. ar. iij. **P**ñ dicit qd du-
pliciter q̄s dānificat̄. **P**rimo mō cū ei auferit id
qd actu h̄ebat. et tale dānū eſt reſtituendū ſm
recōpenſatōz equalē. **S**cdo mō dānificat̄ ip̄e
diēdo ne adipiſcat̄ qd erat i via habēdi. ⁊ tale
dampnū nō oī recōpenſare i eq̄li. q. min⁹ ē h̄re
aliqd p̄tute q̄ h̄re actu. **E**t iō q̄ erat in via ha-
bēdi aliqd bz illud ſolū i virtute vel potētia.
Et p̄terea ſi red dereſ ei vt h̄erfactu. n̄ habet
ret ſimplū: ſz multiplicatū qd nō eſt de neceſſi-
tate reſtōis. **T**eneſ tñ aliquā recōpenſatōz fa-
cere ſm p̄ditōz p̄ſonarū ⁊ negotioz. **B**ille. **E**t
ſic p̄z qñ nō p̄t poni intereſſe certū p̄ certo. vt
dicit. d. **I**nt. in. c. ſalubrit̄. de uſu. **E**t ſic intel-
lige **Allex.** lō. f. **B**ernardi. cū ſilib⁹ q̄ tenēt nō
licere ſine uſura aliqd accipe. **E**t hec bñ no.

78 **¶** **Q**uid d̄ ſpōte dantib⁹ cōitatū vt tale qd an-
nuatim habeāt. **R.** **L.** au. de ridol. i ſuis p̄ctib⁹
q. ſi. v. p̄currant q. l. 3. **P**rimū qd reddit⁹ nō ſit
exceſſiuus ſz p̄ueniēs. **S**cdo qd reddit⁹ fiat de
bonis ⁊ ſup̄ bonis cōitatis. q. ſi fieret relatio
tñ ad p̄ſonā cōitatis eſſz illicitū. **T**ercū qd nō
deſ facultas reſoluēdi p̄ctū p̄ maiorē ⁊ minorē
p̄cio ſz ſolū occurrētū. **Q**uartū qd tps ſit icertū
S v

79

80

Si

multis alijs locis q̄ sic. **N**ā vsura ē malū nō sō
 lū in se sicut homicidiū qđ posset ex aliq̄ circū
 stantia fieri sine pctō. vt ī iudice seruato ordīe
 debito et hmōi. s; etiā est malū fm se. **E**t iō cū
 nulla circūstātia p̄t bñ fieri de ptāte ordinata
 etiā a deo. **E**t B. pbat. i. q. sit malū ī se et fm se
 tali rōe. q; ē p̄ rōem naturā p̄prietatis pecūie
 ad qđ sequit̄ vltēri qđ vendit̄ ibi illud qđ nō ē.
Et B. est rō pbi. v. et bīc. et. i. pol. vbi. pbat qđ
 prius vsus pecūie ⁊ p̄ncipalis ē ei⁹ p̄sumptio
 siue distractio. q; ē innēta ad pmutatōes faciē
 das. **E**t iō fm se ē malū p vsu pecūie mutuaet
 p̄ciū recipe. q; B. ē vēdere bis. vt vēdere qđ nō
 est. **P**robat⁹ ⁊ alia rōe fm **S**co. i. iij. di. xv. q. ij.
 ar. ij. sic. **P**ecūia mutuo accepta trāsīt ī dñū
 debitoris ita qđ fit sua. **E**t iō magna est ineq̄li
 tas qđ aliq̄s in re sui p̄mi lucrū q̄rat cū nullū
 damñū inde quicqđ d̄ re ptingat icurrit. **N**ul
 te alie rōes assignant̄ a doctorib⁹. **S**z qđ sit pec
 catū mortale meli⁹ probat̄ auctē diuine legis.
Ezech. xviij. ibi ad vsuras dantē ⁊c. et in ps.
 xiiij. ibi qđ pecuniā nō ⁊c. **E**rgo ex qđ nō viuēt nec
 habitat ī regno dei demōstrat eē pctū mortā
 le. p̄hibet eē **Exo. xxij. Si pecuniā comodaue**
ris ⁊c. Facit. c. sup̄ eo. de vsu. Vñ si q̄s p̄tina
citer asserat vsuras exercere nō eē pctū. vt be
reticus ē puniēd⁹. et p̄cedit⁹ p̄ infamatos vel
suspectos de hmōi errore. sic p̄ infamatos d̄ be
resi. cle. ex graui. de vsu. Nec etiā de iure civilī
hodie p̄cedunt. imo sūt p̄hibite. vt no. glo. i. c.
qđ dicā. xiiij. q. iij. et in. c. q; in oībus. de vsu.
Quia imp̄ator dicit se amplectere q̄ttuor cōci
 lia. q; vnū. i. nicenū eas p̄hibet. i. d. c. qm̄ mul
 ti. vt ī auct. de ecclesia. titu. circa p̄ncipī. **I**tē
 leges imitant̄ canones in m̄ionijis et vsuris.
 vt in auct. vt cleri. apud p̄p̄ri. ep̄os p̄ue. ij. q. iij.
 s. hinc colligit̄. et d̄ no. ope. nūc. c. intellerimus.
 et in cāu in qđ videt̄ p̄mitti nō ē vsura. s; rōe in
 teresse illud plus erigit̄. **N**ec ob. **D**entro. xxiij.
Nō feneraberis fratri tuo s; alieno. q; in vera
 lēa nō habet̄ illud sed alieno. sed fuit p̄ iudeos
 appositus. aliter d̄diceret sibi scriptura. vt ptz
Exo. xxij. et Dentro. ij. **N**el dic qđ fuit p̄missio
 sicut et libellus repudiij ne mai⁹ malū facerent.
 vt pz **E**sa. lvi. **I**tē nec illud **D**entro. xv. **F**ene
 raberis multis gētib⁹. et ip̄e a nullo fenus acci
 pies. q; ibi ponit̄ p̄sequēs p̄ antecedēte qđ di
 cat tantā habundantiā hēbis qđ poteris mul
 tis fenerari si voluer̄. et tu a nullo mutuari in
 digebis. **I**tē nec illud. c. ab illo. xiiij. q. iij. qđ
 intelligit̄ nō vsura. s; recuperatio debiti lī vsu
 ra. **E**t sic l; dūmō nō sit scandalū. vt. s. pz. vsu
 ra. i. s. xxiij. et. elviij.

Tibi licet ac
 c. Ri. in. un. di
 lere in. ar. un. et
 fmo. et. Pa. po.
Dug. et. Arch.
 q. accipit sub vfu
 fic nullo moli.
 car mortalit.
 fin. au. q. aut tu
 et. Jo. in. d. c. in
 p. m. ad mutua
 m. m. m. m. q. l.
 d. sub vfu in. q. l.
 Et l. prima fro
 cit in ronabile.
 leni comittere
 peccat. q. l. i. ri
 lis necessitati e
 ille paratus est
 cipere ab eo su
 litte neccio. q. l.
 enet v. notabi
 v. p. f. subuen
Riet tbo. vbi
 ruller. q. l. habe
 et. Pa. **T**u. d.
 eo. en. a. p. omni
Dug. in. en. ch.
 n. sic filie nos
 dare sub vfu
 d. sub vfu. n.
 cu. maioris t.
3 **Q**uod per
 tra penas q. l.
 m. m. i. curru
4 **P**ria sunt i
 rro. in. fa. l. in
Raynuri. d.
 vfu. r. e. in
 in. d. l. im. p.
 frater me. p.
 sum rupere
 test. l. f. r. e. s.
 multo mag.
 c. f. ames. i.
5 **P**eda q.
 c. q. in oil.
Pal. d. c.
 clef. a. q. n.
 t. h. dicu.
 vt coful.
 pia. de e.
6 **T**era

- ¶** Itē scito qd p b qd dicit de mādato ordinarj arguit Jo. an. qd tabellio i b cāu n acqrit actō nē exneo ex sua stipulatōe. nisi faciat istd d mādato ordinarj. Et b bñ no. p multos p fessores.
- 9** **¶** Sexta pena ē q null⁹ d3 interesse eoz testa-
mentis. nisi satisfecerint. vt dictū est in pceden-
ti. q. d. c. quanq̃.
- 10** **¶** Septia pena est testamēta eoz sūt nulla ipo
iure si nō satisfecerint. vt dictū ē. d. c. quanq̃.
- 11** **¶** Sz nūqd idē est de codicillo sic de testō. R.
Bar. et Jo. an. ibidē qd sic. et de qlibet vltia
volūtatē alia. vt p3 ex pñ. d. c. quanq̃. qz lar-
ge codicill⁹ testatio mētē d3. xij. q. ij. s. h. aliud
- 12** **¶** Sz qd si facit testm̃ et postea cauet idonee. vt
s. dictū ē nūqd valebit. R. Bar. tenuit qd nō.
p regulā nō firmat. de re. iur. li. vi. qz ab initio
nullū fuit. Sz magis placz opi. Jo. an. qz q
sufficit qd an mortē cauerit idonee R d qz testa-
mentū pfirmat i morte. Itē qz oia iura fauēt
testamentis. l. i. l. de sa. fa. ec. Facit iur. l. i. s. ij.
ff. de le. iij. Vbi legata ad pias cās relictā fa-
cta a filiofa. et a seruo. l3 tpe testi i specti n va-
leāt. si tñ emācipat⁹ vlt manumissus pseuerat i
eadē volūtatē valebūt. Itē accipe cautōz est
quicūqz accipe. sic et dare et. quicūqz dare. i. q. i.
eos. et p fata reglā nō firmat. de solo tractu tē
poris loquitur.
- 13** **¶** Octaua pena ē q nulla vniuersitas vlt col-
legiū vlt singularis psona. vsurarios n oriūdos
de terris eoz exercētes l exercere volētes pecu-
niā fenebrē pmitrāt hīrare in terris ipoz s3 q
expellāt nūq̃ de cetero admittēdo i. c. vsuraz.
de vsu. li. vi. Et incurrit penā iterdicti vniuer-
sitas vlt collegiū. R pī veroz supiores suspēso-
nis. R pīs inferiores ecclīastici excoīcatōis ipo
facto. si domos p fatis ad exercendū fen⁹ loca-
uerint vlt sub qclūqz alio titulo pcesserit. ec vēdi-
tōis fm Jo. an. quā penā si p mēsem sustinue-
runt idurato aīo terre eoz qd iū i ipīs morantē
sūt ipo facto iterdictē. Alij laici dñt p excoīca-
tione ad b idē pelli. nō obstatē qclūqz eoz pui-
legio. Et d b vide. s. excoīcatio. vij. cāu. xxxij.
- 14** **¶** Sz qd dicem⁹ de dñis et cōitatib⁹ q pcedūt
iudeis vt possint exercere vsuras et locāt eis do-
mos et faciūt puentōes cū eis sup vsuris exercē-
dis. et vt iudices cogāt debitores fm pūera et
bmōi. R. d. Andre. barbat⁹. et Pau. de ca. cō-
silio. ccclxxvi. et De. de anch. p filio. ccxxx. et q
dā alij conati sūt tenere qclite facere poterāt
dñmō auctas seu lñia ab ordinarj obtrineat. et
b qz accedit ad bonū cōe tot⁹ reipublice. Itē
qz sic ē p fuetudo d cui⁹ initij memoriā n existit
p rīū. et tolerātia romanor pōtifiū p fectim in

terris t p aliter ecclīe subiectis. et iō videf vale-
re. Itē qz ista pcessio nō ē pct i nutritina ex pte
xpianor. vt i. c. sup eo. de vsu. Ex pte ho iudeo-
rū nihil nobis de his q foris sūt. vñ dicit tex. i
c. q sincera. xlv. di. sup vacue rei videf dare ope-
rā q arcere nūit iudeos a pctō vtpote dñatos
p p fidiā. Et iō tolerant i eoz ritib⁹. Nec sūt
in summa eoz motiua. Sz salua eoz renēctia
demōstrabo q nedū vere s3 apte erronee cōsu-
luerūt. Vñ p clariori intelligētia no. fm Bi-
rar. de senis. et refert Jo. an. in mercurialib⁹.
in regula pctm̃. li. vi. q triplex ē pmissio p legē
p rīa simplex indulgēs penā solū. s3 nō culpā
Et hoc mō pmittit ecclīa p fribula p p maius
malū seu pctm̃ euitandū. vt in. c. demq̃. iuncta
glo. in verbo venia. iij. di. et in. c. venies. iuncta
glo. fi. q cle. vel vo. Secda pmissio est tollēs im-
pedimētū. et isto mō ecclīa tolerat rit⁹ iudeoz
p hībēs xpianis ne eos ipediāt. d. c. q sincera.
et. c. sicut. de indeis. Tercia pmissio ē p fās iu-
uamē fm quē modū ecclīa pmittit clericū occi-
di a seculari iuste. qz eū degradat et tradit. vt i
c. degradatio. de penis. li. vi. Et de hac hēs in
c. nouim⁹. de ver. sig. et. j. Lox. v. P rīa fit p p
mai⁹ malū euitandū. Secda ppter bonū qd in-
de cōsequi sperat⁹ vt. i. iudeos tolerādo luctari
possit. vt i. d. c. q sincera. et vt nobis veritas in
eoz ritib⁹ fiat. no. vt dicit Aug. Tercia ho nō
p f fieri nisi de eo qd licitū ē. Pā licitū ē q ma-
leficia nō remaneāt ipunita. c. vt fame. de sen-
ex. et i. l. ita vulnerat⁹. ff. ad. l. aquil. Jo meri-
to tradit clericū. Francif. in. ij. sen. dicit q duo
sunt genera maloz. vt dicit gl. sup illud. ab oc-
cultis meis mūda rē. Quedā sunt nēa q a no-
bis oriūt. et his nullo mō p fentire debem⁹ nec
directe nec indirecte. Quedā ho sunt aliena q
fiūt ab alijs. et his nūq̃ p fentire debem⁹ dire-
cte p fensu approbādis. Aliqñ tñ s3 p fentire in
directe p fensu pmissionis. sic de pmittit aliq
mala ex cā rōnabili. Sine vero cā rōabili non
l3. Vñ dicit q recipe mutū sub vsuris ex rō-
nabili cā. puta necessitatis vlt vtilitatis l3. als
nō. becille. Ex qbus ego pcludo ad qstionē q
tales peccāt mortaliter. et sunt excoīcati. et ter-
nenē ad restitutionē oīm vsurarij ex tali cōuen-
tione solutarū si iudei restituēt. Pā licet prin-
cipes et cōmunitates possint pmittere vsurari
os pma pmissione. vt tenet Bal. et Bar. in. l.
cūctos p flos. l. de sum. tri. q tñ ego n admī-
to simplici. qz mai⁹ malū est vsura q est pctm̃
mortale qz qdlibet damñū t p ale vlt corpale qd
euitat⁹ ppter vsurā. Et ideo nō p f pmitti ppter
maius malū euitandū. Solū cōcedere dictum

Bal. et **B**ar. qñ maiora peccata si nō pmitterent simpliciter haberēt psequ. vtp̄ta homicidia et homici. **B**ar. nō credo excusent eē simpliciter pmitterēdo. ar. c. post miserabilē. eo. ti. vbi p̄cipit eis vt p̄pellāt indeos restituere vsuras. **E**rgo a fortiori ne erigāt. p̄uidere tenent. **N**ā facilis ip̄e diuine faciendā q̄ tolerent iā facta. vt i. c. quē admodū. de iureiur. et. l. p̄re furioso. ff. de his q̄ sūt sui v̄ali. iur. **N**ihilomin⁹ p̄missiōe scdā p̄mittere nō p̄nt cū nullū bonū sequat. imo multa mala. vtp̄z vltra exp̄ientiā. p. c. vsurariū. de vsu. li. vi. **E**t multomin⁹ p̄missiōe terciā. vt ē in p̄posito. q. **N**ā null⁹ p̄t p̄ctm p̄mittere seu cooperari vt p̄mittat p̄ q̄cūq̄ bono obtinēdo seu malo euītādo ab alio. c. sup̄ eo. de vsu. **F**acit. c. i. xxi. q. ii. et. c. forte. ruij. q. v. et. c. qd̄ ait. ruij. di. i. gl. et. i. c. nō magno. ne cle. vel mo. **L**iceret bñ alicui qñ eidē ip̄onere necessitas duoz maloz pene s̄ nō culpe. **E**t liceret volēti facere vnū de duob⁹ malis culpe ei p̄suadere vt min⁹ faciat et mai⁹ dimittat s̄ nō terciā p̄missiōe s̄ solū p̄ma et scdā. **I**ntelligo qñ aliē nō posset cōpesci qñ vnū faciat. al̄s non. et ita loquit. c. duo. ruij. di. **E**t iō cū tales ne dñ p̄sentiat imo cooperant vsurarie p̄uitati exercende. p̄z q̄ peccat mortalit̄ et ē sūt excoīcati. ex q̄ paciscit cū indeis vt possint erigere vsuras. aut q̄ eis iusticia fiat. d̄ vsu. erigēdis. m̄comaḡ si ad b̄ iter ponit decretū. **A**lia eī pacta v̄ decreta scā illi q̄ hñt p̄tate p̄dēdi leges v̄ statuta dñr leges v̄ statuta. vt i. l. pe. §. ille. ff. d̄ do. in f. vi. r̄. et. i. l. cesar. ff. d̄ publica. et v̄trobicq̄ p̄ bar. et p̄ eundē bar. i. l. iij. §. actor. ff. d̄ re iudi. **R**ō q̄ faciētes talia pacta nedū itendūt se obligare. imo p̄ncipalit̄ volūt obligare oēs de ciuitate et districtu et obligat eē illi q̄ nō assenserūt. q̄ sunt statuta cū ex pactis meris nō obliget. nisi p̄sentietes. vt in. l. i. ff. de pac. **S**z statuētes v̄ p̄sumētes iudicare q̄ vsure soluat sūt excoīcati. cle. i. de vsu. q̄ cū indistincte loq̄t̄ bz locū eē de decretis factis cū indeis. vt t̄z **L**andū. ibidē cū gl. et do. **C**ar. et **J**o. d̄ imo. **F**ac̄ qd̄ nō. **S**e. i. c. i. de vsu. li. vi. q̄ vult q̄ pene eiusdē. c. ligat eē locātes domos indeis. et idē t̄z. d̄ **L**au. d̄ rido. i. trac. de vsu. q. clvi. **E**t q̄ teneant ad restōz p̄z. q̄ causam efficacē dāt dāno p̄rimi et sine q̄ nō dānificarentur. iō tenent insolidū si illi nō restituēt. v̄t p̄z s̄ restō. i. in verbo vsurari⁹. §. viij. **A**duerte tñ fm̄ **L**andū. et **P**au. i. cle. i. de vsu. q̄ si sup̄radicti p̄biberēt ne maiores vsuras erigerēt dñ nō cōsentiat de minorib⁹ nō incurrēt penā excoīcationis. **E**t sic tu serua qd̄. s̄ dixi. vt eē p̄sulu it. d̄. **A**lle. de neno. **V**incentin⁹ et multi p̄clario

res hoc. in scia et p̄scia q̄. s̄. allegati. q̄ p̄sulu rñt p̄riū. **N**ec ob. eoz motiua. **E**t p̄mo auctoritas ep̄i. q̄ nō p̄t disp̄sare s̄ ius cōe editū p̄ sacru p̄cliu. nisi ex cā nēcia et verisim̄ nō cogitata p̄ sacru p̄cliu. ita nō. **B**al. i. l. oēs p̄. ff. de iust. et iur. et. s̄. dixi disp̄satio. §. v. q̄ nō est hic i p̄posito. et multomin⁹ obstat cōsuetudo. cū sit corruptela qm̄ p̄tinet i se p̄ctm. c. flagicia. r̄. xxi. q. viij. **N**ec tolerātia sūmoz pontificū. **N**ā pa pa nō p̄t disp̄sare cū aliq̄ etiā indeos vt mutu et sub vsuris. d̄. c. sup̄ eo. q̄ vt p̄bani vsura est malū in se et fm̄ se. **E**t iō p̄ nullo bono p̄t licere. vt in. d̄. c. sup̄ eo. p̄z. **M**ultomin⁹ p̄t coope r̄ nec auxiliū dare vt vsure erigant. q̄ agētes et p̄sentietes digni sunt morte. ad **R**o. j. **S**i ergo nō p̄t exp̄sse nec etiā tacite. **E**t iō de tali tolerātia d̄. qd̄ p̄mittimus nō approbam⁹. c. hac rōne. xxi. q. i. **E**t sic d̄ etiā multa p̄ patientiā tolerant. q̄ si in iudiciū deduceremus cessarentur. c. cū iā dudū. de p̄bē. **N**ō ob. etiā q̄ nil ad nos p̄tinet d̄ his q̄ foris sunt. c. multi. q. q. i. q̄ hoc verū nisi in duob⁹ casibus. **P**rim⁹ qñ illi q̄ sunt foris ledūt xp̄ianos. v̄ iniuriant eis. q̄ sic p̄tinet ad ecclesiā. **I**ta nō. **I**n. et doc. in. c. sup̄ his de voto. et **P**o. et **J**o. an. et cōiter aliq̄ in. c. gaudem⁹. d̄ diuortijs. q̄ si infidelis delin q̄t s̄ legē nature v̄ s̄ ius diuinū p̄t puniri a iudice ecclesiastico. **E**t sic ē in p̄posito. **E**t iō inedit se ecclia. vt p̄z i. d̄. c. post miserabilē. **S**cōs casus i q̄ nō p̄z ē qñ cooperasti alicui eoz i peccato. q̄ p̄tinet ad nos. sic etiā i p̄posita. q. **I**n telligēti gl̄ p̄prie nihil ad nos fm̄ gl̄. i. c. indei. de indeis. s̄. vt eis penā sp̄ialē infligam⁹. v̄ vt faciam⁹ eis canones. aut xp̄ianā p̄uersatōz imponam⁹ eis inuitis. c. d̄ indeis. xlv. di. p̄pterea si attēdas totū titulū de vsu. tā in decretalib⁹ q̄ in. vi. et cle. ecclia nō tolerat aliq̄ tolerātia vsurarios. nec vult tolerent. a p̄ncipibus xp̄ianis. vt p̄z i. d̄. c. post miserabilē. et. c. vsurariū. imo q̄ vsure erigant a xp̄ianis p̄ indeos ē val de ignominiosū. cū xp̄iani sint filij. et angariēt a indeis q̄ sūt serui. c. et si indeos. de indeis. n̄ valet q̄ xp̄iani efficiēt vsurarij qd̄ erit maius malū. q̄ si graui⁹ peccet xp̄ian⁹ i eod̄ genere pecc̄i q̄ infidel vno resp̄ctū. tñ indei graui⁹ peccat alijs resp̄ctib⁹ et i mai⁹ nocumētū xp̄ianitatis. q̄ vltra vsurā hñt odiū p̄ xp̄ianos q̄s spo liāt. **E**t sepi⁹ q̄ lucrati sūt a xp̄ianis exportāt ad p̄tes ifidelū. n̄ sic xp̄iani q̄ v̄t sepi⁹ restituūt **N**ona pena est q̄ si vsurarius soluit alteri vsuras non potest repetere. nisi prius ipse restituat illas quas extorsit ipse vel ille cuius beres est. vt in capitulo **M**ichael. de vsuris.

- F**allich hoc in clerico vlt. pcuratore q noie ecclie repetit vlturas qd soluerit. qd non pt opponi quibz ipi sint vsurarij fm **Pa.** in. d. c. michael.
- 16 **D**ecia pea e q quis cedat boia vsurarius no betur ei respect ne egeat vt bet i alijs debitoribz. vt in. c. odoardus. de solu. et in. c. ij. de pigno. ita no. glo. in. d. c. qz i oibus.
- 17 **D**ecia pea e q ad modu raptor et fur n solu tenet restituere qua acceperit p vsuris. vt in. c. cu tu. de vsu. sz et fructus qd pceperit. et q pcepti potuerit a ho dno. fm **Ki.** i. iij. xv. di. et coter oes doc. p q facit. l. videam. s. i. fam ana qz. ff. de vsu. **Ko.** qz est male fidei possessor sine titulo. vt i se. q. lati. patebit. Et id sic tene tur sicut. s. dixi de possessore malefidei. **Resti** tutio. j. in verbo possessor.
- 18 **D**tz solutu p vsuris trascat i dnum vsura ruz. **R.** distinguendo. q aut sint res psupitibiles vsu. vt q psistit i numero podere et mesura. vt puta pecunia granu vinu et bmoi. et cu ista reci piat functione i genere suo. l. ij. s. i. ff. si cer. pe. absqz dubio i istis trasfert dnum qn sint pmi tra seu psupra. l. si alieni numi. ff. d. sol. et. l. na et si fur. ff. si cer. pe. et l. si frumentu. ff. de re iue. Aut tale solutu sint res mobiles q suado serua ri pnt i immobiles. Et i his aut transeat i dnum vt ne fuerit opiniones. **Bo.** et **In.** i. c. michael. de vsu. t3 q vsurari teneat ad restodem ex qsi pctu p pditioz idebiti. Et sic psequens q dnu um sit traslatu. cu nemo pdicat re sua. pter q a fure. l. si. i. ff. si. ff. q. uad. ca. et isti. de ac. s. sic itaqz. **Id** vident tenere gl. i. c. si qd vsura. xiiij. q. iij. et i. c. si epm. xvi. q. vi. et i. c. ex trasmissa. d. deci. et i. c. debitor. d. iureiu. et pte e ro. qz qn traditio bz plensum dni tradetis transferet dnum. l. p. etus. et ibi p glo. **L.** de fide instru. et in. l. multu. **L.** si qd alteri vlt sibi. et no. i. l. tradi tionibz. **L.** de pac. Et lz tradat volutate coa eta. tñ volutas e sufficiens ad traslatioz dnu. l. si. ff. qd me. ca. xv. q. i. merito. Sz his n obsta ribz. salua sp meliori determinatoe iux illud. l. claudi. felix. i. si. ff. q po. i. pl. ba. **Dico** q nullo mo trasfert dnu. **D.** pbo sic. Ex nuda tradi toe no trasfert dnum. l. nuqz nuda. et ibi p glo. ff. de acq. re. do. et. l. traditioibz. **L.** de pac. **Sed** solutu p vsura nuda tradit. p3 sic ispiciat oes tituli ex qb res alteri acqrit q ad dnu q sint isti. p empro. p mutuo. p trasfacto. p herede. p derelicto. p legato. p dote. p suo. p donato. p vsucapto. p pscripto. p pmissio. p iudicato. p pena p socio. p soluto. de qb hēs. s. vsucapio. s. v. quoz nullo vestit. Si dicis q vestit titulo p solutoe pacti seu pmissionis. **Id** dico

q tale pactu seu pmissio e nulla. nec onit aliq obligatio naturalis. **Scim.** vt p3 i. d. c. debito res. et ibi b3 t3 pma gl. et **Jo.** de imo. et **Pa.** ro. qz cu lex resistit no onit obligatio ec naturalis etiā si alci p3t tñ resistat. l. cu lex. et ibi bar. ff. de fideiul. Sz cu vsura phibeat pagina vtri usqz testamēti. c. supieo. de vsu. et ec si p natura vt pbat **Tris.** i. polk. **Agit** sequit q tale pactu seu pmissio soluēdi vsuras no inducit obliga tionē. Ergo no pt dici q vestiat p soluto. Si asseris saltē soluit credēs se debere. et sic p erroze qd sufficit ad traslatioz dnu. vt no. i. c. fi. d. solu. negat **B.** qz coter sciūt se n obligatos. Si dicis q soluēdi sciēter indebitu. et sic transferet dnum. cu psumat donare. l. cui. p errorē. ff. de re. iur. **Id** **B.** **Jo.** q est vez. q solutu sciēte idebite psumit donatu i solutoe n iprobata a a iure. sz no in illa q iprobat a iure vt e in casu nro. Sequit q no est donatio vera. qz nēo sic intēdit. nec psumpra. qz iprobata a iure. nec so lutio debiti veri vlt putatiue veri. g nuda tradi tio. Et sic no trasfert dnum. **Hoc** idē pbat p glo. i. d. l. traditioibz. q vult q ad b vt traditio trasferat dnum requit. **P3o** q sit facta cu ca vt. d. l. nuqz. et q ca sit idonea. s. p traditionē. in. l. de rez di. et a dno. l. traditio. ff. de acq. re. do. qd no est i soluto p vsuris. qz et si sit ca. tñ no idonea. pbat ec b idē ista rōe. **Ex** pctu nul lo et cui lex resistit nuqz trasfert dnum. l. n du biu. **L.** de legi. t3 **Bar.** et coter doc. l. i. s. si vir vxori. ff. d. acq. pos. **L.** q p3t vsurari sit bmoi vt p3 i. c. ij. et. ij. et. c. cōsuluit. de vsu. Ergo no trasfert dnum. Et hac opt. vident tenere cōf doc. i. c. i. l. is. et ibi **Jo.** an. et. d. **In.** i. c. quāqz. de vsu. li. vi. et ipi **Jo.** an. et. **Be.** et **Fede.** i suo cōsilio. xxi. et **Inge.** i sua disputatōe q incipit. **Assensu** miles. circa fi. q dicūt q vsurari ter net ex delicto ad restōz et dā nato ac reproba to pagina vtri usqz testamēti. vt dictū est. et p3 in. c. tua nos. ibi i crimie rē. **Argo** p3 q no ac quirat dnum. qz q tenet ex delicto ad aliquaz re restituendā no e dñs. vt p3 i fure. l. i re furti ua. et si no manifest. ff. de pdi. fur. **Hac** etiā se quunt coter theologi. Et hec est tenenda pser tim in foro pscientie. qz sicut dicit **Archi.** in. c. si qd vsura. xiiij. q. iij. sicut vi p pullina re alie nā rapiēs fictōe iuris civilis efficit dñs rei. tñ iure ptorio penes priorē dñm rei dnum rema net. l. metū aut pntem. s. iulianus. ff. qd me. ca. **Sic** saltem dicendum est in soluto pro vsuris. Et bene facit tex. ibi dum dicit. quia res in bo nis est eius qui vim passus est. **Nec** obstat glo se in contrariū adducte. quia potest dici q ibi

nō figūt pedes. p. 3. q. 1. voluerūt etiā inducere
hypotecā sup oībus bonis p vsuris restituē-
dis. vel dicendū q loquunt in rebus psumpti-
bilibus. **¶** Ad ob. etiā rō adducta in p. 1. q. 1. nō
solū requirit traditio et cōsensus tradētis. sed
etiā titulus ver⁹ vel putatiue verus. vt. s. p. ba-
tū est. **¶** Et si q. vult p. tendere q. fictione iuris ci-
uilis efficiē dñs. tñ iure diuino et canonico o-
porteret cōcludere q. dñum rei remaneat apud
soluentē nisi aliud ex ei⁹ volūrate disponat. et
sic p. dē est i. p. scia q. ad oēm effectū ac si nō eff-
translatū dñum. **¶** Hoc p. 3. q. 1. si res extat sp vsu-
rari⁹ tenet eā restituere cū fructib⁹. vt. s. dictū
est. **¶** Restitutio. j. in verbo vsurarius. s. iij. **¶** Nec
p. dare tantundē seu extimationē p voluntatē
dñi. cū iura astringūt eū ad restituendū q. tam
p. rane acceperūt. c. cū tu. de vsu. ibi donec red-
dāt qd tā p. rane acceperūt. **¶** Facit in ar. ad hoc
l. ij. i. p. n. ff. si cer. pe. et ter. clar⁹ in. c. si res. xij. q.
vi. **¶** Si vero alienauit. tñ de eqtate canonica
tercius possidēs p. pueniri. et ab eo dicta res
aduocari officio iudicis. vt notabiliter t. Bal.
i. l. rē quā. **¶** d. iur. do. nulla habita distinctōe
an possideat titulo oneroso vel lucratiuo. **¶** Nā
dicta distinctio bñ d. fieri in re emptā ex pecu-
niā vsuraria. vt p. glo. in. d. c. cū tu. in fi. **¶** Sed in
re ipā formaliter data p vsuris nō cadit dicta
distinctio. s. p. petia q. cū possidēre etiā a ti-
tulo oneroso ex q. res ē affecta illo vicio. **¶** Facit
l. si cū exceptōe. s. aliqñ. et. l. metū. s. iulianus.
ff. qd me. causa. iuncta equiparatōne **¶** Archi. in
d. c. si q. vsurā. de q. s. dictū est.

19 **¶** Sed q. rō q. dicat manifestus vsurarius vt
subijciat penis supdictis. **¶** R. vt colligo ex Jo.
an. et Pa. i. c. q. in oībus. et Jo. an. et Archi.
in. c. i. de vsu. li. vi. **¶** Ille d. manifestus. **¶** Primo
q. est notorius de iure. puta q. cōdictus vel cō-
demnat⁹ de vsuris seu corā iudice spōte cōfes-
sus. c. cū olim. et. c. sup qbusdā. de ver. sig. **¶** Se-
cundo q. est notorius de facto notorietate facti
puta. t. altare paratū vel mutuat in camera oī-
bus volentibus. sicut meretrix in p. stibulo p. 3.
cui libet. ar. de co. cle. et mu. c. tua. et. c. si. ita di-
cit Bar. i. l. ij. ff. de fur. et Bal. i. l. heredes pa-
lā. ff. de testa. **¶** Tētercio d. manifest⁹ fm glo. i.
c. ij. de vsu. li. vi. qñ q. corā sacerdote et testib⁹
p. fessus i articulo mortis ē se vsurariū. et man-
dauit restitui vsuras et resignauit liberos. **¶** Quā
glo. **¶** Fede. p. filio. vij. dicit verā. qñ si oīa p. fa-
ta p. currūt. alis p. fessio sola ex iudicialis nō fa-
ceret manifestū. **¶** Facit. c. venerabilib⁹. s. secus
de sen. ex. li. vi. **¶** Nec solū mandatū de vsuris re-
stituendis. alis manifesti nō aliq. p. dictor⁹ mo-

dozū. s. vt p. famā tñ. aut alio mō a p. dictis nō
incurrūt ipo iure p. fatas penas fm cōiter doc.
nisi publicent p. ordinariū loci.

20 **¶** Quid requirit ad publicationē faciendā. **¶** R. **¶** 20
q. sufficiūt certa argumēta cū fama. d. c. tua. et
s. null⁹ accusator appareat nihilomin⁹ ordina-
rius p. cedere p. ex officio. **¶** Aduerte tñ fm Pa.
in. c. ad nostrā. de emp. et v. q. si ē publicū et in
dubitātū q. plus q. s. vedit ad credentiā q. p. p.
cio statim soluēdo q. in stm eoz ē nullū ipo iur-
re p. p. dispositō. c. quā q. de vsu. li. vi. q. t. les
sūt vsurarij. vt p. in s. i. in. c. nauigati. de vsu.
et sūt publici. ex q. publice b. exercēt. vt p. in li-
bris eoz. **¶** Nec ob. q. sunt ficti. q. in. d. c. ad no-
strā. pena p. vsurarios statuta exercēt etiā p. fi-
ctos vsurarios. qñ in veritate sunt vsurarij. fa-
cit. l. nō dubiū. **¶** de legi. **¶** Tē nota fm Fede.
cōsilio. vij. et sequit Pa. in. c. cū in diocesi. de
vsu. q. s. q. in vita nō fuerit declarat⁹ vsurari-
us et fecerit testamentū. nihilomin⁹ post mortē
poterūt fieri p. batōnes ad declarandū q. erat
manifestus. **¶** Ita t. 3. Jo. an. in. c. i. de vsu. li. vi.
in nouella. et Be. ibi dē. **¶** Et oēs iste erūt bone
p. batōnes. puta si differebat solutionē vt plus
venderet. vt in. c. i. ciuitate. de vsu. **¶** Tē si emit
possessiones cū pacto de retrouendēdo p. maio-
ri p. cio. vel fm Bal. in. c. i. de sen. dato inuile.
co. qñ emit cū pacto de retrouendēdo post qñ
quennū et nō ante si est cōsuetus similes p. tra-
ctus facere p. sumit vsurarius. ar. d. c. illo vos.
de pigno. **¶** Tē p. sumit vsurarius qñ facit face-
re quis cōfessionē corā epō q. instrumentū est
d. vero et puro capitali. q. censet collusio i frau-
dem vsurarij p. sumptioe p. fatis. c. illo vos. fm
Bal. in. l. i. **¶** de collusione. de te. qd. c. in s. ar-
ticulo p. ualet p. fessione. **¶** Et sic fuit obtentū co-
ram epō tudertino cōtra vnū q. multas p. fessio-
nes tales fecerat fieri. **¶** Item quādo ps dicit
in instrō q. nō p. simulationē. sed p. verā verita-
tē talē cōtractū facit. orit p. sumptio vehemen-
tissima fm Bal. in. l. ij. **¶** plus valere qd agi-
tur. **¶** Facit glo. in. l. si quis sub p. ditione. ff. de cō-
di. in sti. **¶** Et quod nō. glo. peregrina. in. l. cū al-
legas. **¶** de vsu. et pulcrū dictum Ang. in. l. si
cut. s. supuacū. ff. qbus mo. pig. vel hypo. sol.
Tē p. bat vsurarius ex libris suis vel p. instrā
fm Archi. in. c. cū sincera. xlv. dis. et p. bat p. ar.
d. c. dicit etiā Bal. i. l. donatio. **¶** de dona. q.
manifest⁹ vsurari⁹ p. bat etiā p. puatā scriptu-
rā. **¶** Tē qñ est cōis opi. q. sit vsurari⁹. vt dicit
Bal. in. l. i. i. ij. collū. **¶** de sa. san. ec. **¶** Tē qñ
tot et toties feneratus fuit q. nō possit nisi cēli
quidū i p. p. o. vt dicit Bal. in. l. i. in. ij. collū. **¶**

Sus clauum vide. s. Clauis eccie
Et. s. pfectio. v. et q ad excoicatz vide
s. absolutio. iij. et. s. interrogatores. i. fi.
Sus est ius vtendi reb⁹ alienis salua
rety substantia fm Ho. in sum.

¶ Quid si vſus dom⁹ ſit relictus marito. **R.**
poterit hſtare i ea ec⁹ vxor pntes filij ſerui ⁊ li
berti ⁊ hoſpites i domo recipere. **I**de die i mu
liere ec⁹ ſi vidua erat et poſtea nupſit. **R.** de vſu
et habi. l. cui vſus. et. l. ceteru. et. l. nō ſolū.

4 **T**unc ille cui legat' vsus filius possit icidere et
vedere sic vsufructuari'. **R.** q. sic. q. alit' nihil
habetur' eff' ex legato. ff. de vsu et ha. l. diuus.

res vñt in q̄ vsuarius nullū ius h̄z. s; tñ fa-
ctū p̄ nccitate vite. de ver. sig. c. exñt qui semi-
nat. li. vi. et p̄pterea addit verbū fructus.

¶ Qualiter p̄stituat̄ vsufructus. **R.** pactōibus
et stipulatōib⁹ et familie hereticū de p̄positōe et
p̄sensu. **I**tem i testō legādo. vt. ff. d. vsuf. l. oīm. et
l. vsufruct⁹ p̄lib⁹. **I**tem cū qd legat heritōz i do
mo sua ē p̄ide ac si legaret vsufructū heritōis.
vt ē cas⁹. i. l. cū ātiq̄tas. **L.** d. vsuf. et iō p̄tlocā
vt ibi et comodare. l. i. int̄ comodati. ff. como.
¶ In qb⁹ reb⁹ p̄stituit̄ vsufructus. **R.** i oīb⁹ re
bus q̄ vsu n̄ p̄sumūt̄ p̄pe. vt. ff. eo. l. oīm. **I**n re
bus xpo q̄ vsu p̄sumūt̄ n̄ p̄pe vsufruct⁹ p̄stituit̄
s̄ utilitatē cā receptū ē. vt ec̄ in his p̄stituat̄. s̄
p̄stituit̄ pecūia vino ḡno et hmōi. it̄i. eo. s̄. cō
stituit̄. **P**n no. q̄ illd qd nō renascit̄ nō d̄r ec̄ i
vsufructu. l. diuortio. s̄. si fundum. et. s̄. si vir in
fundo. ff. sol. ma. **¶** S̄ lapis q̄ nō renascit̄ nō est
i vsufructu. et cetera et hmōi. qd no. qz legato v̄
suf̄ructu nō veniūt talia. **I**tem arbores cedue vt
salices et hmōi sunt i vsufructu. s̄ arbores fru
ctifere nō possent cedi p̄ vsufructu.

T Ad qd tenet usufructuari⁹. **R.** tenet p̄stare 3
cautōz q̄ i reb⁹ q̄ vsu nō p̄sumit arbitrio boni
vir i ipis vte salua rez subā. sic q̄libz bon⁹ vir
vte q̄ frui re p̄p̄a. **E**t sc̄do q̄ finito usufructu
restituēt p̄rietario id qd̄ supeſt. **I**n reb⁹ xō q̄
vsu p̄sumit d̄ p̄stare cautōz de his exhibēdis
i ea q̄litate v̄l si vult p̄sumere q̄ p̄stabit extima
tionē illoz bonoz. d. c. vl. i glo. d̄ pigno. **N**ota
tur. et. ff. de vsufr. earū rez q̄ vsu p̄sumunt. l. i. ij
et. ij. et. d. g. cōstitutur.

Vbi qd de his rebz q vsu n psumunt s minuunt
vt vegetes et filia q vsu veterascunt 7 minuunt
no aut ipo facto, sic vinu oleu 7 filia. **R. Pa. i**
d. c. fi. q cauebit ut restituendo qd superit finito
vsu fructu. vt pz i. l. i. ff. vsufr. que admodu ca
ueat vbi e ca. facit. l. i. ff. de vsufr. earu rez. vbi
ista duo ponunt vt diuersa. l. q vsu psumunt et q
vsu minuunt. Et ti o iura q voluit vt extimatio p
stet. loquunt i his q vsu psumunt. vt i. l. si vini
olei. ff. de vsufr. earz reru. Ergo n dnt eredi ad
ea q no psumunt s minuunt. qz alit vsu fructua
rio est iudiciu. Et facit p exemplu i reco
modata q vsu minuunt vbi danu ptinet ad dnu
no ad comodatariu. l. eu q. ff. comodati.

Prius usufructuari⁹ n̄ p̄stās cautōz a p̄n. ⁊ recipiēs fruct⁹ teneat eos restituere. **R.** **P.** a. i. e. cū p̄stet. de pigno. doc. cōf. distinguit p̄cordā do gl. i. i. i. civit. q̄ sūt p̄rie sic. aut bona fide reci pit. puta. qz nō sūt exacta cautio. n̄ maliciose distulit p̄stare. ⁊ bz locū gl. i. l. v. r. i. ff. de usufr. leg. q̄ t3 q̄ nō teneat restituere. **A**ut exact⁹ nō

psitit cautōz vel fuit i mala fide maliciose cū
sciret se obligatū nō psitit sic tenet restitue
re tāq̄ indebite pceptos. qz nō facit suos. et sic
intelligēda est glō. i. l. si cui. ff. de vsufr. facit. l.
h. et si. g. scire. ff. de peti. bere. **¶** Obi errās i iure
facit fruct. suos nō malefidei possessor.

¶ Sz nūqd testator poterit remittere ne cap
tio p̄stet. **R.** **P.** e. i. l. i. l. d. vsufr. et i. l. scire. **L.**
vt in pos. lega. qz sic in reb. q̄ vsu psumit. **¶** In
reb. vero q̄ vsu nō psumit nō p̄t. **R.** qz daret
materia delinquēdi nō curaretur sic bon. vir.
¶ Sz i alijs cessat cū solū teneat ad extatōz. qd
vex ē nisi ppetas fuisset eidē vsufructuario le
gata vsq̄ ad certū diē vsufruct. pure. qz b̄ ca
su cautio non ē p̄standa. vt in. l. si vsufruct. g.
plane. ff. vsufr. quēadmodū caueat.

¶ Sz sufficiat cautio iuratoria. **R.** qz si vsu
fructuari. ē psona suspecta nō sufficit. als sic.
et b̄ seq̄ **P.** a. i. c. cū p̄stet. de pigno. ar. i. c. p. ve
stras. de dote. post. de dinor. resti. vbi bon. rex.
in sili. et in aut. generalit. **L.** de epi. et cle.

¶ Sz vsufructuari. teneat ad expēsas i re de
q̄ b̄z vsufructū. **R.** **L.** ud. de ro. i. no. qz sic ad
expēsas p̄uas. et ad collectas. i. ad refectōz de
collecta qz teneat b̄es. l. qro. ff. d. vsufr. lega. l.
apud iulianū. g. heres. ff. d. le. i. et. l. bacten. ff.
de vsufr. **¶** Sz limita nisi qn collecta tāta est qz
equaleret pceptōi fructū. qz solū teneat dñs
gl. e. i. l. q̄ p̄cubinā. g. q̄ ortos. ff. de le. iij. quā se
quunt **P.** y. et bar. i. l. bis. b̄bis. g. idē testator.
ff. d. le. iij. **¶** Idē dic i expēsis p refectōe nisi est
ei legat. vsufruct. generalit. dñm rex. qz sic te
nereat ad oēs expēsas i renūciare. d. l. bacten.
et qd ibi no. de fide instr. c. p. ppetu. in glo.

¶ Sz qd de vsuario. **R.** idē ibidē qz aut dñs
p̄cipiat i comodo rei cui. mibi legat. ē vsus.
puta qz dom. ē amplā i tūc teneat dñs tñi. **¶** Aut
nō p̄cipiat sz solus vsurarius. **¶** Et sic teneat ad
expēsas. l. si dom. ff. de vsu et habi.

¶ Sz qd ex vsufructu legato gūabit heres i
lta. **R.** qz nō nec qd p̄prietatē nec qd ad vsufru
ctū. **L.** d. ioffi. testa. l. qm. et aut. nouissima. i. l.
scim. g. cōi. aūt. **¶** Idē dic i trebellianica qd ad
alij herede v̄ alios qbus lta debet. qz detra

bēt q̄rtā suā heredes de tali vsufructu legato.
nisi sit ipe heres cui vsufruct. ē legat. etiā. d.
l. vroni. et. ff. de vsufr. l. oim. et. l. si mibi et tibi. **¶**

¶ Sz ille cui ē relic. vsufruct. oim bonorū
teneat solvere es alienū de ip̄is bonis. **R.** fm
P. o. qz sic. **¶** Sz si solū est relic. vsufruct. ali
quaz rep. ff. de vsufr. lega. l. si. **P.** au. d. cast. p̄si
lio. cederrv. dicit qz p̄prietarius teneat p̄cipa
liter. i. ad v̄dendū d bonis p solutōe eis alie
ni. i. sic vsufructuari. secundario p̄cipabit i so
lutōe i sic minorē vsufructū hēbit. p̄ q̄ fac. l.
fi. g. si at es alienū. **L.** d. bo. q̄ lib. i. ē verior opi.

¶ Sz nō amittit vsufruct. **R.** qz q̄tuor modis.

¶ Primo p mortē vsufructuari. de pigno. c. fi.

¶ Secdo p maximā et mediā capiti diminutōz

nō aūt p̄ minimā. **¶** Et maxia minutio capiti

ē cū aliq̄s sit i libertatē i ciuitatē amittit. qd

accidit his q̄ efficiūt sui pene p̄p̄ delictū suū.

vt q̄ p̄ ingratitudinē redigūt i iuitē. **¶** Sz

dia ē cū ciuitas amittit i libertas retinet. qd

accidit cū aq̄ i ignis iheridit. i. i insulā depor
tat. **¶** Minima ē cū ciuitas et libertas retinet sz

stat. mutat qd accidit his q̄ sui iuris erāt. facti

sunt iuris alieni. vt ecōtra. isti. d. capi. di. **¶** Pri
me due sūt mortes ciuiles. ff. p socio. l. societas

¶ Tercia nō qz oīa iura trāsēnt ad p̄ez cui arro
gat. se donat. isti. de adop. g. h. bodie. **L.** de sa.
sa. ec. aut. i gressi. d. testa. c. qz i grediētibz.

¶ Tercio amittit i res p̄ierit i q̄ erat vsufruct.

insti. eo. g. finit. ff. q̄ mo. vsufr. am. l. i. i. p totū

et b̄ si erat p̄stitut. d. l. i. **¶** Quia qd nō ē amitti

nō p̄t in glo. ibidē. cū cōcordantibz suis.

¶ Quid si vniuersitari sit vsufruct. legat. vt

ciuitati. **R.** durabit spacio centū ānoz. ff. e. ci.

¶ An vsufruct. nisi i ciuitate aratū inducatur

ita qz desinit esse ciuitas vel vniuersitas. ff. q̄.

mo. vsu. am. l. fi.

¶ Sz cū plures sūt vsufructuari. i vn. morit

reuerat ad p̄prietariū. **R.** qz nō. sz accrescit al

teri vsufructuario. ff. de vsufr. accre. p. to. ff. q̄.

mo. vsu. am. l. excepta. solū ergo redit ad p̄

p̄prietariū qn oēs deficiūt. insti. eo. g. i.

¶ Quid si vsufruct. relinquat alicui donec fi

lius pupill. ad pubertatē venerit i pupill. mo

rit an pubertatē. **R.** qz vsufruct. durabit vsq̄

ad etatē p̄pletā. **¶** Sz si relic. sub icerto tpe

puta donec talis furiosus respuerit et aq̄ re

lipiscat morit sic durabit toto tpe vite vsufru

ctuari. qz possibile fuit vt toto ei. tpe in furia

p̄leneret. vt in. l. ambiguitatē. **L.** eo.

¶ Quarto amittit vsufruct. p nō vsu n̄ simpli

ci. sz eo mō q̄ ecōnium rei p̄dit vt p̄scriptōz

vt. s. p̄scriptio dictū est. et no. in. l. pe. **L.** eo.

Sed ad quē reuertet vſuſfructus qñ p capi-
tis diminutiōem amittit. **R.** ſi ē fili⁹ ad patrē.
ſi ſeru⁹ ad dñm. ſi pē vſuſfruct⁹ tñſibit ad filiū aut
heredē ei⁹ nō ad p̄prietariū. vt i. l. ſi. **L.** eo. **I**n-
tellige qñ diu viuet ille cui vſuſfructus fuerat le-
gatus. ar. p̄dicte. l. ambiguitatē.

21 **V**trū vſuſfruct⁹ vniuerſali⁹ gregis vel ar-
menti eſt legat⁹ ſi moriat⁹ teneat vſuſfructuari⁹
reficere. **R.** qñ ſic ex agnatis gregū tenet ſum-
mittere alia loco mortuorū capitū. **S**ec⁹ ſi tñ i
aſalib⁹ legat⁹ vſuſfruct⁹. qñ non tenet reficere ſi
moriant⁹ ſine ſua culpa. ff. eo. l. vetus. iſti. d. re.
diui. ſ. ſ. et ſi gregis. **A**dē dic qñ dñz i vinearū
mortuarū et arborū locū alis inſtituere ⁊ colere.

22 **Q**uā qñ bon⁹ p̄ſa. dñz vtrū. vt in. ſ. ſ. et ſi gregis
Vtrū vſuſfruct⁹ legatus filio exiſte in prāte
p̄ſis amittat p mortē ei⁹. **R.** **B**ar. in. l. ex l̄is.
L. de vſufr. et habi. qñ nō extinguit. qñ p̄ſumit
p̄ſeplatoē p̄ſis legat⁹ ſi remanebit p̄ſi. **S**i ho
p̄ſeplatoē. ſic p̄ſumit p̄ſeplatoē filij legat⁹
et nō extinguit. ſi erit filij aduenticiū.

23 **V**trū vſuſfructuari⁹ poſſit cedere vſuſfructū
comoditatē vſuſfruct⁹. **R.** **B**ar. i. l. intereſt. **L.**
de vſu. et ha. qñ ſic. ſi nō ius vſuſfruct⁹. **S**i ſi il-
le cui legata ē i teſtō dom⁹ ad inhabitandū po-
terit alſi locare ⁊ finieſ ſolū morte ipſi⁹ cui lega-
ta ē. l. h̄ratio. ff. de vſu. et habi. et inſti. eo. ſ. ſi.

Utrū mulier poſt qñ dñz p verba de
p̄ſi. l. 3. nondū p̄ſumauerit. ⁊ vſi oib⁹
fauorabilib⁹. **S**i i odioſis appellatiōe
vxoꝝ is venit ſolū illa qñ m̄tionū p̄ſumauit. vt
in. l. ſicut. **L.** de ho. qñ lib. no. **P**a. in. c. terciolo
co. de p̄ſump. vide. s. ſponſalia. ſ. i.

24 **V**trū vxor ſit i prāte mariti. **R.** ſm bal. d. cō
ſue. ſeu. ti. an marit⁹ ſuccedat vxori i bene. qñ n
iure romano. niſi qñ ad debitu carnis ⁊ opandū
vno. gl. **L.** de p̄di. inſer. l. ſi vxorē. et no. inſti.
ad tertulianū. ſ. i. i ſi. **L.** de ſer. fugi. l. ſi. ⁊ adde
qñ no. inſti. d. pa. prāte. i gl. ordinaria. ter. ē i. l.
i. ſ. ſi. ff. de iur. ⁊ ibi gl. et ter. i. l. is cui⁹ ope. ſ.
ſi. ff. de adulter. **E**rit ergo ſub prāte p̄ſis. d. l.
ſi vxorē. et. l. ſicut. ff. de ope. liber. ſi iure lōbar.
do erit ſub prāte viri. ſed apud nos vacat. **A**li
qui tñ tenet qñ de iure canonico ē ſub prāte vi-
ri. ar. c. mulieres. de ſen. excō. ſed nō credo.

25 **V**trū vxor cedat locoviri. **R.** **P**a. i. c. l̄ras.
de reſti. ſpo. t̄z qñ ſic. qñ ad opandū. al. l. ſi
p̄ſonus. ff. de op. li. **F**acit. l. ſed ſi vir. in. p̄n. ff. d.
dona. inter vi. et vx. et. c. bec imago. et. c. mulie
rū. xxxij. q. v. **S**i ſaluo meliori iudicio. dico qñ
aut opat⁹ i bonis viri p ſuo vſu. v̄pura. i lana
viri vt ſibi faciat veſtimentū. vel in lino vt ſibi
faciat lin teamina p vſu. et ſic dico qñ cedit lu-

cro viri. qñ nō minus tale veſtimentū. erit viri
qñ ſi nihil opis in eo feciſſet. nec p̄ciū laboris q
viro i b̄cān poterit petere. **E**t ſic loquit. d. l. ſ.
ſi vir. **E**t idē dico de re heredis viri apud quē
alimentat⁹. **A**ut laborat i reb⁹ viri vt inde beāt
lucru vel i alijs qñ buſcūq. v̄puta eſt textrix. v̄
ſilar. vel eſt negociatrix ⁊ bimōi. **E**t ſic cedit lu-
cro viri. ſi ſibi acquirit niſi in caſu qñ nō h̄z dotē
ſufficientē ad alendū ſe et cōes liberos cū ma-
rito. vbi marit⁹ nō h̄z alia bona ſufficientia. **S**i
ſi h̄z dotē ſufficientē ad alendū ſe et cōes liber-
ros vel ſaltē ſe. qñ marit⁹ h̄z alia bona ſufficie-
tia. ſic credo nō teneat cedere lucro mariti. ſed
p̄t in ei⁹ bonis vel alijs labore v̄beāt p̄ciū la-
boris et ſibi acquirit. et ſi videt ſeq̄ **B**ar. et ſi li-
mitare gl. in. d. l. ſi patron⁹. in. l. gaio. ff. de ad-
mi. lega. facit. **L.** de dona. inter vi. et vx. l. et ſi
de pecunia tua. **P**robat idē qñ vxor nō teneat la-
borare p̄viro. ſi h̄z dotē ſufficientē p̄t onerū
ſupportada. vt p̄z ar. c. p̄ſas. d. dona. inter vi.
et vx. et i. l. ſi cū dotē. ff. ſolu. ma. et no. idē **P**a.
in. c. l̄ras. d. reſti. ſpo. vbi determinat qñ nec etiā
cauſatiue p̄t vir eā p̄pellere ad laborandū ſub
trahēdo. ſ. alimēta. **E**rgo ſibi poterit laborare.
Si vero nō portauit dotē ſufficientē ad ſu-
ſtentada onera m̄tionij ſaltē p̄t ſic credo qñ
debeat laborare p̄ ipſis onerib⁹ ſupportadis.
et ſi nō vult vir p̄t ei denegare alimēta et ſicte-
ne. **N**ec ob. iura qñ vident velle qñ ſimpliciter
dat lucro viri. qñ. d. l. ſi. qñ dicit qñ eſſe in of-
ficio viri dñz intelligi. ſ. ad debitu reddendū. et
glo. ibidē intelligēda eſt ſm qñ dixi. dñz labor-
rat in re viri p vſu ſuo. alis non h̄z veritatē. nec
iure p̄bat. ſi alio mō intelligit. ⁊ ſi ſi. c. bec ima-
go. et. c. mulierē. in. qñ dñz qñ ē pene ſamula vi-
ri. et qñ ē de dñio viri intellige nō ſimpliciter.
ſed ſm qñ in qñ tñ eſt ſub eius cura. ⁊ dñz regi ab
eo et qñ ad debitu cōingale. alis nō. qñ nō tñſit
in prātem viri. vt. s. dictū eſt. vel dic qñ p̄dicta
dñt intelligi de opib⁹ obſequialib⁹ i domo. pu-
ta coquina vel faciēdi lectū aut ſcopandi ⁊ bu-
iſiſmodi. de qñ vide. s. pecuniā. ſ. xxxi.

26 **V**trū marit⁹ poſſit verberare vxorē. **R.** ſm **3**
Pa. et **B**of. i. c. quēadmodū. de iur. iur. qñ ſic.
ex magna cā et leui verberatiōe. ar. in. l. p̄cepto-
ris. ff. ad. l. a quib⁹ de homi. ad audientiā **S**i ſi
ne cā vel grauē verberas vir puniē ad v̄andū
ei terciā p̄t donatiōis p̄pter nuptias. vt i aut.
vt liceat ma. et au. ſ. ſi qñ aut p̄p̄ia. et. **L.** de
repud. qñ. ſed nouo iure. vñ. in. l. conſenſu.
L. de repu. dñz qñ verbera ingenuis aliena ſunt
Facit glo. vñ. q. i. in. c. ſicut.

27 **V**trū vir poſſit interficere vxorē adulteran- **4**

